

BIBLIOTECA
DO
Liceu Dr José Falcão

N.º geral .....

Est. 9 .....

Tab.º 7 .....

N.º 23 .....

COIMBRA

CAII PLINII SECVNDI NOVOCOMENSIS ORATO
RIS FACVNDISSIMI EPISTOLARVM LIBER PRI-
MVS INCIPIT.

C. Plinius Secundus Septitio suo. S. plu. dicit.

Requenter hortatus es: ut epistolas si q̄s pau-
lo accuratius scripsissem: colligerem: publica
remq; collegi non seruato temporis ordine:
neq; enim historiã cõponebam: sed ut quæq;
in manus uenerat. Superest ut nec te consiliis:
nec me pœniteat obsequii. Ita enim fiet: ut
eas quæ adhuc neglectæ iacent: requiram: & si quas addide-
ro: non supprimam. Vale.

C. Plinius Arrinio suo Salutem.

Via tardiolem aduërum tuum prospicio: Li-
brum quem prioribus epistolis promiserã:
exhibeo. Hunc rogo ex consuetudine tua &
legas & emendes: eo magis quod nihil ante
peræque eodem zelo scripsisse uideor. tenta-
ui enim imitari Demosthenem semper tuum caluum nup-
meum figuris duntaxat orationis. Nam uim tantorum uiro-
rum pauci quos æquus amauit Iupiter assequi possunt. Nec
materia ipsa huic: (Vereor ne improbe dicam) æmulationi
repugnauit: Erat enim prope tota in contentione dicendi:
quod me longæ desidiæ indormientem excitauit: Si modo
is sum ego: qui excitari possim: non tamen omnino. M. no-
stri fugimus. quotiens paulum itinere decede-
re non in tempestiuis amœnitatibus admonebamur. Acres
enim nō tristes esse uolebamus. Nec est quod putes me sub
hac exceptione ueniã postulare. Immo quo magis incendã li-
mã tuam: confitebor & ipsum me & cõubernales ab editio-
ne nō abhorreere: si modo tu fortasse errori nostro albũ cal-
culum adieceris. Est enim plane aliquid edẽdum: atq; utinã

a ii

hoc potissimū quod paratū est, audis deliciae uotū, edendū autē ex pluribus causis: maxime q̄ libelli quos emisimus dicunt in manibus esse: quōuis iā gratiā nouitatis exuerint, nisi tamē auribus nostris bibliopolae blandiunt. Sit sane: dū per hoc mendaciū nobis studia nostra cōmendent. Vale.

C. Plinius Caninio Ruffo suo Salutem.

q̄ Vidē agit comū tuae meaeq̄ deliciae: quid suburbanū amoenissimū: uel quid illa porticus uerna semp̄: qd̄ platanus opacissima: qd̄ Euripus uiridis & gēmeus: quid subiectus & seruiens lacus: qd̄ illa mollis & tamē solida gestatio: qd̄ balneū illud quod plurimus sol implet & circuit: quid triclinia illa uel popularia: uel illa paucorū: qd̄ cubicula diurna nocturna: possident te: & per uices partiūt. An ut solebas intentione rei familiaris obeundae crebris excursionibus auocaris: si possidēt: felix beatusq̄ es, si minus unns ex multis, quin tu ipse humiles & sordidas curas aliis mandas: & ipse te in alto isto p̄guitiq̄ secessu studiis asseris: hoc sit negotium tuum, hoc otium, hic labor, haec quies, in his uigiliae, in his etiam somnus reponatur: Effinge aliud & excude quod sit perpetuo tuum. Nam reliqua rerum tuarū post te alium atq̄ alium dominum fortiētur. Hoc nunquā tuum desinet esse si semel esse cōeperit. Scio quem animū: quod horter ingenium. Tu modo enitere: ut tibi ipse sis tāti: quanti uideberis aliis: si tibi fueris. Vale.

C. Plinius Pompeiae celerrimae socru suae. S.

q̄ Vantum copiarum in orticulano, ī narniēsi: in carsulano: in Perusino tuo, in narniensi uero balneum etiā: ex epistolis meis (Nā iam tuis opus nō ē) una illa breuis & uetus sufficit, nō me hercule tā mea sunt: quae mea sunt q̄ quae tua: hoc tamen differūt: quod sollicitius & intentius tui me q̄ mei excipiunt. idē fortasse eueniet etiā tibi: si q̄do in nostra diuerteris: quod uelim facias: primum: ut per inde nostris rebus: ac nos tuis perfruaris. Deinde ut mei ex-

pergiscantur aliquando: qui me secure ac prope negligenter expectat. Nam initium dominorum apud seruos ipsa consuetudine metus exolescit: nouitatibus excitantur: probarique dominis per alios magis quam per se ipsos laborant. Vale.

C. Plinius Voconio romano Salu.

Idisti ne quenquam. M. Regulo timidiorē: humiliorē post Domitiani mortē: sub quo nō minora flagitia comiserat: quā sub Nerōe: sed tectiora. Coepit uereri: ne sibi irascerer: nec fallebas: irascebar. Rustici aruleni piculū fouerat: exultauerat morte: adeo ut librū recitaret publicaretque: in quo rusticū insectatur: atque etiā stoicorū simiā appellat. Adiicit uitelliana cicatrice stygmosum. Agnoscis eloquentiā Reguli: lacerat Hærenniū senectiōne tam intemperanter quidē: ut dixerit ei metius charus: Quid tibi cum eis mortuis? Nūquid ego: aut Crasso aut Camerino molestus sum? quos ille sub Nerōe accusauerat: Hæc me dolēter Regulus tulisse credebat. Ideoque etiā cū recitaret libere: nō adhibuerat. Præterea reminiscebas quā capitaliter me ipsū apud centūuiros laceffisset. Aderā aurionilæ timōis uxori rogatu Aruleni rustici. Regulus cōtra: nitebamur nos in parte causæ sentētia uecti modesti optimi uiri. Is tūc in exilio erat relegatus a Domitiano. Ecce ibi Regulus: Quæro inquit secundæ: quid de Modesto sentias? uides quod periculū: si respondissem bene: quod flagitiū: si male: nō possum dicere aliud tum mihi quam deos adfuisse. Respondebam inquam quid sentiam si de hoc cētūuiri iudicaturi sunt. Rursus ille quæro quid de Modesto sentias. Iterum ego, solebant testes in reos nō in dānatos iterrogari. Tertio ille, nō iam quid de Modesto sed quid de pietate Modesti sentias. Quæris inquam quid sentiā. At ego ne iterrogare quidē fas puto: de quo pñciatū est, conticuit, me laus & gratulatio secuta est, quod nec famam meam aliquo responso utili fortasse: inhonesto tamē læseram. Nec me laqueis tā insidiosæ iterrogationis inuol-

ueram. Nunc ergo cōscientia exterritus apprehendit Cæcili-
lium celerem: mox rogat iustum Fabium: ut me sibi recon-
ciliant. nec contentus: uenit ad Spurinam: Huic suppliciter:
ut est cum timet abiectissimus: Rogo inquit mane uideas
Plinium domi: sed plane mane. Nec enim diutius ferre solli-
citudinem possum & quoquo modo efficias: ne mihi irasca-
tur. euigilaueram. Nuntius ait uenio ad te Spurina. immo
ego ad te. Coimus in porticum Liuiæ. cum alter ad alterum
tenderemus: exponit Reguli mandata: addit preces suas: ut
decebat optimum uirum pro dissimillimo. parce inquit:
cui ego: dispicies ipse quid Regulo putes renunciandum. Te
decipi a me nō oportet. Expecto mauricum. Nōdum enim
ab exilio uenerat. ideo nihil alterutram in partē respondere
tibi possum: facturus quicquid ille decreuerit. Illum enim
esse huius consilii ducem: me comitem decet. Paucos post
dies ipse me regulus conuenit in prætoris officio. illuc me
persecutus secretum petit. Ait timere se: ne animo meo pe-
nitus hæreret: quod in centūuirali iudicio aliquando dixis-
set. cum respōderet mihi & Satrio Ruffo. Satrius ruffus cui
non est cum Cicerone æmulatio & qui contentus est elo-
quentia sæculi nostri: Respondi nunc me itelligere maligne
dictum quia ipse confiteretur. Cæterum puto honorificum
existimari. Est enim inquam mihi cum Cicerōe æmulatio:
nec sum contentus eloquentia sæculi nostri. Nā stultissimū
credo ad imitandum non optima quæq; proponere. Sed tu
qui huius iudicii meministi: cur illius oblitus es: in quo me
interrogasti: quid de metii Modesti pietate sentirem. expal-
luit notabiliter quamuis palleat semper: & hæsitabūsus in-
quit: interrogauit: nō ut tibi nocerem: sed ut modesto. Vide
hominis crudelitatem: qui se nō dissimulet nocere homini
exuli uoluisse. subiunxit egregiam causam. Scripsit inquit
epistolam quandam quæ apud Domitianum recitata ē. Re-
gulus omnium bipedū nequissimus, quod quidē Modestus

scripserat uerissime: Hic fere nobis sermonis terminus. Neque enim uolui progredi longius: ut mihi omnia libera seruarem dum Mauricus uenit, nec me præterit esse Regulū

Est enim locuples factiosus: curatur a multis: timetur a pluribus: quod plerunque amore fortius est, potest tamen fieri: ut hæc concussa labatur. Nam gratia malorum tam infida est quam ipsi. Verum ut idem sæpius dicam expecto Mauricū. Vir est grauis: prudens: multis experimentis eruditus & qui futura possit ex præteritis uideri. Mihi & tentandi aliquid & quiescendi illo auctore rō constabit. Hæc tibi scripsi: quia æquū erat te p amore tuo non solum omnia mea facta dictaq; uerum etiam cōsilia cognoscere. Vale.

C. Plinius Cornelio tacito suo S.

Idebis & licet rideas: ego Plinius ille quē nosti: a prostris & quidem pulcherrimos cepi: ipse inquis: ipse: nō tamē ut omnino ab inertia mea & quiete discederē: ad retia sedebā. Erāt in proximo nō uenabulum: nō lancea, sed stilus & pugillares: meditabar aliquid enotabamq;: ut si manus uacuas: plenas tamē ceras reportarem. Nō est quod contemnas hoc studendi genus. Mirum ē ut animus ab agitatione motuq; corporis excitetur. Iam undiq; siluæ & solitudo ipsumque illud silentium quod uenationi datur: magna cogitationis incitamenta sunt. proinde eum uenabere licebit auctore me: ut panarium & lagunculam: sic etiā pugillares feras. Experieris nō magis dianam montibus: quam Mineruam inerrare. Vale.

C. Plinius Octauio suo Ruffo Sal.

Ide in quo me fastigio collocaris cum mihi idē potestatis idēq; regni dederis: quod Homerus Ioui optimo maximo:

Nam ego quoque simili nutu ac renutu respondere uoto tuo possum. Etenim sicut fas est mihi præ-

fertim te exigente excusare bethycis contra unū hominem
aduocationē ita nec fidei nostræ: nec cōstatiæ quē diligis cō
uenit adesse cōtra pūiciā quē tot officiis: tot laboribus: tot
periculis etiā meis aliq̄do deuinxerim. Tenebo ergo hoc tē
peramētū: ut ex duobus quorū alterū petis eligā id potius ī
quo nō solū studio tuo ueq; etiā iudicio satisfaciā. Neq; enī
tantope mihi cōsiderandū ē: Quid uir optimus ī p̄sentia ue
lis: quā quid semp̄ sis p̄baturus. Me circa idus octobres spe
ro Romæ futurū. eadēq; hęc præsentiē quoq; tua meaque
fide Gallo confirmaturum: cui tamē nūc iam licet spōdeas
de animo meo.

: cur enim non usque quaque Homericis
uersibus agam tecum? quatenus tu me tuis agere non pate
ris: quorum tanta cupiditate ardeo: ut uidear mihi hac sola
mercede corrūpi posse ut uel cōtra bethycos adsim: pene p̄
terii quod minime p̄tereūdū fuit: accepisse me cariotas op
timas quæ nūc cum ficis & boletis certamen habent. Vale.

C. Plinius Pompeio Saturnino suo Salu.

Eroportune mihi redditæ sunt litteræ tuæ quibus
flagitabas: ut tibi aliquid ex scriptis meis mitterem:
Cū ego idipsum destinassem. Addidisti ergo calcaria
spōte currenti: pariterq; & tibi ueniam recusandi laboris: &
mihi exigendi uerecundiam sustulisti. Nam nec me timide
uti decet eo quod oblatum est: nec te grauari quod depopo
scisti. Non est tamen quod ab homine desidiōso aliqd noui
operis expectes. petiturus sum enim: ut rursus uaces sermo
ni: quem apud municipes meos habui bibliothecam dedica
turus. Memini quidem iam te quædam notasse: sed genera
liter: ideo nunc rogo: ut non tantum uniuersitati eius atten
das: uerum etiam particulas qua soles lima p̄sequaris. Erit
enim & post emendationem liberū nobis uel publicare uel
continere. Quin immo fortasse hanc ipsam cuntationem
nostram in alterutram sententiam emédationis ratio redu

et: quæ aut indignū editione: dū sæpius retractat inueniet:
aut dignum dum idipsum experitur efficiet: Quamquam
huius contationis meæ causæ non tam in scriptis quam in
ipso materiæ genere consistunt. Est enim paulo gloriosius:
& clarius: onerabit hæc modestiâ nostrâ: etiam si stilus ipse
pressus demissusq; fuerit. Propterea quod cogimur cum de
munificentia parentum nostrorum: tum de nostra disputa-
re. Anceps hic & lubricus locus ē: etiâ cū illi necessitas leno-
cines. Etenim si alienæ quoq; laudes pagæ æquis auribus acci-
pi solēt: quā difficile ē optinere ne molesta uideatur oratio
de se aut de suis differens. Nam cum ipsi honestati tum ali-
quanto magis gloriæ eius prædicationiq; inuidemus. atq;
ea demū recte facta minus detorquemus & carpimus quæ in
obscuritate & silentio reponuntur. qua ex causa sæpe ipse me-
cū: nobis ne rātū quicquid est illud cōposuisse. an & aliis de-
beamus ut nobis: admonet illud quoq; quod pleraque quæ
sunt agenda rei necessaria: eadē peracta nec utilitatem pa-
rem nec gratiam retinēt. Aut ne lōgius exēpla repetamus.
Quid utilius fuit quam munificentiæ rationem etiam stilo
prosequi: per hoc enim assequeremur: primum ut honestis
cogitationibus immoraremur. deinde ut pulchritudinē il-
larum lōgiore tractu peruideremus. Postremo ut subitæ lar-
gitionis comitem pœnitentiâ caueremus: nascebatur ex his
exercitatio quædam cōtemnendæ pecuniæ. Nā cum omēs
homines ad custodiam eius natura restrinxerit: nos contra
multū ac diu pensitatus amor liberalitatis cōmunibus aua-
ritiæ uinculis eximebat. Tantoque laudabilior munificentiâ
nostra fore uidebatur. quod ad illam nō impetu quodā sed
consilio trahebamur. Accedebat his causis qd' nō ludos aut
Gladiatores: sed annuos sumptus in alimēta ingenuorū pol-
licebamur. Oculorum porro & aurium uoluptates adeo nō
egent cōmendatione: ut non tam incitari debeant oratione
q̄ reprimi. Vt uero aliquis libēter educatiōis tediū laborēq;

suscipiat: non præmiis modo: uerū etiam exquisitis adhortationibus impetrandū est. Nā si medici salubres: sed uoluptatis parum habētes cibos blāditiōribus alloquiis p̄sequūf: quanto magis decuit publice cōsulentē utilissimū munus: sed p̄ inde nō populare comitate orationis iducere: p̄sertim cum enitendum haberemus: ut quod parentibus datur: & orbis properetur: honorēq; paucorum cæteri patiēter expectarent & incitarentur. Sed ut tunc communibus magis cōmodis: quam priuatae iactantiæ studebamus: cū intentionē effectumq; muneris nostri uolebamus intelligi: ita nunc in ratione edendi ueremur: ne forte nō aliorum utilitatibus: sed propriæ laudi seruisse uideamur. Præterea mentis animus quanto maiore fructus honestatis in cōscientia: quā in fama reponatur. Sequi enim gloria non appeti debet: nec si casu aliquo nō sequat: Idcirco quod gloriam nō meruit: minus Pulchrū ē. ii uero q; benefacta sua uerbis adornāt: nō iō p̄dicare q̄a fecerūt: sed ut p̄dicarēt fecisse credunt. Sic qd̄ magnificū referēte alio fuisset: ipso q; gesserit recēte uanescit: Homines enī cū rē destruere non possunt: iactationē eius icessunt. Ita si filēda feceris: factū ip̄m: si laudāda: quod nō sileas: ip̄e culparis. Me uero peculiaris quædā ipedit rō: etenī hūc ipsum sermonē nō ad populū: sed apud decuriōes habui: nec in p̄patulo: sed i curia: Vereor ergo ne sit satis cōgruens cum in dicendo assentionē uulgi acclamationēq; defugerim: Nūc eadem illa editione sectari: Cumq; plebem ipsā cui cōsulebat limine curiæ parietibusq; discreuerim nequam in speciem ambitiōis inciderē: nunc eos etiā ad quos ex munere nostro nihil pertinet p̄ter exemplū: uelut obuia ostentatione cōquirere. habes cūtationis meæ causas: obsequar tamen consilio tuo: cuius mihi auctoritas pro ratione sufficit. Vale.

C. Plinius Minutio fundano suo. Salu.

Itū est quā singulis diebus in urbe ratio aut constet

aut constare uideat: pluribus cunctisque non constet. Nam si quem interrogas: hodie quid egisti? respondeat: officio togæ uirilis interfui: sponsalia aut nuptias frequentavi. ille me ad signandum testamentum: ille in aduocatione: ille in consiliu uocauit. Ita hæc. quo die feceris necessaria: eadē si quotidie fecisse te reputes inania uidentur: multo magis cū secesseris. Tunc enī subit recordatio: quot dies quā frigidis rebus absumpsi: quod euenit mihi postquam in Laurétino meo aut lego aliquid aut scribo: aut etiā corpori uaco: cuius futuris animus sustinetur. Nihil audio quod audisse: nihil dico quod dixisse poeniteat: Nemo apud me quæquam sinistris sermōibus carpit. neminē ipse repræhēdo: nisi tamē me cū pagæ cōmode scribo. nulla spe nullo timore sollicitor: nullis rumoribus inq̄tor. Mecū tantū & cū libellis loquor. O regiā sincerāque uitam. O dulce otium honestūque atque pene omni negotio pulchrius: O mare. o litus: uegetumque secretumque quā multa inuenitis. quā multa dictatis. Proinde tu quoque strepitū istū inanēque discursum & multos ineptos labores: ut primū fuerit occasio: relinque: teque studiis uel otio trade. Satius est enim: ut Attilius noster eruditissime simul & facetissime dixit: otiosum esse quam nihil agere. Vale.

C. Plinius Atrio Clementi suo Sal.

In quādo urbs nostra liberalibus studiis floruit: nunc maxie floret: multaque clara exēpla sūt. sufficeret unū Euphrates philosophus. Hūc ego in syria cū adolescētulus militarē penitus & domi inspexi: amarique ab eo laboraui: & si nō erat laborādū: Est. n. obuius & expositus plenusque humanitate quā præcipit: atque utinā sic ipse spem quā tūc ille de me concepit impleuerim: ut ille multum uirtutibus suis addidit. At ego illas nunc miror quia magis intelligo: quāquam ne nunc quidem satis intelligo. ut enī de pictore. sculptore. fictore: nisi artifex iudicare: ita nisi sit sapiens non potest prospicere sapientē. Quantū tamen mihi datur cernere: multa

in Eufrate sic eminent & elucet: ut mediocriter quoque doctos
aduertant & afficiant: disputat subtiliter. grauius. ornate: &
frequenter: etiam platonice illam sublimitatem & latitudinem
effingit. Sermo est copiosus: & uariis: dulcis in primis: & qui
repugnantes quoque ducat: & impellat. Ad haec proceritas cor-
poris. decora facies. demissus capillus. ingens & cana barba.
quae licet fortuita & inania putentur: illi tamen plurimum uenera-
tionis acquirunt. Nullus horror in cultu. nulla tristitia: mul-
tum seueritatis. reuerentis: ut occursum non reformides.
Vitae sanctitas summa: par comitas. insectat uitia non homines:
nec castigat errantes: sed emendat: Sequaris monentem attentus
& pendens: & persuadere tibi etiam cum persuaserit cupias. la uero
liberi tres: duo mares: quos diligentissime instituit: Socer Pom-
peius Iulianus: Cum caetera uita tua uel hoc uno magnus & cla-
rus: quod ipse provinciae princeps inter altissimas conditiones gene-
rum non honoribus principem. sed sapientia elegit: quod quod ego plu-
ra de uiro quo mihi frui non licet: An ut magis agam quod non li-
cet: Nam distringor officio ut maximo sic molestissimo: sedeo
pro tribunali: subnoto libellos: conficio tabulas: scribo pluri-
mas: Sed illitteratissimas litteras: soleo non nunquam: (Nam id
ipsum quando contingit) de his occupationibus apud Eufra-
tem queri. Ille me consolatur: affirmat & esse hanc philoso-
phiae & quidem pulcherrimam partem: Agere negotium pu-
blicum: cognoscere: iudicare: promerere & exercere iusticiam:
quaeque ipsi doceant in usu habere: mihi tamen hoc unum non
persuadet: satius esse ista facere: quam cum illo totos dies au-
diendo discendoque consumere. Quo magis te cui uacat hortor
cum in urbem proxime ueneris: uenias autem ob hoc maturius:
illi te expoliendum limandumque permittas: neque enim
ego: ut multi: inuideo aliis bonum quo ipse careo: Sed contra
sensum quendam uoluptatemque percipio si ea quae mihi de-
negantur amicis uideo superesse. Vale.

C. Plinius, S. Fabio iusto suo, S.

Lim nullas mihi epistolas mittis. Nihil est inquis q̄
scribam: at hoc ipsum scribe nihil esse quod scribas
uel solum illud uide priores incipere solebat. Si uales
bene est: ego ualeo: hoc mihi sufficit: est enim maximū: lude-
re me putas: Serio peto: fac scia qd agas: qd sine sollicitudine
summa nescire nō possum. Vale.

C. Plinius Calestrio Tironi Sa. D.

i Acturam grauissimam fero: si iactura dicenda est tati
uiri amissio: decessit Corelius ruffus & eodē spōte:
quod dolorē meū exulcerat. Est enim luctuosissimū
genus mortis: q̄ nō ex natura nec fatalis uidetur: Nā ut cūq̄
i illis qui morbo finiūtur magnū ex ipsa necessitate solatiū
est: In his uero quos accersita mors aufert hic insanabilis do-
lor est: qd̄ credūtur posse diu uiuere: Coreliū qdē sūma ra-
tio q̄ sapiētibus p̄ necessitate ē ad hoc cōsiliū cōpulis: quāq̄
plurimas uiuendi causas habentē: optimā cōsciētia: optimā
famā: maximam auctoritatem: præterea filiā: uxorē: nepotē:
sorores: interq̄ tot pignora ueros amicos: Sed tā lōga tā iiqua
ualitudine cōflictabatur: ut hęc tāta pretia uiuendi mortis
rationibus uincerentur. Tertio & xxx. āno ut ipsū audiebā
pedū dolore correptus est: patrius hic illi (Nā plerūq̄ mor-
bi quæq̄ p̄ successiones quasdā: ut alia traduntur) hūc ab-
stinētia: sanctitate: quoad uiridis ætas: uicit & fregit: nouissi-
me eū senectute ingrauescentem uiribus animi sustinebat.
Cum quidē incredibiles cruciatus & indignissima tormēta
pateretur. Iā enim dolor nō pedibus solis: ut prius insidebat:
sed oīa mēbra puagabat. Veni ad eū Domitiani tēporibus
i suburbāo iacentē: Serui e cubiculo recesserūt. habebāt. n.
hoc moris: quotiēs intrasset fidelior amicus: qn etiā uxor: q̄
q̄ oīs secreti capacissima: digrediebat. Circūtulit oculos: &
tur iqt me putas hos tātos dolores tā diu sustiere: ut. s. isti
latrōi uel uno die supsi. dedisses huic aīo par corpus: fecisset
qd̄ optabat: affuit tamē deus uoto cuius ille cōpos ut iā se

curus liberq; moriturus multa illa uitæ: sed mīora retiacu-
la abruptit: icreuerat ualitudo: quā tēperātia mitigare cōsue-
uit: tētauit: pseuerantē cōstātia fugit. lā dies alter: tertius: q̄r-
tus: abstinebat cibo, misit ad me uxor eius Hispulla cōmu-
nē amicū. C. Geiniū cū tristissimo nūcio destinasse Coreliū
mori: nec aut suis aut filiaē p̄cibus flecti: solū supeffe me a
quo reuocari posset ad uitā. Cucurri: puenerā i p̄ximū: Cū
mihī ab eadē Hispulla Iulius atticus nūciat: nihil iā ne me
qdē me ipetratur: tā obstinate magis atq; magis iduruisse:
dixerat sane medico admonēti cibū. quæ uox
quātū admiratiōis i aīo meo tantū desiderii reliqt. Cogito
quo amico: quo uiro careā. Impleuit quidē annū. vii. &. lx. q̄
ætās etiā robustissimis fatis lōga ē. Scio euasit p̄petuā uali-
tudinē. Scio decessit supstitibus suis: florēte re. p. q̄ illi om-
nibus suis charior erat: & hoc scio. Ego tamē tanq̄ iuuenis
& fortissimi morte doleo: doleo aut: licet me ibecillū putes
meo noie. amisi. n. amisi meæ uitæ testē: rectorē: magistrū. i
sūma dicā: qd' recēti dolore cōtubernali meo Caluissio dixi:
Vereor ne negligētius uiuā. p̄inde adhibe solatia mihi: non
hæc. senex erat. infirmus erat: hæc enī noui: Sed noua aliq̄:
sed magna quæ audierim nunq̄: legerim nunq̄. Nā q̄ audiui
quæ legi: sp̄ote succurūt: Sed tanto dolore superant.

C. Plinius Sosio Senectioni suo S.

Agnū prouētū poetarū annus hic attulit. toto mēse
aprii nullus fere dies quo nō recitaret aliquis: iuuat
me q̄ uigent studia: p̄ferūt se igenia hominū: & ostē-
tāt: tãetsi ad audiendum pigre coitur: pleriq; i statioribus se-
dēt: tēpusq; audiendis fabulis conterūt: subīde sibi nūciari
iubent: an iam recitator intrauerit: an dixerit præfationem:
an ex magna parte euoluerit librum: tūc demū ac tūc quoq;
lente cuntanterque ueniūt: nec tamen p̄manēt: sed ante fi-
nem recedunt. Alii dissimulanter. & furtim. simpliciter alii
& libere. At hercule memoria parentum Claudium Cæ-

sarem ferunt cum in palatio spaciaretur audissetque clamore:
causam requisisse; cumque dictum esset recitare Nonianum:
subitu in recitanti inopinatumque uenisse. Nunc otiosissimus
quisque multo ante rogatus & identidem admonitus aut non
uenit; aut si uenit: queritur se diem quia non perdidit per
didisse, sed tanto magis laudandi probandi sunt quos a scri
bendi recitandi studio hæc auditorum desidia uel supbia
non retardat. Equidem prope nemini defui. Erant sane ple
rique amici. Neque enim est fere quisquam: quin nos amet:
ut studia non simulet. His ex causis longius quam destina
ueram tempus in urbe consumpsi: possum iam repetere se
cessum; & scribere aliquid: quod non recitem: ne uidear quorum
recitationibus affui non auditor fuisse: sed creditor. Nam ut
in cæteris rebus ita in audiendi officio perit gratia: si reposcatur

C. Plinius Iunio Marico Salutem.

Etis ut fratris tui filiae prospiciam maritum: quod meri
to mihi potissimum iniungis. Scis enim quod opere sumum
illum uix suspexerim dilexerimque. Quibus ille ado
lescentiam meam exhortationibus fouerit: quibus etiam lau
dibus ut laudandus uiderer effecerit. Nihil est quidem quod
a te mihi mandari aut maius aut satius: nihil quod honestius
aut gratius a me suscipi possit: quam ut eligam iuuenem ex
quo nasci nepotes Aruleno rustico deceat: qui quidem diu que
rendus fuisset: nisi paratus & quasi prouisus esset. Militius
æmilianus acclinus: qui me ut iuuenis iuuenem: (est enim minor
pauculis annis) familiarissime diligit: ita reueretur ut senem:
nam ita formari a me & institui cupit: ut ego a uobis solebam.
Patria est ei Brixia ex illa nostra Italia quæ multum adhuc ue
recudiam multum frugalitatis atque etiam rusticitatis antiquæ re
tinet ac seruat. Pater Minutius Macrinus equestris ordinis pri
nceps: quia nihil altius uoluit. Allectus enim a Diuo Vespasiano
inter prætorios honestam quietem huic nostræ ambitioni
dicam an dignitati constantissime prætulit: habet auiam ma
ternam Serranam procul a me municipio patauino: nostri

loci mores: Serrana tamen patauinus quoque feueritatis exemplum est. Contigit & auunculus ei. P. Acilius, grauitate: prudentia: fide prope singulari: In summa nihil erit in domo tota quod non tibi tanquam in tua placeat. Aciliano uero ipsi plurimum uigoris industriae: quique in maxima uerecundia quaesturam: tribunatum: praetoram honestissime percurrit ac iam pro se tibi necessitatem ambiendi remisit. Est etiam illi facies liberalis multo sanguine: multo rubore suffusa. Est in genua totius corporis pulchritudo: & quidem Senatorius decor: quae ego nequaquam arbitror negligenda. debet enim hoc castitati puellarum quasi praemium dari. nescio an adiciam esse patri eius amplas facultates: nam cum imaginor uos: quibus quaerimus generum: silendum de facultatibus puto: cum publicos mores atque etiam ciuitatis leges intueor: quae uel in primis census hominum spectandos arbitratur. ne id quidem praetereundum uidetur: & sane de posteris & his pluribus cogitanti: Hic quoque in conditionibus diligendi ponendus est calculus. Tu fortasse me putes indulgisse amori meo: supraque ista: quam res patitur sustulisse. At ego fide mea spondeo futurum ut omnia longe ampliora quam a me praedicantur inuenias. diligo quidem adolescentem ardentissime sicut meretur: Sed hoc ipsum amantis est: non onerare eum laudibus. Vale.

C. Plinius Septitio Claro suo Sal. D.

Eus tu promittis ad coenam: nec uenis: dicitur ius: **h** ad affem impendium reddes: nec id modicum. paratae erant lactucae singulae: cocleae trinae: oua bina: alica cum mulso & niue. Nam hanc quoque computabis: immo hanc in primis: quae perit in ferculo: oliuae bethicae, cucurbitae, bulbi. alia mille non minus lauta. Audisses Comaedum uel lectorem uel lyristem: uel quae mea liberalitas ois. At tu apud nescio quem ostrea: uuluas: echios Gaditanos maluisti, dabis poenas non dico quas: dure fecisti: inuidisti nescio an tibi: certe mihi

Sed tamen & tibi. Quantum nos iussimus: risissimus: studissemus. Potes apparatus coenare apud multos: nusquam hilarius: simplicius: incautius: in summa experire. Et nisi postea te aliis potius excusaueris: mihi semper excusa. Vale.

C. Plinius Erutio suo Salu.

Mabam Pompeium Saturninum: hunc dico nostis: laudabamque eius ingenium: etiam antequam sciret quae uarium: quam flexibile: quam multiplex esset: nunc uero totum me tenet: habet: possidet. audiui causas agentem acriter & ardenter: nec minus polite & ornate siue meditata siue subita proferret: adsunt aptae crebraeque sententiae: grauis & decora constructio: sonantia uerba & antiqua. Omnia haec mire placet: cum impetu quodam & flumine peruehantur: placent si retractentur. Senties quod ego cum orationes eius in manus sumpseris: quas facile cuiuslibet ueterum: quorum est aemulus comparabis. Idem tamen in historia magis satisfacet uel breuitate uel luce uel suauitate uel splendore etiam sublimitate narrandi: nam in orationibus idem quae in orationibus est: praesentior tamen & circumscriptionis & adductior: praeterea facit uersus: quales aut Catullus aut Caluus. Quatum illis leporis dulcedinis amaritudinis amoris inserit. Saepem data opera mollius leuiusque: duriusculos quosdam & hoc quasi Catullus aut Caluus. Legit mihi nuper epistolas: quas uxoris esse dicebat: Plautum uel Terentium metro solutum legi credidi. Quae siue uxoris sunt ut affirmat: siue ipsius ut negat: pari gloria dignus est: quae aut illa componat aut uxorem quam uirginem accepit tam doctam politemque reddiderit. Est ergo mecum per diem totum: eundem antequam scribam: eundem cum scripsi: eundem etiam cum remittor: non tanquam eundem lego. Quod te quoque ut facias & hortor & moneo. neque enim debet operibus eius obesse quod uiuit. At si iter eos quos nunquam uidimus florisset: non solum libros eius: uerum etiam imagines conquireremus. Eiusdem nunc honor praesentis & gloria quasi satietate la-

guescit: & hoc paruum malignūq; est nō admirari hominē
admiratiōe dignissimū: quia uidere alloqui audire cōplecti
nec laudare tantum: uerum etiam amare contingit. Vale.

C. Plinius Cornelio Cithiano Salutem.

St adhuc hominibus curæ fides & officium; Sunt q
defunctorum quoq; amicos agant. Titinius capito
ab Impatore nostro impetrauit ut sibi liceret statuā
L. Syllani in foro ponere: pulchrum & magna laude dignū
amicicia principis in hoc uti: quantūq; gratia ualeas aliorū
honoribus experiri: Est omnino capitori in usu claros cole
re: Miq; est qua religione: quo studio: imagines brutorum
Cassiorum: Catonum domi ubi potest habeat: Idem clarissi
mi cuiusq; uitam egregiis carminibus exornat: Scias ipsum
pluribus uirtutibus abundare: qui alienas sic amat: redditus
est. L. Syllano debitus honor: cuius imortalitati capito pro
spexit pariter & suæ. Neque enim magis decorum & isigne
est statuam in foro populi romani habere: q̄ ponere. Vale.

C. Plinius Suetonio Tranquillo. Sal. D.

Cribis te perterritum somnio uereri: ne quid aduer
si in actione patiaris: rogas ut dilationem petam: &
pauculos dies certe proximum excusem: difficile est
sed experiar: Refert
tamen euentura soleas an contraria somniare: mihi reputā
ti somnium meum: Istud quod times tu egregiam actionē
portendere uidetur: susceperam causam Iulii pastoris: cum
mihi quiescenti uisa ē socrus mea aduoluta genibus ne age
rem obsecrare. Et eram acturus adolescentulus adhuc. Erā
in quadruplici iudicio. Eram cōtra potentissimos ciuitatis
atq; etiam Cæsaris amicos. Quæ singula excutere mihi mē
tem post tam triste somniū poterant. Egit tamen:

illud Nam mihi patria & si qd
charius patria fides uidebatur: prospere cessit: atq; ideo illa
actio mihi aures hominū illa ianuam famæ patefecit: p̄ide

dispice an tu quoque sub hoc exemplo somniū istud ī bonū uertas: Aut si tutius putas illud cautissimi cuiusque præceptum quod dubites ne feceris: id ipsum rescribe. Ego aliquā stropham inueniam: agamque causam tuam ut ipsam agere tu cum uoles possis. Est enī sane alia ratio tua: alia mea fuit: nam iudicium cētumuirale differri nullo modo: istud ægre quidem: sed tamen potest. Vale.

C. Plinius Romano Firmo Sal.

Vniceps tu meus & condiscipulus: & ab ineunte ætate contubernalis: pater tuus: & matri & auunculo meo: mihi etiam quantum ætatis diuersitas passa est familiaris. magnæ & graues causæ: cur suscipere augere dignitatem tuam debeam? Esse autem tibi centum milium censum satis indicat: quod apud nos decurio es. Igitur ut te non decurione solum: uerum etiam equite Romano perfruamur: offero tibi ad implendas equestres facultates. ccc. milia nummum. Te memorem huius muneris amicitiaē nostræ diuturnitas spondet. Ego ne illud quidem admoneo: quod admonere deberem: nisi scirem sponte facturum: ut dignitate a me data quam modestissime utare. nam sollicitus custodiendus ē honor: ī quo etiam beneficium amici tuē dum est. Vale.

C. Plinius Cornelio Tacito suo Sal.

Requēs mihi disputatio est cum quodam docto homine & perito: cui æque nihil in causis agēdis ut breuitas placet. Quā ego custodiendā esse cōfiteor: si cā permittat: alioquin præuaricatio est: transire dicenda: præuaricatio etiam cursim & breuiter attigere quæ sint iculcāda: infigenda: repetenda. Nam plerisque longiore tractu uis quædam & pondus accedit: utque corpori ferrum sic oratio animo non ictu magis quam mora imprimitur: Hic ille mecum auctoritatibus agit. Ac mihi ex græcis oratiōes lysiaē ostentat. Ex nostris gracchorū Catōisq; quorū sane plurimæ sunt

circuncisæ & breues. Ego Lysia demosthenem: æschinem:
periclem multosque præterea Gracchis: & Catoni Pollio-
nem: Cæsarem: Cælium: in primis. M. Tullium oppono: cu-
ius oratio optima ferè esse quæ maxima. Et hercule ut aliæ
bonæ res. Ita bonus liber quisque melior est quo maior. Vi-
des ut statuas: signa: picturas: hominum denique: multorū
que animalium formas: arborum etiam: si modo sint deco-
ræ: nihil magis quam amplitudo commendet. Idem oratiōi-
bus euenit: quin & uoluminibus ipsis auctoritatem quādā
& pulchritudinem adiicit magnitudo. Hæc ille multa que
alia: quæ a me in eandem sententiam solēt dici: ut est in di-
sputando inconpræhensibilis & lubricus: ita eludit: ut cōtē-
dat hos ipsos quorum orationibus nitar pauciora dixisse: quā
ediderint: Ego contra puto. Testes sunt multæ multorum
orationes & Ciceronis pro murena: & pro uareno: in quibus
breuis & quasi nuda subscriptio quorūdam criminum solis
titulis indicatur: ex his apparet illum permulta dixisse: cum
ederet omisisse. Idem pro cluentio ait se totam causam uete-
ri instituto solū perorasse. Et pro Cornelio quadriduo egisse:
ne dubitare possimus: quæ per plures dies ut necesse erat la-
tius dixerit: postea recisa ac repurgata in unum librum gran-
dem quidem unū tamen coarctasse. At aliud est actio bonæ:
aliud oratio. Scio nonnullis ita uideri. Sed ego forsitan fallor:
persuasum habeo posse fieri: ut sit actio bona: quæ non sit bo-
na oratio: non posse autem non bonam actionē esse quæ non
sit bona oratio: est enim oratio actionis exemplar & quasi ar-
chetypon. Ideo in optima quaque mille figuras extemporales
inuenimus: in his etiam quas tantum editas scimus: ut in
uerrem: artificem quem? Nam recte admones: polycletum
esse dicebant. Sequitur ergo ut actio sit absolutissima: quæ
maxime orationis similitudinem expresserit si modo iustū
& debitum tempus acceperit: quod si negetur: nulla oratio-
nis: maxima iudicis culpa est. Ad sunt huic opinioni meæ le-

ges: quæ longissima tempora largiuntur: nec breuitatem dicentibus: sed copiam: hoc est diligentiam suadet: quam præstare nisi in angustissimis causis non potest breuitas. Adiciã quod me docuit usus magister egregius: frequenter egi: frequenter iudicaui: frequenter in consilio fui. aliud alios mouet. at plerumque parua res maximas trahunt: Varia sunt hominum iudicia: uariae uoluntates. Inde qui eandem causam simul audierunt: sæpe diuersum: interdum idem. Sed ex diuersis animi motibus sentiunt. præterea suæ quisque inuentioni fauet: & quasi fortissimum complectitur: cū ab alio dictum est: quod ipse præuidit. omnibus ergo dandū ē aliquid quod teneant: quod agnoscat. Dixit aliquãdo mihi Regulus cum simul adessemus: Tu omnia quæ sunt in causa putes exequenda. Ego iugulum statim uideo. hunc premo: premit sane quod elegit: sed in eligendo frequenter errat. respōdi posse fieri: ut genu esset aut tibia aut talus ubi iugulū putaret: at ego inquam qui iugulum prospicere non possum: omnia pertento: omnia experior: Deniq;

utque in cultura agri non uineas tantum: uerum etiam arbuta: nec arbuta tantum: uerum etiam campos curo & exerceo: utque in ipsis campis: non far aut siliginem solam: sed ordeum fabam cæteraq; legumina sero: sic in actione plura quasi semina latius spargo: ut quæ prouenerint colligam. Neq; enim minus in perspicua & incerta fallacia sunt iudicium ingenia: quam tempestatum terrarumq; nec me præterit summū oratorem Periclē sic a comico Eupoli de laudari.

Verum huic ipsi pericli nec illa nec illud breuitate uel uelocitate uel utraque (diferunt enim) sine facultate summa contigisset: nã delectare: persuadere copiam dicendi spaciumq; desiderat. Reliquere

uero Aculeum in audientium animis is demum potest: qui
nō pūgit: sed ifigit. Adde quæ de eodē Pericle comicus alter

Nō enim amputata oratio & abscissa: sed lata magna &
excelsa tonat fulgurat omnia deniq; pturbat ac miscet: opti-
mus tamē modus est: quis negat? Sed non minus nō seruat
modum qui infra rem: quam qui supra. Qui astrictius: quā
qui effusius dicit. Itaq; audis frequenter: ut illud immodice:
& redundanter. Ita hoc ieiune & infirme: alius excessisse ma-
teriam: Alius dicitur non implese: æque uterque: Sed ille i-
becillitate. hic uiribus peccat: Quod certe & si non limatio-
ris: maioris tamen ingenii uitium est: nec uero cum hæc di-
co illum homericum probo: sed hunc

non quia

non & ille mihi ualidissime placeat:

Si tamen detur ele-

ctio illam plenam orationem similem niuibus hibernis id ē
crebram assiduam & largam: Postremo diuinā & cælestem
uolo. At est gratior multis actio breuis. Est quidem: sed ier-
tibus: quorum delitias desidiamq; quasi iudicium respicere
ridiculum est. Nam si hos in consilio habeas nō solū satius
est breuiter dicere: sed omnino nō dicere. Hæc est adhuc sē-
tentia mea quam mutabo si dissenseris tu. Sed plane cur dis-
sentias explices rogo. Quamuis enim credere tuæ auctori-
tati debeā: Rectius tamen arbitror in tanta re ratione quā au-
ctorate superari. Proinde si non errare uideor id ipm quā
uoles breui epistola scribe. Confirmaueris enim iudicium
meum: si errauiero longissimam para: non corrupe te: qui ti-
bi si mihi accederes: breuis epistolæ necessitatem: si dissenti-
res: longissimæ imposui. Vale.

C. Plinius Plinio Paterno suo Salutem.

T animi tui iudicio: sic oculorum plurimū tribuo:
non quia multum ne tibi placeas: sed quia tātū quā-
tum ego sapis. quamquā hoc quoq; multū ē. omīssis
iocis: credo decentes esse seruos: qui sunt empti mihi ex cō-
silio tuo: superest ut frugi sint. Quod de uenalibus melius
auribus quam oculis iudicatur. Vale.

C. Plinius Catilio Seuero suo salutem.

Iu iam in urbe hæreo: & quidem attonitus: pturbat
me longa & pertinax ualitudo Titi Aristonis: quem
singulariter & miror & diligo: nihil ē enī illo graui-
us: sanctius: doctius: ut mihi nō unus homo: sed litteræ ipæ:
oēsq; bonæ artes in uno homine summū periculum adire
uideat. Quī peritus ille & priuati iuris & publici: q̄tū rex:
quantum exemplorum: quantū antiquitatis tenet: nihil est
qd̄ doceri uelis: qd̄ ille docere nō possit. Mihi certe quotiēs
aliquid abditum quæro: ille thesaurus est. Nam quanta ser-
monibus eius fides: quanta auctoritas: quam pressa & deco-
ra cunctatio: quid est quod non statim sciat: & tamen ple-
rumq; hælitat: dubitat diuersitate rationum: quas acri ma-
gnoq; iudicio ab origine causisque primis repetit: discernit:
expendit. Ad hæc quam parcus in uictu: quam modicus in
cultu. Soleo ipsum cubiculū illius ipsumque lectum ut ima-
ginem quandam priscae frugalitatis aspicere. ornat hæc ma-
gnitudo animi: quæ nihil ad ostentationem: omnia ad cōsci-
entiam refert: recteque facti non ex populi sermone merce-
dē: sed ex facto perit. In summa nō facile q̄s quēquā ex istis
qui sapientiæ studium habitu corporis præferūt: Huic uiro
comparabit. Non quidem gymnasia sectatur: aut porticus:
nec disputationibus lōgis aliorum otium suumq; delectat.
Sed in toga negotiisq; uersatur: multos aduocatione: plures
consilio adiuuat. Nemini tamen istorum castitate: pietate:
iusticia: fortitudine: & primo loco cesserit: Mirareris si inter

b. iiii.

esses: qua patientia hanc ipsam ualitudinem toleret: ut do-
lori resistat: ut sitim differat: ut incredibilem febrium ardo-
rem immotus opertusque transmittat. Nuper me paucosque
mecum: quos maxime diligit aduocauit: rogauitque ut me-
dicos consuleremus: de summa ualitudinis: ut si esset insu-
perabilis sponte exiret e uita. Si tamen difficilis & longa: re-
sisteret: maneretque: Dandum enim precibus uxoris: dandū
filiae lachrymis: dādum etiam nobis amicis: ne spes nostras
si modo non essent inanes uoluntaria morte defereret. Id
ergo arduum in primis: & præcipua laude dignum puto.
Nam impetu quodam & instinctu procurrare ad mortem
commune cum multis. deliberare uero & causas eius expen-
dere: utque suaferit ratio uitæ mortisque consilium suscipe-
re uel ponere: ingentis est animi: & medici quidem secunda
nobis pollicentur: Superest ut promissis deus annuat. Tan-
demque me hac sollicitudine exoluat. Qua liberatus Laurē-
tinum meum hoc est libellos & pugillares studiosumque
otium repetam. Nunc enim nihil legere nihil scribere aut as-
sidenti uacat: aut anxio libet. Habes quid timeam: quid op-
tem: quid etiam in posterum destinem. Tu quid egeris: quid
agas: quid uelis agere inuicem nobis: sed latioribus epistolis
scribe. erit confusio meæ non mediocri solatium: si tu ni-
hil quereris. Vale.

C. Plinius Pompeio Falconi Salu,

Consulis an existimem te in tribunatu causas agere de-
cere: plurimum refert: quid esse tribunatum putes
inanē umbram & sine honore nomen: an potestatem
sacrosanctā: & quā in ordinem cogi: ut a nullo ita nec a se qu-
dem deceat: Ipse cum tribunus essem: errauerim fortasse: qu-
me aliquid putauit: sed tāquam essem: abstinui causis agēdis.
primū quod deforme arbitrabar cui assurgere: cui loco ce-
dere omnes oporteret: hunc omnibus sedentibus stare: &
qui iubere posset tacere quencunq; huic silentiū clepsydra

indici: & quem interfari nefas esset: hunc etiam cōuitia au-
dire. Et si multa pateretur inertem: si ulcisceretur: insolentem uideri. Erat hic quoq; æstus: si ante oculos forte me ap-
pellasset: uel ille cui adesset: uel ille contra quem interce-
derem & auxilium ferrem aut quiescerem sileremque: & q̄-
si eiurato magistratu priuatum ipse me facerem. His ratio-
nibus motus malui me tribunum omnibus exhibere: quam
paucis aduocatum. Sed tu: iterum dicam: plurimum interest:
quid esse tribunatum putes. personam tibi imponas: quæ sa-
pienti uiro ita aptanda est ut præferatur. Vale.

C. Plinius Bebio Hispano suo Sal.

Ranquillus contubernalis meus uult emere agellū
quem uenditare amicus tuus dicit. Rogo cures quā-
ti æquum est emat. Ita enim delectabit emisse: nam
mala emptio semper ingrata est: eo maxime quod exprobra-
re stultitiam domino uidetur. In hoc autem agello si modo
arriserit pretium tranquilli mei stomachum multa sollici-
tant uicinitas urbis: opportunitas uia: mediocritas uillæ:
modus ruris qui aduocet magis quam dstringat. Scholasti-
cis porro: ut hic est sufficit abunde tantum soli: ut releuare
caput: refigere oculos: reptare per limitem: unam semitam
terere: omnesque uiticulas suas nosse: & numerare arbuscu-
las possint. Hæc tibi exposui: quo magis scires quantum ille
esset mihi: ego tibi debiturus. Si prædiolum istud quod cō-
mendatur his dotibus tam salubriter emerit: ut poenitentiæ
locum non relinquat. Vale.

C. Plinii. S. Nouocomensis Liber primus explicit.

Incipit Secundus liber feliciter. C. Plinius Romano suo salutem plurimam dicit.

Ost aliquot annos insigne atq; etiã memorabile populi Romani oculis spectaculũ exhibuit publicũ funus Verginii ruffi maximi & clarissimi ciuis & pinde felicitis. Triginta annis gloriæ suæ supuixit. Legit scripta de se carmina: Legit historias: & posteritati suæ iterfuit. pfunctus ẽ tertio cõsulatu: ut summũ fastigiũ privati hominis impletet. cũ principis nolisset. Cæsares qbus suspectus atque etiã inuisus uirtutibus fuerat euasit: reliq; incolumem optimũ atq; amicissimũ tanquam ad hunc ipsum honorẽ publici funeris reseruatus: annũ tertium & octogesimũ excessit in altissima tranquillitate: pari ueneratione: usus est firma ualitudine nisi quod solebãt ei manus tremere: citra dolorem tamen: aditus tantum mortis durior longiorq;: Sed hic ipse laudabilis. Nam cum uocem præpararet acturus in cõsulatu principi gratias: Liber quem forte acceperat grandiore & seni & stanti ipso pondere elapsus est. Hunc dum cõsequitur colligitq; per leue & lubricum pauimentum fallente uestigio cecidit: coxamque fregit: quæ parum apte collocata reluctante ætate male coit. Huius uiri exequiæ magnũ ornamentum principi: magnum sæculo: magnum etiam foro & rostris attulerunt. Laudatus est a consule Cornelio tacito. Nã hic supremus cumulus fœlicitatis eius accessit laudator eloquentissimus: & ille quidẽ plenus annis abiit: plenus honoribus illis etiam quos recusauit: nobis tamen quærendus ac desiderandus est ut exemplar æui prioris. Mihi uero præcipue: qui illum non solum publice quantum admirabar: tantum diligebam. primũ quod eadẽ utriq; regio municipia finitima utriq;: agri etiã possessiõesq; cõiunctæ: p̄terea q̄ ille tutor mihi relictus affectũ parentis exhibuit. Sic candidatũ

me suffragio ornauit: sic ad omnes honores meos ex secessibus accurrat: cum iam pridem eiusmodi officiis renunciaisset: sic illo die quo sacerdotes solent nominare quos dignissimos sacerdotio iudicant: me semper nominabat. Quin etiam in hac nouissima ualitudine ueritus ne forte iter quicumque uiros ipse crearetur: qui minuendis publicis sumptibus iudicio senatus constituebantur: Cum illi tot amici senes consularesque superessent me huius ætatis per quem excusaretur elegit: his quidem uerbis etiam si filium haberem tibi mandarem: Quibus ex causis necesse est tanquam immaturam mortem eius in sinu tuo defleam: si tamen fas est aut flere aut omnino mortem uocare: qua tanti uiri mortalitas magis finita quam uita est. Uiuat enim uiuetque semper: atque etiam latius in memoria hominum & sermone uersabitur: Postquam ab oculis recessit: Volui tibi multa alia scribere: sed totus animus in hac una contemplatione defixus est. Verginium cogito: Verginium uideo: Verginium iam uariis imaginibus recentibus tamen audio: alloquor: teneo. cui fortasse aliquos ciues uirtutibus pares & habemus & habebimus: gloria neminem. Vale.

C. Plinius Paulino suo salutem.

Rascor: nec liquet mihi an debeam: sed irascor: scis quam sit amor iniquus interdum: impotens sæpe:

semper. hæc tamen causa magna est nescio an iusta: sed ego tanquam non minus iusta quam magna sit: grauius irascor. quod a te tam diu litteræ nullæ: exorare me potes uno modo: si nunc saltim plurimas & longissimas miseris. hæc mihi sola excusatio uera: cæteræ falsæ uidebuntur: non sum auditurus: non enim Romæ uel occupatior eram: illud enim nec dii sinant ut infirmior: ipse ad uillam partim studiis partim desidia fruor quo cum utrumque ex otio nascitur.

C. Plinius Nepoti suo salutem.

Agna ipsa uero fama præcesserat: maior inuentus est: summa est facultas: copia: ubertas: dicit semper ex tempore:

Sed tanquam diu scripserit. sermo græcus immo atticus: p-
fationes tersæ: graciles: dulces: graues iterdum & erectæ: po-
scit controuersias plures: electionem auditoribus pmittit:
Sepe etiam paratus surgit. Iam ergo incipit. Statim omnia
ac pene pariter ad manum: sensus reconditi. Occursant uer-
ba: sed q̄lia: quæ sita & exulta: multa lectio in subitis: mul-
ta scriptio elucet: procemiatur apte: narrat aperte: pugnat
acriter: colligit fortiter: ornat excelsè. Postremo docet. dele-
ctat. afficit. Quod maxime dubites crebra
crebri syllogismi circumscripti & effecti: quod stilo quoque
assequi magnum est. Incredibilis memoria: repetit altius q̄
dixit ex tempore. ne uerbo quidem labitur: ad tantam

studio & exercitatione puenit. Nā diebus &
noctibus nihil aliud agit: nihil audit: nihil loquitur: annum
sexagesimum excessit & adhuc scholasticus tātum est: quo
genere hominum nihil aut simplicius aut sincerius aut me-
lius. nos uero q̄ i foro uerisq; litibus terimur multū malitiæ
(quamuis nolumus) addiscimus schola & auditoriū ut ficta
causa res inermis innoxia est: nec minus felix senibus præ-
fertim: Nam quid in senectute scœlicius q̄ quod dulcissimū
est in iuuenta: quare ego isæum non disertissimum tātum.
uerum etiam beatissimum iudico: quem tu nisi cognoscere
concupiscis saxeus ferreusq; es. proinde si non ob alia nosq;
iplos: at certe ut hūc audias ueni. Nunq̄ ne legisti Gaditanū
quendam Titi Liuii nomine gloriaq; commotū ad uisendū
eū ab ultimo terrarū orbe uenisse: statiq; ut uiderat abisse?

Illitteratū iners ac pene etiā turpe ē nō puta-
re tātī cognitionē: qua nulla ē iucūdior nulla pulchrior: nul-
la deniq; humanior: dices: habeo hic quos legā nō minus di-
sertos etiā: sed legēdi semp occasio ē: audiēdi nō semp: præ-
terea multo magis ut uulgo diciē uiua uox afficit: Nā licet
acriora sint quæ legas: altius tamē in aīo sedēt: q̄ pnūciatio
uultus: habitus: gestus etiā dicētis affigit: nisi uero fallū puta

mus illud æschynis qui cum legisset rhodiis orationem Demosthenis: admirantibus cunctis adiecisse fertur: &

credimus erat æschynes si Demostheni eadem illa pronunciaſſe ipſum qui pepererat: quæ oia huc tendunt ut audias iſæum uel ideo tantum ut audieris. Vale.

C. Plinius Caluiniæ ſuæ ſalutem.

I pluribus pater tuus uel uni cuiſlibet aliq̄ etiã mihi debuiſſet fuiſſet fortaffe dubitandum an adires hæreditatẽ etiã uiro grauẽ. Cum uero ego adductus afinitatis officio dimiſſis omnibus qui nõ dico moleſtiores: ſed diligentiores erant creditor ſolus extiterim: cumq; uiuente eo nubenti tibi in dotem centum millia contulerim. præter eam ſummã quã pater tuus quaſi de meo dixit: erat enĩ ſoluenda de meo: Magnũ habes facilitatis meæ pignus: cuius fiducia debes famam defuncti pudoremque ſulcipe: ad quod ne te magis uerbis quã rebus horter: Quicq; pater tuus mihi debuit acceptum tibi fieri iubeo. Nec ẽ quod uerearis ne ſit mihi iſta oneroſa donatio: Sunt qdem nobis omnino modicæ facultates: dignitas ſumptuoſa: reditus ppter conditionem agellorum nescio minor an incertior. Sed quod ceſſat ex reditu: frugalitate ſuppletur: ex qua uelut ex fonte liberalitas noſtra decurrit. Quæ tamen ita tẽperanda eſt: ne nimia profuſione inareſcat. Sed temperanda in aliis: i te uero facile ratio conſtabit: etiam ſi modum exceſſerit.

C. Plinius Luperco ſuo ſalutem.

Ctionem frequenter & a te efflagitatam & a me ſemper promiſſam exhibui tibi: nõdum tamen totam: adhuc enĩ pars eius ppolitur. Interim quæ abſolutio ra mihi uidebãt nõ fuit alienũ iudicio tuo traditũ iri. Rogõ intentionem ſcribentis accommodes: nihil enim adhuc iter manus habui: cui maiorem ſolicitudinem præſtare deberẽ. Nam in cæteris actionibus exiſtimatiõĩ hominum diigen

tia tantum & fides nostra: in hac etiam pietas subiicietur. Inde & liber creuit dum ornare patriam & amplificare gaudemus: pariterque & defensionem eius deseruimus & gloriae. Tu tamen haec ipsa quantum ratio exegerit reseca. Quoties enim ad fastidium legentium deliciasque respicio: intelligo nobis commendationem libri ex ipsa mediocritate petendam. Idem tamen qui a te hac austeritatem exigo cogor id quod diuersum est postulare ut in plerisque frontem remittas. Sunt enim quaedam adolescentium auribus danda: praesertim si materia non refragetur: Nam descriptiones locorum quae in hoc libro frequentiores erunt non historice tantum sed prope poeticæ prosequi fas est. Quod tamen si quis extiterit qui putet nos latius fecisse quam orationis facultas exigat: huius ut ita dixerim tristitiam reliquæ partes actionis exorare debebunt: adnixi certe sumus: ut quælibet diuersa genera lectorum per plures dicendi species teneremus: Ac sicut ueremur: ne quibusdam pars aliqua secundum suam cuiusque naturam non probetur: ita uidemur posse committere: ut uniuersitatem omnibus uarietas ipsa commendet. Nam & in ratione ipsa conuiuiorum quamuis a plerisque cibis singuli temperemus: totam tamen coenam laudare solemus omnes: nec ea quae stomachus noster recusat adimunt gratiam illis a quibus capitur. Atque haec ego sic accipi uolo: non tanquam affectum esse me credam sed tanquam assequi laborauerim: Fortasse non frustra: si modo tu curam tuam admoueris: interim mox iis quae sequentur dices te non posse satis diligenter id facere: nisi prius totam actionem cognoueris: Fateor: in praesentia tamen & ista tibi familiariora fient: & quaedam ex his talia erunt: ut per partes emendari possint. Etsi enim auulsam statuæ caput aut membrum aliquod inspiceres: non tu quidem ex illo posses congruentiam aequalitatemque deprehendere: posses tamen iudicare an id ipsum satis elegans esset. nec alia ex causa principios

libri circunferuntur, quā quia existimatur pars aliqua etiā sine cæteris esse perfecta. longius me prouexit dulcedo quædam tecum loquendi. Sed iam finem faciam: ne modū quē tiam orationi adhibendum puto: in epistola excedā. Vale.

C. Plinius Auito suo salutem.

Ongum est altius repetere: nec refert: quemadmodū acciderit: ut homo minime familiaris cœnarē apud quendam ut sibi uidetur lautum & diligentem: Ve mihi sordidum simul & sumptuosum: Nā sibi & paucis opima quædam: Cæteris uilia & minuta ponebat, uinum etiā paruulis lagunculis in tria genera descripserat: non ut potestas eligēdi. Sed ne ius esset recusandi. Et aliud sibi & nobis: aliud minoribus amicis: Nam gradatim amicos habet: aliud suis nostrisque libertis: animaduertit qui mihi proximus recumbebat. Et an probarem interrogauit: Negauit tu ergo inquit quam cōsuetudinem sequeris? Eadem omnibus pono. Ad cœnam enim non ad notam inuito, cunctisque rebus exæquo: quos mēsa & toro æquauit. Etiam ne libertos? etiā: conuictores enim tunc: non libertos puto. Et ille: magni tibi constat? Minime, qui fieri potest, quia scilicet liberti mei non idem quod ego bibunt: sed idem ego quod liberti. Et hercule si gulæ temperes: non est onerosum: quo utaris ipse communicare cum pluribus. Illa ergo reprimenda: illa quasi in ordinem redigenda est si sumptibus parcas, quibus aliquando rectius tua continentia quam aliena cōtumelia cōsulas: Quorsus hæc? ne tibi optimæ indolis iuueni quorundam immensa luxuria spetiem frugalitatis imponat: conuenit autem amor in te meo quotiens tale aliquid inciderit sub exemplo præmonere quid debeas fugere. Igitur memēto nihil magis esse uitādum: quam istam luxuriæ & sordiu nouam societate: quæ cum sint turpissima discreta ac separata turpius iunguntur. Vale.

C. Plinius Macrino suo salutem.

Eri a senatu Vestricio prícipe auctore Spurinæ triū
phalis statua decreta est; non ita ut multis qui nun-
quā in acie steterunt; nunquā castra uiderunt; nun-
quam denique tubarum sonum nisi i spectaculis audierūt:
Vere ut illis qui decus istud sudore & sanguine & factis asse-
quebantur; Nam Spurina breuiterum regem ui & armis in-
duxit in regnum ostentatoq; bello ferocissimam gentē: qđ
est pulcherrimum uictoriæ genus: terrore p̄domuit: & hoc
quidem uirtutis præmium. Illud solatiū doloris accepit: qđ
filio eius Coctio quem amisit absens: habitus est Honor ita
tuæ: rarum id in iuvene: Sed pater hoc quoque merebatur:
cuius grauissimo uulneri magno aliquo fomento medēdū
fuit. Præterea Coctius ipse tam clarum specimen idolis de-
derat: ut uita eius breuis & angustā debuerit hac ueluti im-
mortalitate perfrui. Nam tanta ei grauitas: auctoritas: fan-
ctitas etiam ut posset senes illos puocare uirtute qbus nūc
honore adæquatus est. Quo quidem honore quantum ego
interpretor nō modo defuncti memoriæ dolori patris: uerū
etiam exemplo prospectum est: acuent ad bonas artes iuue-
tutem: adolescentibus: ut digni sint modo: tanta præmia cō-
stituta: acuent principes uiros ad liberos suscipiēdos & gau-
dia ex superstitionibus: & ex amissis tam gloriosa solatia. His
ex causis statua Coctii publice lætor: nec priuatim minus:
amari cōsummatissimū iuuenē tā ardentem quā nūc impa-
tienter requiro: Erit ergo pergratum mihi hanc effigiem
eius subinde intueri: subinde respicere: sub hac consistere:
præter hanc commeare. Etenim si defunctorū imagines do-
mi positæ dolorem nostrum leuant: quanto magis eæ qbus
in celeberrimo loco non modo species & uultus illoꝝ sed
honos & gloria refertur. Vale.

C. Plinius Caninio suo salutem.

Tudes: an piscaris? an uenaris? an simul omnia? pos-
sunt enim omnia simul fieri ad larium nostrum:

Nam lacus pisces:feras siluæ: quibus lacus cingitur. Studia
altissimus iste secessus affatim suggerit: Sed siue oia simul:
siue aliquid facias non possum diccre: inuideo: angor tamē
non & mihi licere: quæ sic concupisco: ut æger uinū balnea
fontes. Nunq̄ hos: ne arctissimos laqueos: si soluere negat:
abrumpam: nunq̄ puto. Nam in ueteribus negotiis noua
acrescunt: nec tamen priora peraguntur: tot nexibus tot q̄
si cathenis maius indies occupationutu agmen extenditur.

C. Plinius Apollinari suo salutem.

Nxium me & inquietum habet petitio Sexti Euritii
mei: afficior cura & quam pro me sollicitudinē non
adii: quasi p me altero patior & alioquin meus pu-
dor mea existimatio mea dignitas i discrimen adducit. Ego
sexto latū clauū a Cæsare nostro: ego q̄sturā ipetraui: meo
suffragio peruenit ad ius tribunatus petēdi: quē nisi optinet
in senatu: uereor ne decepisse Cæsarem uidear. Proinde adni-
tendum est mihi ut talem omnes eum iudicent qualē eū eē
princeps mihi credidit: quæ causa si studium meum non in-
citaret: adiutum tamen cuperem iuuenem probissimū: gra-
uissimum eruditissimum & omni deniq; laude dignissimū:
Et quidem cū tota domo: Nam pater eius Euritius clarus
uir: sanctus: antiquus: disertus: atq; in agendis causis exerci-
tatus quas sūma fide: pari cōstātia: nec uerecūdia minore de-
fendit: habet auunculum. C. Septicium quo nihil uerius:
nihil simplicius: nihil candidius: nihil fidelius noui: Omnes
me certatim & tamen æqualiter amant: omnibus nūc ego i
uno referre gratiā possum. Itaq; præhenso amicos: supplico:
ambio domos: stationes circumeo: quātūq; uel auctoritate
uel gratia ualeam precibus experior: Te quoque obsecro ut
aliquam oneris mei partem suscipere tāti putes: reddā uices
si reposces: reddam & si ne reposces: diligeris: coleris: frequē-
taris. Ostende modo uelle te: nec deerunt qui quod tu ue-
lis cupiant. Vale.

C. Plinius Octauio suo Salutem.

Ominem te patientem uel potius durū ac pene crudelē: qui tam insignes libros tam diu teneas: Quo usq; & tibi & nobis inuidebis: tibi maxima laude: nobis uoluptate. Sine per ora hominū ferantur: iisdemq; qbus Romana lingua spatiis peruagentur. Magna etiam longaq; expectatio est: quam frustrari adhuc & differe non debes. Enotuerunt quidam tui uersus & iūto te claustra tua resregerunt: hos nisi retrahis in corpus: quandoq; ut erroneos aliquem cuius dicantur inuenient: Habe ante oculos mortalitatem: a qua asserere te hoc uno monumēto potes. Nā cætera fragilia & caduca non minus quam ipsi homines occidūt desinuntq;: Dices ut soles amici mei uiderint: opto equidem amicos tibi tam fideles: tam eruditos: tam laboriosos: ut tantum curæ intentionisq; suscipere & possint & uelint. Sed dispice ne sit parum prouidum sperare ex aliis: quod tibi ipse non præstes: & de editione quidem interim ut uoles: recita saltem: quo magis libeat emittere: utque tandem percipias gaudium quod ego olim pro te non temere præsumo: Imaginor enim q̄ concursus: quæ admiratio te: qui clamor: qd̄ etiam silentiū maneat: quo ego cū dico uel recito nō minus quam clamore delector. Sit modo silentium acre & intentū & cupidum ulteriora audiendi: hoc fructu tanto tā parato desine studia tua infinita ista cunctatione fraudare: quæ cum modum excedit: uerēdum est: ne inertiæ & desidiæ uel etiā timiditatis nomen accipiat.

C. Plinius Arinio suo Salutem.

Olet esse gaudio tibi: si quid actū est ī senatu ordine illo dignum: quamuis enim q̄tis amore secesseris: īfidet tamē animo tuo maiestatis publicæ cura. ergo accipe quod p̄ hos dies actū ē personæ claritate famosum: seueritate exempli salubre: rei magnitudine æternum. Martius præfuit. Matius præfuit. Matius præfuit.

Omissa defensione iudices petit. Ego & Cornelius tacitus
adesse puentialibus iussi: existimauimus fidei nostræ cōue-
nire notum senatui facere: excessisse priscum immanitate &
seuitia crimina quibus dari iudices possent: cum ob innocē-
tes condemnādos: interficiendos etiam pecunias accepisset:
respondit fronto catus deprecatusq; est: ne qd ultra repetū-
darum legem quæreretur: omniaque actionis suæ uela uir
mouendarū lachrymarū peritissimus quodā uelut uēto mi-
serationis impleuit. Magna contentio: Magni utrinque cla-
mores: aliis cognitionem senatus lege cōclusam: aliis liberā
solutamq; dicentibus: quantumq; admisisset Reus: tantū uī
dicandum. Nouissime consul designatus Iulius ferox uir re-
ctus & sanctus Mario qdē iudices iterim cēsuit dādos: euo-
cādos autem quibus diceretur inocent iū pœnas uēdidisse:
quæ sententia non præualuit modo: sed omnino post tātas
dissenfiones. fuit sola frequens: adnotatūq; est experimētis:
quod fauor & misericordia acres & uehemētes primos ipe-
tus habēt: paulatī cōsilio & ratiōe quasi restincta cōlidunt:
Vnde euenit: ut quod multi clamore permixto tuentur: ne-
mo tacentibus cæteris dicere uelit. patescit enim cum sepa-
raris a turba contemplatio rerum: quæ turba teguntur: ue-
nerunt qui adesse erant iussi Vitelius honoratus. & Flauius
Martianus: ex quibus honoratus trecentis milibus exilium
equis Romani septemq; amicorum eius ultimam pœnā:
Martianus unius equitis Romani septingentis milibus plura
supplicia arguebat emisse: erat enim fustibus cæsus: Dam-
natus in metallū: strangulatus in carcere: Sed honoratū co-
gnitioni senatus mors opportuna subtraxit. Martianus idu-
ctus est absente prisco. Itaq; tutius cerealis cōsularis iure se-
natorio postulauit: ut priscus certior fieret. Siue quia mise-
rabiliorē: siue qā iuidiosiorē fore arbitrabat si p̄sens fuisset:
siue (quod maxime credo) quia æquissimū erat cōmune cri-
mē ab utroq; defēdit: & si dilui nō potuisset i utroq; puniri

Dilata est res in proximum senatum: cuius ipse conspectus
augustissimus fuit: princeps præsidebat: erat enim consul: ad-
huc Ianuarius mensis cum cætera tum præcipue senatorū
frequētia celeberrimus: præterea causæ amplitudo auctaq;
dilatione expectatio & fama insitumq; mortalibus studiū:
magna & inusitata noscendi omnes undiq; exciuerat: imagi-
nare quæ sollicitudo nobis: qui metus: quibus super tāta re
in illo cœtu præsentē Cæsare dicendū erat. Equidē ī senatu
nō semel egi: quā nūquam audiri benignius soleo: tūc me
tamen ut noua oīa nouo metu permouebāt obseruabā q;
(præter illa quæ supra dixi) causæ difficultas: stabat mō cō-
sularis: modo septēuir Epulonū: iam neutrum. Erat igitur
perquam onerosum accusare damnatū: quem ut premebat
atrocitas criminis: ita quasi peractæ miseratio damnationis
tuebatur: ut cunq; tamen animum cogitationemq; collegi:
Cœpi dicere non minore audiētium assensu quam sollicitu-
dine mea: dixi horis pene quinq;. Nam. xxii. clepsydris quas
spaciosissime acceperam: sunt additæ quatuor: Adeo illa ip̄a
quæ dura & aduersa dicturo uidebāt: secūda dicēti fuerūt:
Cæsar mihi tantum studium: tātam curā etiā (nimiū est enī
dicere sollicitudinem) præstitit: ut libertum meum post me
stantem sæpius admoneret uoci lateriq; consulerem: cū me
uehementius putaret intendi: quam gracilitas mea perpeti
posset. Respondit mihi p̄ Martiano Claudius Marcellinus:
missus deinde senatus & reuocatus in posterum. Neq; enim
iam inchoari poterat actio nisi noctis interuētū scindere.
Postero die dixit p̄ Mario saluius liberalis uir subtilis: dis-
positus: acer: dilertus. In ipsa uero causa omnes artes suas p̄-
tulit. Respondit Cornelius tacitus eloquētissime: & qd' exi-
mium orationi eius inest. Dixit pro Mario
rursus Fronto cæsius īsigniter: utq; iam locus ille poscebat:
plus in precibus temporis: quam in defensione cōsumpsit:
huius actionem uespera inclusit: nō tamē sic ut abrumpet.

Itaque in tertium diem probationes exierunt. Iam hoc ipſum
pulchrum & antiquū ſenatū nocte dirimi: triduo reuocari:
triduo contineri. Cornutus tertullus conſul designatus uir
egregius & pro ueritate firmiſſimus cenſuit ſeptingenta mi-
lia quæ acceperat Marius ærario inferenda: Mario urbe ita-
liaque interdicens. Martiano hoc amplius Africa: in fine
ſententiæ adiecit: quod ego & tacitus inuncta: aduocatiōe di-
ligenter fortiterq; functi eſſemus arbitrari ſenatum: ita nos
feciſſe ut dignum mandatis partibus fuerit: aſſenſerunt cō-
ſules designati. omnes etiam conſulares uſque ad Pompeiū
collegam: ille & ſeptingenta milia ærario inferenda: & Mar-
tianum in quinquēnium relegādum: Marium reperundarū
pœnæ: quam iam paſſus eſſet cenſuit relinquendū: Erant in
utraq; ſententia multi: fortaiſſe etiam plures in hac uel ſolu-
tiorē uel molliorē: Nam quidam ex illis quoq; q; Cornuto
uidebantur aſſenſi: hunc qui poſt ipſos cenſuerat ſequēbāt.
Sed cum fieret diſſenſio. qui ſellis cōſulum aſtiterant in Cor-
nuti ſententiam ire cœperunt: Tum illi q; ſe collegæ anume-
rari patiebantur: in diuerſum tranſierunt. collega cū paucis
relictus multum poſtea de ipulſoribus ſuis præcipue de Re-
gulo queſtus eſt: qui ſe in ſententia quam ipſe dictauerat de-
ſeruiſſet. Eſt alioquin tam mobile ingenium Regulo ut plu-
rimum audeat: plurimum timeat. hic finis cognitiōis apli-
ſimæ: ſuper eſt tamen nō leue hoſtilius. firmi-
nus Legatus Marii priſci: qui permixtus cauſæ grauiter ue-
hementerque uexatus eſt. Nā & rationibus Martiani & ſer-
moni: quem ille habuerat in ordine leptitanorum operā ſuā
priſco ad turpiſſimū miniſterium commodaiſſe: ſtipulatur-
que de Martiano quinquaginta milia denariorū pbabatur:
ipſe præterea accepiſſe ſeſtertia decem milia. Fœdiſſimo q-
dem titulo nomine unguētarii Qui titulus a uita hominis
compti ſemper & pumicati non abhorrebat. Placuit cenſen-
te Cornuto referri de eo pxio ſenatu. Tunc enī caſu incertū

an conscientia abfuerat. Habes res urbanas : inuicē rusticas
scribe: quid arbusculæ tuæ: quid uineæ: quid segetes agunt:
quid oues delicatissimæ. In summa nisi æque longā epistolā
reddis: non est quod postea nisi breuissimam expectes.

C. Plinius Arrinio suo salutem.

Illud quod superesse Marii prisci
causæ proxime scripserā nescio an satis circūcisū tamē
& abraſū est. firminus inductus in senatū. Respōdit
crimini noto: secutæ sunt diuersæ sentētiæ consulū deligna
torū. Cornutus tertullus censuit ordine mouendū. Acutius
nerua in sortitione puintiæ rationē eius non habendā. Quæ
sententia tanquam mitior uicit: cum sit alioquin durior tri
stiorq;: Quid enim miserius quam exectum & exemptum
honoribus senatoriis labore & molestia non carere? Quid
grauius: quā tāta ignominia affectū nō in solitudine latere?
Sed in hac altissima specula conspiciendum se monstrādū
que præbere: præterea quid publice minus aut cōgruēs aut
decorum notatum a senatu in senatu sedere: illisq; ipsis a quibus
sit notatus æquari: & summotum a proconsulatu quia se
in legatione turpiter gesserat de proconsulibus iudicare: dā
natumq; sordium uel damnare alios uel absoluerē: sed hoc
pluribus uisum est. Numerantur enim sententiæ: non pon
derātur. nec aliud in consilio publico fieri potest. In quo ni
hil est tam inæquale: quam æqualitas ipsa: Nam cum sit ipar
prudētia: par omnium ius est: Impleui promissum priorisq;
epistolæ fidem exolui: quam ex spatio temporis iā recepisse
te colligo. Nam festināri & diligenti tabellario dedi: nisi quod
impedimenti in uia passus est. Tuæ nūc partes ut primū il
lā deinde hanc remunerēs litteris. Quales istinc redire uber
rimæ possunt. Vale.

C. Plinius Prisco suo salutem.

Tu occasiōes obligādi me auidiſſie āplecteris: & ego
tibi libētius debeo. duabus ergo d. causis a te potis

simum petere cōstitui quod impetratum maxime cupio: re-
gis exercitum amplissimum: Hinc tibi beneficiorum larga
materia: longum præterea tempus: quo amicos tuos exorna-
re potuisti: cōuertere ad nostros: nec hos quidē multos. Mal-
les tu quidem multos: sed meæ uerecūdiæ sufficit unus aut
alter ac potius unus. Is erit uocoīus Romanus: pater ī eque-
stri gradu clarus: Clarior uitricus imo pater alius: nam huic
quoq; nomini pietate successit mater. E primis ipse citerio-
ris. Hispaniæ: scis quod prouintiæ iudicium illius: scis q̄ta
sit grauitas: flamen proxime fuit, hunc ego cū simul studere
mus arcte familiariterq; dilexi. Ille meus ī urbe: ille ī secessu
contubernalis. Cū hoc seria: cū hoc iocos miscui: Quid enī
aut illo fidelius amico: aut sodale iucundius: mira ī sermōe:
mira etiā ī ore ip̄o uultuq; suauitas. Ad hoc īgeniū excussū:
subtile: dulce: facile: eruditū in causis agendis. Epistolas qdē
scribit ut musas ip̄as latine loq̄ credas. Amat a me plurimū
nec tamen uincit: Equidem iuuenis statim iuueni quantū
potui per ætatem audivissime contuli: & nup̄ ab optimo pri-
cipe trium liberorum ius impetraui, quod quanquā parce
& cum dilectu daret: mihi tamen tanquā eligerer indulsit:
hæc beneficia mea tueri nullo modo melius quā ut augeam
possum: præsertim cū ipse illa tā grate interptē: ut dū prio-
ra accipit: posteriora mereat. habes q̄lis quā pbatus carusq;
sit nobis. Quē rogo p̄ īgenio p̄ fortuna exornes tua. In pri-
mis ama hominē. Nā licet tribuas ei quantū amplissimū po-
tes: nihil tamē amplius pōt amicitia tua: cuius eē eū usq; ad
ītimā familiaritatē capace quo magis scires breuiter tibi stu-
dia mores oēm deniq; uitā eius expressi. extēderē preces: ni-
si & tu rogari diu uolles: & ego tota hoc epistola fecissē: Ro-
gat enī & quidē efficacissime q̄ reddit causas rogandī.

C. Plinius Maximo suo salutem.

Ex op̄iaris: distrīgor cētū uiribus causis: q̄ me exer-
cēt magis q̄ delectāt: Sūt enī pleræq; parua & exiles.

Raro incidit uel personarū claritate uel negotii magnitudi-
e infigis : ad hoc pauci cū quibus iuuat dicere : ceteri audaces
atque etiā magna ex parte adoleſcētuli obſcūri ad declamādū
huc trāſeūt tā irreuerēter : & temere : ut mihi Attilius noſter
expreſſe dixiſſe uideat : ſic ī foro pueros a cētū uirilibus cauſis
auſpicari : ut ab homero ī ſcholis. nā hic quoque ut illic primū
cōepit eſſe quod maximū ē : at hercule ante memoriā meā : ita
maiores natu ſolēt dicere. ne nobiliſſimis quod adoleſcētulis
locus erat niſi aliquo cōſulari pducēte : tāta ueneratiōe pul-
cherrimū opus colebat. nunc refractis pudoris & reuerētiæ
clauſtris oīa patēt oībus. Nec inducūtur ſed irrūpūt : ſequūt
auditores actoribus ſimiles cōducti & redempti mancipes
conueniūt a conductis & redemptis : in media baſilica tā palā
ſportulæ quam in triclinio dantur. Ex iudicio ī iudiciū pari
mercede tranſiūt : Inde iam non inurbane

uocantur iſdem la-
tinum nomen impoſitum eſt laudiceni : & tamē creſcit ī dies
fœditas utraq; lingua notata Heri duo nomēclatores mei :
habēt ſane ætatem eorum : qui nuper togas ſumplerunt : ter-
tis denariis ad laudandum trahebantur : tanti conſtat : ut ſis
diſertiffimus : hoc p̄tio quā libet numeroſa ſubſellia īplent :
hoc ingēs corona colligitur : hoc īfiniti clamores cōmouēt :
cum meſochorus dedit ſignum : opus eſt enī ſigno apud nō
ītelligentes ne audientes quidem. Nam plerique : non audi-
unt nec ulli magis laudant. ſi quando tranſibis per baſilicā
& uoles ſcire quo modo quiſque dicat. nihil ē quod tribunal
aſcēdas : nihil quod tu p̄beas aurē : facilis diuination. Scito eū
peſſime dicere : qui præcæteris laudabitur maxime : primus
hūc audiendi morem induxit Largius licinius hætenus ta-
men ut auditores corrogaret. Ita certe ex Quintiliano præ-
ceptore meo audiſſe memini : narrabat autē ille : affectabar
domitium afrum : cum apud centum uiros diceret grauitè
& lēte. hoc enī illi actiōis genus erat. audit ex p̄xiō imodicū

insolitumque clamorem: admiratus reticuit: ubi silentium factum est repetit quod abruperat. Iterum clamor: iterum reticuit. Et post silentium coepit idem tertio: nouissime quis diceret quaesuit. Responsum est Licinius: tum intermissa causa: centumviri inquit hoc artificium perit: quod alioquin perire incipiebat cum perisse afro uideretur. Nunc uero prope funditus extinctum & euersum est: pudet referre: quae quae fracta pronuntiatione dicantur: quibus quae teneris clamoribus excipiantur: plausus tantum ac sola cymbala & tympana illis canticis desunt: ululatus quidem (nec enim alio uocabulo potest exprimi.) theatris quoque indecora laudatio large supersunt. Nos tamen adhuc & utilitas amicorum & ratio aetatis moratur ac retinet. Veremur enim ne forte non has indignitates reliquisse sed laborem fugisse uideamur. Sumus tamen solito rariores quod initium est gradatim desinendi.

C. Plinius Valeriano suo salutem.

Vo modo te ueteres marsi tui? Quo modo emptio noua: placent agri postquam tui facti sunt? Rarum id quidem. nihil enim aequae gratum est adeptis quam concupiscentibus. me praedia materna parum commode tractant: delectant tamen ut materna: alioquin longa patientia occaluit. habent hunc finem assiduae querelae: quod quaeri pudet.

C. Plinius Anniano suo salutem.

V quidem pro caetera tua diligentia admones me codicillos atiliani qui me ex parte instituit haereditem per non scriptis habendos. quia non sunt confirmati testamento: quod ius ne mihi quidem ignotum est: cum sit ius etiam notum qui nihil aliud sciunt: sed ego propria quadam lege mihi dixi: ut defunctorum uoluntates etiam si iure deficerent quasi perfectas tuerer. Constat autem codicillos istos atiliani manu scriptos: Licet ergo non sint confirmati testamento: a me tamen ut confirmati obseruabuntur: Praesertim cum delatori locus non sit. Nam si uerendum esset: ne quod ego dedissem populus eriperet:

cunctatior fortasse & cautior eē deberem. Cum uero liceat hæredi donare quod in hæreditate subsedit: nihil est qđ obstat illi meæ legi cui publicæ leges nō repugnant. Vale.

C. Plinius Gallo suo salutem.
Iraris cur me laurétinū uel (si ita maius) laurens meū tā opere delectet: desinas mirari cū cognoueris gratiā uillæ: opportunitatē loci: littoris spatium: decē & septē milibus passuū ab urbe secessit: ut pactis q̄ agēda fuerint saluo iā & cōposito die possis ibi manere: Adit nō una uia: Nā & laurétina & hostiēsis eodē ferūt: sed laurétina a q̄rto decimo lapide. hostiēsis ab undecimo reliquēda ē. Vtriq; excipit iter aliq̄ ex pte arenosum iūctis paulo gtauius & longius: equo breue & molle: uaria hinc atq; inde facies: Nā mō occurrētibus siluis uia coarctatur: mō latissimis pratis diffūdit & patescit. multi greges ouiuū: multa ibi equorū bouūque armenta: quæ mōtibus hyeme depulsa herbis & tepore uerno nitescūt. uilla usibus capax: Nō sūptuosa tutela: cuius in prima pte atriū frugi nec tamē sordidū: deīde porticus i. O. litteræ similitudinē circūactæ: qbus paruula sed festiua area icludī: egregiū aduersū tēpestates receptaculū: nā specularibus ac multo magis iminētibus tectis muniūt. Est cōtra medias cauediū hilare: mox tricliniū satis pulchrū qđ in littus excurrit: ac si quādo Africo mare ipulsum ē fractis iā & nouissimis fluctibus leuiter adluit. Vndiq; ualuas at fenestras nō minores ualuas habet: atq; ita a lateribus a fronte q̄li tria maria p̄spectat: A tergo cauediū: porticū: areā: porticū rursus: mox atriū siluas & lōginquos respicit mōtes: huius a læua retractius paulo cubiculū est amplū: Deīde aliud minus: quod altera fenestra admittit oriētē: occidētē altera retinet. hæc & subiacēs mare lōgius qđ sed securius ituef: huius cubiculi & illius triclinii obiectu icludī angulus: q purissimū solē cōtinet & accēdit: hoc hibernaculū hoc etiam gymnasiū meorum est. Ibi omnes silent uenti exceptis q̄ nubilum

inducunt & serenum anteq̄ usum loci eripiunt: Adnectitur
angulo cubiculū ī aspida curuatum: quod ambitum solis fe-
neltris omnibus sequitur. parieti eius in bibliothecæ speciē
a mariū insertū: est: q̄ nō legendos libros sed lectitandos ca-
pit: adhæret dormitoriū mebræ & transitu interiacente qui
suspensus & sublatus cōceptū uaporē salubri tēpamēto huc
illucq; digerit & ministrat. reliqua pars lateris huius seruoꝝ
libertorūq; ulibus detinetur plerisq; tam mundis: ut accipe
hospites possint. ex alio latere cubiculū est politissimū deide
uel cubiculum grāde uel modica cœnatio: quæ plurimo so-
le plurimo mari lucet. Post hanc cubiculū cū procestrio: al-
titudine æstiuum: munimento hibernum. Est enim subdu-
ctum omnibus uentis: Huic cubiculo aliud & procestriō cō-
muni pariete iungūtur: inde balinei cella frigidaria spacioſa
& effusa: cuius ī contrariis parietibus duo baptisteria uelut
eiecta sinuant̄ abunde capacia: sin mare ī pximo cogites: ad-
iacet unctuariū: hypocaultrum: adiacet p̄pingeon balinei:
Mox duæ cellæ magis elegantes quam lūptuosæ. cohæret
calida piscina mirifice: ex qua natantes mare aspiciunt: Nec
procul spæristerion: quod calidissimo soli iclinato iā die oc-
currit: hinc turris erigitur: sub qua zetæ duæ totidē in ipsa.
præterea cœnatio quæ latissimū mare longissimum littus
amœnissimas uillas prospicit. Est & alia turris: ī hac cubicu-
lum: in quo sol nascitur conditurque: lata post apotheca: &
horreum. Sub hoc triclinium qd' turbati maris nō nisi fra-
gorem & sonum patitur eumq; iam languidum ac desinen-
tem: ortum & gestationem uidet: qua ortus includitur: ge-
statio buxo aut rore marino ubi deficit buxus ambitur.
Nam buxus qua parte defenditur tectis: abunde uiret: apto
cœlo apertoq; uento & quanquā lōginqua aspergine maris
inareſcit. adiacet gestationi iteriore circuitu uinea tenera &
umbrosa nudisq; etiā pedibus mollis & cedēs: hortū morus
& ficus frequens uestit: quarū arborum illa uel maxie ferax

est terra: malignior cæteris: ac non deteriore q̄ maris facit
cœnatio remota a mari fruit. Cingit Zetis duabus a tergo
quarum fenestris subiacet uestibulū uile & hortus alius pi-
guior & rusticus. hinc cryptoporticus prope publici operis
extēditur. Vtrinq; fenestræ a mari plures: ab horto singulæ
& alterius pauciores: Hæ cum serenus dies & immotus om-
nes: cum hinc uel îde uentus inquietus: qua uenti quiescūt.
Sine iniuria patent: ante cryptoporticum Xystus uiolis odo-
ratus: teporem solis îfusi repercussu cryptoporticus auget:
quæ ut tenet solem sic aquilonem inhibet submouetq;: quā-
tumque calor ante; tantum retro frigoris: similiter Africū
sistit atque ita diuersissimos uentos alium alio latere fran-
git & finit. hæc iucunditas eius hyeme: maior æstate: Nam
ante meridiem xystum: post meridiem gestationes hortiq;
proximam partem umbra sua temperat: quæ ut dies creuit
decreuitque modo breuior modo longior hac uel illac ca-
dit: ipsa uero cryptoporticus tunc maximæ caret sole cum
ardentissimus culmini eius insistit: Ad hoc patentibus fene-
stris fauonios accipit transmittitq;: nec unquam aere pigro
& manente ingrauescit. In capite xysti deinceps cryptporti-
cus horti Zeta est amores mei: re uera amores: imple posui: In
hac heliocaminus quidem alia Xystū alia mare utraq; soles.
cubiculum autem ualuis. cryptoporticum fenestra p̄spicit:
mare contra parietem medium Zeta per quam elegāter re-
cedit: quæ specularibus & uelis obductis reductisue mō adi-
citur cubiculo: modo auferit: lectum & duas cathedras ca-
pita pedibus mare: a tergo uillæ: a capitæ siluæ tot facies lo-
coꝝ toridē fenestris & distinguit & miscet. Iunctū est cubi-
culū noctis & sonni: nō illd̄ uoces seruologꝝ: nō maris mur-
mur: nō tēpestatū motus. nō fulgurū lumē ac ne diē quidē
sentit nisi fenestris apertis: tam alti abditiq; secreti: illa ratio
quod interiacens andron parietē cubiculi hortiq; distiguit.
Atq; ita omnem sonum media inanitate cōsumit. applicitū

est cubiculo Hipocausto p̄ exiguū qđ angusta fenestra sup-
positū calorē ut rō exigat aut effūdit aut retinet: p̄cestrum
deide ac cubiculū porrigit ī solē quē oriētē statim exceptū
ultra meridiē obliquū qđē sed tamē seruat. In hāc ergo zetā
tū me recipio: abesse mihi etiā a uilla mea uideor. Magnāq;
eius uoluptatē ecce saturnalibus p̄cipue capio cū reliq; pars
tecti licētia dieꝝ festisq; clamoribus p̄sonat: nā nec ip̄e meo
rū lusibus: nec illi studiis meis obstrepūt: hāc utilitas: hāc
amœnitas deficit aq; salietis: sed puteos ac potius fōtis habet:
sunt enī ī sūmo & oīo littoris illius mira natura: quocunq;
loco moueris humū obuius & paratus humor occurrit isq;
sincerus ac ne leuiter qđē tanta maris uicinitate corruptus.
Suggerūt affatim ligna p̄ximæ siluæ: cæteras copias hostiē-
sis colonia ministrat: frugi qđē homini sufficit etiam uicus
quē una uilla discernit: in hoc balnea meritoria tria. Magna
cōmoditas si forte balneū doīni uel subitus aduētus uel bre-
uior mora calefacere dissuadeat. Littus ornāt uarietate gra-
uissima nūc cōtinua: nūc ītermis̄sa tecta uillag;: quæ p̄stant
multag; urbiū faciē siue ip̄o mari siue ip̄o littore utare: qđ
nōnūq; lōga trāqlitas mollit: sæpius frequēs & cōtrarius flu-
ctus idurat. mare nō sane p̄tiosis piscibus abūdat: soleas ta-
mē & s̄qllas optimas egerit: Villa uero nostra ēt mediterrā-
neas copias p̄stat: lac ī prīs: Nā illuc e pascuis pecora cōueni-
unt: si qđo aq; umbrāue sectāt. Iustus ne de causis eū tibi ui-
d̄or icolere īhabitare diligere secessū: quē tu nimis urbanus
es nisi cōcupiscis atq; utinā cōcupiscas: ut tot tātisq; dotib;
uillulæ nostræ maxia cōmēdatio ex tuo cōtubernio acedat

C. Plinius Mario suo Salutem.

Vid a te iucūdius mihi potuit iniungi quam ut præ-
ceptorem fratris tui liberis quærerem: Nam & bene-
ficio tuo in scholā redeo. Et illam dulcissimā ætatē
quasi resumo: sedeo inter iuuenes ut solebā. Atq; etiam ex-
perior quantum apud illos auctoritatis ex studiis habeam:

Nam proxime frequēti auditorio iter se corā multi ordinis nostri clare iocabantur: intraui: conticuerunt. Quod nō referrem: nisi ad illorum magis laudem quam ad meam pertineret. Ac nisi sperare te uellem posse fratris tui filios probe dilcere: quod superest cum omnis qui profitentur audiero: quid de quoque sentiam scribam efficiamque: quantum tamen epistola consequi poterō: ut ipse omnes audisse uidearis. Debeo enim tibi: debeo memoriæ fratris tui hanc fidem hoc studium præsertim super tanta re: nam quid magis interest nostra quam ut liberi dicerem tui nisi nunc illos magis amares. Et ut digni illo patre te patruo reperiatur: quam curam etiā si mihi non mandasses vindicassem. Nec ignoro suscipiendas offensas in eligendo præceptore. Sed oportet me non modo offensas: uerum etiam similitates pro fratris tui filiis tam æquo animo subire quam parentes pro suis. Vale

C. Plinius Cereali suo salutem dicit.

Ortaris ut orationem amicis pluribus recitem: faciā quia hortaris: quamuis uehementer addubitē: neque enī me præterit actiones quæ recitent: impetū omnē calorem ac prope nomen suum perdere: ut quas soleant cōmendare simul & accendere iudicum cōfessus celebritas ad uocatorum expectatio euentus fama nō unius actoris diductumque in partes audiētium studium: ad hoc dicētis gestus incensius: discursus etiam: omnibusque motibus animi cōsentaneus uigor corporis: unde accidit: ut hi qui sedentes agūt quamuis illis maxima ex parte supersint eadem illa quæ stantibus: tamen hoc quod sedent quasi debilitētur & deprimantur. recitantium uero præcipua pronunciationis adiumenta oculi manus præpediunt. Quo minus mirū est si auditorū intentio relanguescit: nullis extrinsecus aut blādimētis capta aut aculeis excitata. his accedit quæ oratio dicitur quæ loquor pugna & contentiosa est. porro ita natura cōparatum est: ut ea quæ scripsimus cum labore: etiam cum labore audiri putemus.

Et sane quotus quisq; tam rectus auditor: quem non potius dulcia hæc & sonantia: quam austeræ & pressa delectent. Est quidem omnino turpis ista discordia: est tamen quod plerumq; euenit: ut aliud auditores: aliud iudices exigant: cum alioquin præcipue auditor affici debeat: quibus idem si foret iudex maxime promouere. potest tamen fieri ut quæ in his difficultatibus libro istius nouitas lenocinetur: nouitas apud nostros: apud Græcos enim est quiddam quod ex diuerso non tantum est omnino dissimile. Nam ut illis erat moris leges quas ut contrarias prioribus legibus arguebant aliæ collatione conuincere: ita nobis esse repetundarum legi quod postularem cum hac ipsa lege cum aliis colligendum fuit: quod nequaquam blandum auribus imperitorum tanto maiorem apud doctos habere gratiam debet: quanto minorem apud indoctos habet. nos autem si placuerit recitare adhibebimur sumus eruditissimum quæque: sed plane adhuc an sit recitandum examina tecum: omnesque quos ego moui in utraque parte calculos pone: idque elige in quo uicerit ratio: a te enim ratio exigetur: nos excusabit obsequium. Vale.

C. Plinius Caluio suo salutem.

Ssem para: accipe auream fabulam: fabulas imo: nam me priorum noua admonuit. Nec refert a qua potissimum incipiam. Verania Pisonis grauer iacebat: huius dico Pisonis: quem Galba adoptauit: ad hanc Regulus uenit: primum impudentiam hominis: qui uenerit ad agram: cuius marito inimicissimus: ipsi inuisissimus fuerat. Esto si uenit tantum: at ille etiam proximus thoro sedit: quo die: quæ hora nata esset: interrogauit: ubi audiuit: componit uultum: intendit oculos: mouet labra: agit digitos: computat: nihil nisi ut diu miseram expectatione suspendat. habes inquit climaticum tempus. sed euades: quod ut tibi magis liqueat aruspice consulam: quem sum frequenter expertus. Nec mora: sacrificium facit: affirmat exta cum syderum significatione congruere. Illa ut in periculo credula poscit condicillos:

legatum Regulo scribit: mox ingrauescit: clamat moriens:
O hominem nequam perfidum ac plus etiam quā periurū:
qui sibi per salutem filii peierasset: facit hoc Regulus nō mi-
nus scelerate: quam frequēter: quod iram deorum quos ipse
quotidie fallit ī caput ī felicis pueri detestatur. Velleius Ble-
sus ille locuples. cōsularis nouissima ualitudine cōflictabat:
cupiebat mutare testamentum: Regulus qui speraret aliqd
ex nouis tabulis: quia nuper captare eum cœperat: medicos
hortari rogare quoquo modo spiritum homini progarēt:
postquam signatum est testamentum: mutat personam: uer-
tit ad locutionem: iisdemque medicis: quousque miserum
cruciatis: quid iuidetis bonam mortem? cui dare uitam nō
potestis: moritur Blesus & tanquam omnia audisset: Regu-
lo ne tantulum quidem: sufficiunt duæ fabulæ: an scholasti-
ca lege tertiam poscis: est unde fiat. Aurelia ornata femina
signatura testamētum sumpserat pulcherrimas tunicas: Re-
gulus cum uenisset ad signandum. Rogo inquit has mihi le-
ges: Aurelia hominē ludere putabat: ille serio instabat. nec
multa: coegit mulierem aperire tabulas: ac sibi tunicas quas
erat induta legare: obseruauit scribentem: inspexit an scrip-
sisset: & Aurelia quidem uiuit: ille tamen istud tanq̄ mori-
turam coegit: & hic hæreditates hic legata quasi mereatur
accipit: in ea ciuitate ī qua
iam pridē nō minora p̄mia īmo maiora neqtia & improbitas
quā pudor & uirtus habent. Aspice Regulum: qui ex pau-
pere & tenui ad tātas opes per flagitia processit: ut ip̄e mihi
dixerit: cū cōsuleret q̄ cito sextertium sexcētis impleturus
esset: iuenisse se exta duplicata: quibus portendi milies & du-
cētis habituræ: & habebit si mō ut cœpit aliena testamēta
qd̄ ē improbissimū genus falsis ip̄is quoꝝ sunt illa dictauerit.

Incipit liber Tertius feliciter. C. Plinius Caluisio suo sa-
lutem plurimam dicit.

neceſſe eſt: atq; etiam quantum in me fuerit enitar: ut filius
tuus auo ſimilis exiſtat: equidē malo materno: q̄q̄ illi pater-
nus etiā clarus: ſpectatusq; cōtigerit: pater quoq; & patruus
illuſtri laude conſpicui: quibus omnibus ita demū ſimilis
adoleſcet: ſi imbutus honeſtis artibus fuerit: quas plurimū
refert a quo potiffimū accipiat: adhuc illum pueritiæ ratio:
intra contubernium tuum tenuit: præceptores domi hūit:
ubi eſt erroribus modica uel etiam nulla materia: iā ſtudia
eius extra limen proferenda ſunt: iam circunſpiciendus rhe-
tor latius: cuius ſcholæ ſeueritas: pudor ī primis: caſtitas cō-
ſtet. Adeſt enim adoleſcenti nōſtro cum cæteris naturæ for-
tunæq; dotibus eximia corporis pulchritudo: cui in hoc lu-
brico ætatis nō præceptor modo: ſed cuſtos etiam rectorq;
quærendus eſt. Videor ergo demonſtrare tibi poſſe Iulium
genitorem: amatur a me: iudicio tamen meo nō obſtat cha-
ritas hominis: quæ ex iudicio nata eſt: uir eſt emendatus: &
grauis: paulo etiam horridior & durior: ut in hac licentia tē-
porum: quantum eloquentia ualeat: pluribus credere pores:
nam dicēdi facultas aperta & expoſita ſtatim cernitur. Vita
hominum altos reſſus magnasq; latebras habet: cuius p̄
genitore me ſponſorem accipe: nihil ex hoc uiro filius tuus
audiet niſi p̄ futurum: nihil diſcet: quod neceſſe rectius fu-
erit: nec minus ſæpe ab illo quam a te meq; admonebitur:
quibus imaginibus oneretur: quæ nomina: & quanta ſuſti-
neat: proinde fauentibus diis trade eum præceptori: a quo
mores primum: mox eloquētiam diſcat: quæ male ſine mo-
ribus diſcitur. Vale.

C. Plinius Macrino ſuo ſalutem.

Vamuis & amici quos præſentes habebā & ſermōes
hominum factum meum comprobaffe uideāſ: ma-
gni tamē exiſtimo ſcire qd ſentias tu: nā cuius itegra
re conſilium exquirere optaſſem: huius etiā peracta iudiciū
noſſe mire cōcupiſco. Cum publicum opus mea pecunia in

choaturus i thufcos excurriffem: accepto ut praefectus aera-
rii comeatu legati puincia bethycæ questuri de procõsula
tu Cæciliï claffici aduocatũ me a fenatu petierunt. Collegæ
optimi meiq; amantiffimi d cõmunis officii necessitatibus
praelocuti excufare me & eximere tentarunt: factũ e fenatus
confultum perquam honorificum: ut daret prouintialibus
patronus: fi ab ipfo me impetraffent: legati rursus inducti:
ueq; me iam praefentem aduocatũ postulauerũt implorãtes
fidem meam: quam effent contra maflam bebiũ expertis
allegãtes patrociniĩ foedus: fecuta e fenatus clariffima affen-
fio: quæ folet decreta pcurrere: Tũ ego defino inq. P. C. pu-
tare me iuffas excufatiõis caufas attuliffe: placuit & mode-
ffia fermonis & ratio: cõpulis autẽ me ad hoc cõfulũ nõ fo-
lũ cõfensus fenatus: quãquam hic maxime: uerũ etiam alii
quidã minores fed tamẽ numeri: ueniebat i mẽtem priores
noftros etiam fingulorum hõspitũ iniurias accufatiõibus
uolũtariis executos: Quo deformius arbitrabar publici ho-
fpicii iura negligere: praeterea cũ recordarer quãta p hũsdẽ
bethycis priore aduocatione etiã pericula fubiffem cõferuã
dũ ueteris officii meritũ nouo uidebat. Est. n. ita cõperatũ:
ut antiqora beneficia fubuertat: nifi illa pofteriobus cumu-
les. Nã qlibet fæpe obligati fi qd unũ neges: hoc folũ memi-
nerũt qd negatũ e: ducebar et quo decefserat clafficus: amo-
tũq; erat qd i eiufmodi caufas folet eẽ triffiffimũ periculũ
fenatoris: uidebã ego aduocationi meæ nõ minorẽ gratiã q
fi uiueret ille propofitã inuidiã nullã in fuma cõputabam
fi munere hoc iã tertio fungerer faciliore mihi excufationẽ
fore fiqs incidiffet: quẽ deberem accufare. Nã cum e omniũ
officiõq; finis aliquis: tum optime libertati uenia obfequio
praeparatur: audiffi confilii mei motus: fuperest alterutra ex
parte iudicium tuum: in quo mihi æque iucũda erit fimpli-
citas diffentiens quam comprobantis auctoritas.

C. Plinius Marco fuo falutem,

Escio an ullum iucūdius tempus exegerim: quā
quo nuper apud spurinā fui: adeo quidē: ut nemi
nē magis in senectute: si mō senescere datum est:
æmulari uelim: nihil enī ē illo genere uitæ disti
ctius: me autē ut certus fideꝝ curus: ita uita ho
minū disposita delectat: senū p̄sertim. Nā iuuenes adhuc cō
fusa quædā & quasi turbata nō indecēt: senibus placida oīa
& ordinata cōueniūt: q̄bus idustria sera: turpis ambitio est:
hāc regulā spurina cōstātissime seruat: q̄ etiā: p̄ua hęc: si nō
quotidie fiāt: ordine quodā: & uelut orbe circūagit: mane le
ctulo cōtinet: hora secūda calceos poscit: ambulat milia pas
suū tria: nec minus animū q̄ corpus exercet: si adsunt amici
honestissimi sermōes explicāt. Si nō: liber legi interdū etiā
p̄sentibus amicis: si tamē illi nō grauēt. deinde cōsident: & li
ber rursus aut sermo potior libro: mox uehiculū ascēdit: as
sumit uxorē singularis exēpli: uel aliquē amicorū: ut me p̄
xime: q̄ pulchrū illud: q̄ dulce secretū: quātū ibi antiquitatis:
quæ facta: quos uiros audias: q̄bus p̄ceptis iuuare. Quāuis
ille hoc tēperamētū modestiæ suæ idixerit: ne p̄cipere uidea
tur: pactis septē millibus passuū: iteꝝ ambulat mille: iteꝝ re
sident: uel se cubiculo uel stilo reddit. scribit enī & qdē utra
que lingua lyrica & doctissima: mira illis dulcedo: mira suau
tas: mira hilaritas: cuius gratiā cumulat sanctitas scribētis:
ubi hora balinei nūciata ē: ē autē hyeme nona: æstate octa
ua. i sole si caret uēto ambulat nudus. Deinde mouet pila ue
hemēter & diu: nē hoc quoq; exercitatōis genere pugnat cū
senectute: lotus accubat: & paulisper cibū differt. iterim au
dit legentē remissius aliqd & dulcius: p̄ hoc oē tēpus liberū
ē amicis uel eadē facere. uel alia si malint. apponit cœna nō
minus nitida quā frugi: i argēto puro & antiquo: sunt i usu
& corinthia q̄bus delectat: & afficit: frequēter comcedis cœ
na distinguit: ut uoluptates quoq; studiis condianē: sumit
aliqd de nocte & æstate: nemini hoc lōgū est: tāta comitate

cōuiuiū trahit: inde illi post septimū & septuagesimū annū
auriū oculorūq; uigor integer: inde agile & uiuidū corpus:
solaq; ex senectute prudentia: hāc ego uitā uoto & cogitatio
ne p̄lumo: ingressurus audivisse ut primum ratio ætatis re
ceptui canere permiserit: interim mille laboribus conteror:
quorum mihi & solatium & exemplum est idem spurina: nā
ille quoq; quoad honestum fuit obiit officia: gessit magistra
tus: p̄intias rexit: multoque labore hoc otium meruit. Igit̄
eundem mihi cursum: eundem terminum statuo: idq; iam
nunc apud te sub signo: ut si me longius euehi uideris in ius
uoces ad hāc epistolam meam & quiescere iubeas: cum iner
tia crimen effugero. Vale.

C. Plinius Maximo suo salutem.

Vod ipse amicis tuis obtulisses: Si mihi eadem ma
teria suppeteret: id nunc iure uideor a te meis peti
turus. Arianus maturius altinatiū est princeps. Cui
dico princeps nō de facultatibus loquor: quæ illi large sup
sunt: sed de castitate iusticia grauitate prudentia: huius ego
cōsilio ī negotiis: iudicio ī studiis utor. Nā plurimum fide:
plurimum ueritate: plurimum intelligentia præstat. Amat
me: (nihil possum dicere ardentius): ut tu. caret ambitu:
ideo se in equestri gradu tenuit. Cum facile posset ascendere
altissimum: mihi tamen ornandus excolendus est. itaq; ma
gni æstimo dignitati eius aliquid astruere iopinātis: ilciētis:
immo etiam fortasse nolentis: astruere autem quod sit splē
didum nec molestum: cuius generis quæ prima occasio tibi
conferas in eum rogo: habebis me. hahebis ipsum gratissi
mum debitorem. Quamuis enim ista non appetat: tā grate
tamen excipit: quam si concupiscat.

C. Plinius Corneliæ Hispullæ suæ salutem.

Vm patrem tuū grauissimū & sanctissimū uix sus
pexerim magis an amauerim dubitem: teq; & in me
moriā eius & in honorem tuū unice diligam: cupiā:

Ergratum est mihi: quod tam diligenter libros auunculi mei lectitas: ut habere omnes uelis: quærasque qui sint omnes: fungar indicis partibus atque etiam quo sint ordine scripti: notum tibi faciam. Est enim hæc quoque studiosis non iniucunda cognitio: de iaculatione equestri unus: hunc cum præfectus alæ militaret: pari ingenio curaque composuit: de uita Põponii Secundi duo: a quo singulariter amatus hoc memoria amici quasi debitum munus exoluit. bello germaniæ. xx. quibus omnia quæ cum germanis gessimus bella collegit. Inchoauit cum in germania militaret: somnio monitus. Astitit enim ei quiesceti drusi neronis effigies: quæ germaniæ latissime uictor ibi periit: commendabat memoriã suã: orabatque: ut se ab iniuria obliuionis assereret: studiosi tres in sex uolumina propter amplitudinẽ diuisi: quibus oratorẽ ab incunabulis instituit & perficit: dubii sermonis octo scripsit sub Nerone nouissimis annis cum omne studioque genus paulo liberius & erectius piculosum seruitus fecisset: a fine aufidii bassi. xx. unus: naturæ historiarum. xxxvii. opus diffusum eruditum: nec minus uarium quam ipsa natura: miraris quod tot uolumina multaque in his tam scrupulosa homo occupatus absoluerit: magis miraberis si scieris illum aliquãdiu casu actitasse: decessit se anno sexto & quinquagesimo: medium tempus distentum impeditumque: qua officiis maximis: quam amicitia principum egisse: Sed erat acre ingenium: incredibile studiũ: summa uigilantia: lucubrare uulcanibus incipiebat: non auspicandi causa: Sed studendi: æstate a nocte multa: hyeme uero ab hora septima: uel cum tardissime ab hora octaua: sæpe sexta: erat sane somni parcissimi: nonnunquam etiam inter ipsa studia instantis & differentis: ante lucem ibat ad Vespasianum imperatorem: nam ille quoque noctibus utebatur: inde ad legatum sibi officium: reuersus domum: quod reliquum temporis studiis reddebat: post cibum sæpe: quem interdum leuẽ & facile ueterum more sumebat: æstate si quid otii: iacebat in sole: liber legebatur:

annotabat excerpebatq; nihil enī legit: quod non excerpere:
dicere etiam solebat nullum esse librum tam malum ut nō
aliqua ex parte prodesset: post solē plerunq; frigida lauabat
aqua: deinde gustabat: dormiebatq; minimum. Mox quasi
alio die studebat in cœnæ tempus: super hâc liber legebat:
annotabatur: & quidem cursim: Memini quendâ ex amicis
cum lector quædam perperam pronunciaisset reuocasse: &
repeti coegisse. huic auunculum meum dixisse intellexeras
nepe: cum ille annuisset: Cur ergo reuocabas: decē amplius
uersus hac tua interpellatione perdidimus: tanta erat parsi-
monia temporis. Surgebat æstate a cœna luce hyeme intra
primâ noctis: & tanquâ aliqua lege cogēte hęc iter medios
labores urbisque fremitum: in secessu iolum balnei tempus
studiis eximebatur. Cū dico balnei: de interioribus loquor.
Nam dum dstringitur tergiturque: audiebat aliquid aut di-
ctabat: In itinere quasi solutus cæteris curis huic uni uaca-
bat. ad latus notarius cū libro & pugilaribus: cuius manus
hyeme manicis muniebantur. ut ne cæli quidē asperitas ullū
studii tempus eriperet: qua ex causa romæ quoque sella ue-
hebatur: repeto me correptum ab eo cur ambulare: poteras
īquit has horas nō perdere: nā p̄ire omne tēpus arbitrabat:
quod studiis non īpartiretur: hac intētione tot ista uolumi-
na peregit: electorumq; cōmentarios centū sexaginta mihi
reliquit: opistographos quidem & minutissimis scriptos: q̄
ratōne multiplicatur hic numerus: referebat ip̄e potuisse se
cum procuraret ī hispania uendere hos cōmentarios Lartio
Licinio quadringentis millibus nummum: & tunc aliquāto
pauciores erāt. Nō ne uideat tibi recordati q̄tū legerit: q̄tum
scripserit: nec in officiis ullis nec in amicitia principis fuisse:
rursus cum audis quid studiis laboris impenderit: nec scrip-
sisse satis nec legisse: Quid est enī quod nō ille aut occupa-
tiones impedire: aut hęc instantia non possit efficere: itaq;
soleo ridere: Cum me quidam studiosum uocant: qui si cō-

parer illi: sum desidiosissimus. Ego autem tantum quem partim publica partim officia amicorum distringunt: quos ex istis quae tota uita litteris assident collatus illi non quasi somno & inertiae deditus erubescat: extendi epistolam: cum hoc solum quod requirebas scribere destinassem: quos libros reliquisset: confido tamen haec quoque tibi non minus grata: quam ipsos libros futura. Quae te non tantum ad legendos eos: uerum etiam ad simile aliquid elaborandum possunt aemulationis stimulis excitare. Vale.

C. Plinius Seuero suo Salutem.

X haereditate quae mihi obuenit: emi proxime corinthium signum: modicum quidem: sed festiuum & expressum: quantum ego sapio: qui fortasse in omni re: in hac certe perquam exiguum sapio. Hoc tamen signum ego quoque intelligo: Est enim nudum nec aut uitia si qua sunt celat: aut laudes parum ostentat: Effingit senem stantem: ossa musculi: nerui: uenae: rugae: & ut spirantis apparent rari & cedentes capilli: lata frons: contracta facies: exile colulum: pendent lacerti: papillae iacent: recessit uenter: a tergo quoque eadem aetas: ut a tergo aes ipsum quantum uerus color indicat uetus & antiquum: talia denique omnia ut possint artificum oculos tenere: Delectare imperitorum: quod me tanquam tirunculum sollicitauit ad emendum. Emi autem: non: ut haberem domi: neque enim ullum adhuc corinthium domi habeo: uerum ut in patria nostra celebri loco ponerem: ac potissimum in Iouis templo. Videtur enim dignum templo: dignum deo domum: Tu ergo ut soles omnia quae a me tibi iniunguntur: suscipe hanc curam: Et iam nunc iube basim fieri ex quo uoles marmore: quae nomen meum honoresque capiat: Si hos quoque putabis addendos: Ego signum ipsum ut primum inuenero aliquem qui non grauetur: mittam tibi: uel ipse quod maius est afferam mecum: destino enim si tamen officii ratio permiserit

d. iiii.

excurrere isto: Gaudes quod me uenturū esse polliceor: sed
contrahes frontem cū adiecero ad paucos dies: neque enim
diutius abesse me eadem hæc quæ nondum exire patiunt.

C. Plinius Caninio Ruffo salutem.

Odo nunciatus est Silius italicus in neapolitano suo
inedia finisse uitam. Causa mortis ualitudo: erat illi
natus insanabilis clauus. Cuius tedio ad mortē irreuo
cabili cōstantia decurrit: usq; ad supremum diem beatus &
felix: nisi quod minorem ex liberis duobus amisit: sed maio
rē meliorēque florentem atque etiam consularem reliquit.
Iæserat famam suam sub Nerone: credebatur spōte accusasse.
Sed in Viteli amicitia sapienter se & comiter gesserat: ex p
consulatu Asiæ gloriam reportauerat: maculam ueteris in
dustriæ laudabili otio abluerat: fuit iter principes ciuitatis:
sine potentia sine inuidia: salutabatur: colebatur: multumq;
in lectulo iacens cubiculo semper non ex fortuna frequēti
doctissimis sermonibus dies transigebat: cum a scribēdo ua
caret: scribebat carmina maiore cura: quam ingenio: nōnūq;
iudicia hominum recitatiōibus experiebatur: nouissime ita
suadentibus annis ab urbe secessit: seq; in campania tenuit:
ac ne aduentu quidem noui p̄cipis ide cōmotus ē. Magna
Cæsaris laus: sub quo hoc liberum fuit: magna illius q; hac
libertate ausus est uti: erat usq; ad ema
citatē rephensionem: plures iisdē in locis uillas possidebat:
adamatisq; nouis: priores negligebat. multū ubiq; librorū:
multū statuag; multū imaginū: quas nō habebat modo: ue
rū etiam uenerabat. uirgiliū ante omnes: cuius natalem reli
giosius quam suum celebrabat: Neapoli maxime: ubi monu
mentum eius adire ut templū solebat: in hac tranquillitate
annum quintum & septuagesimum decessit: delicato magis
corpore quam infirmo: utq; nouissimus a Nerone factus ē
consul: ita postremus ex oībus quos Nero consules fecerat
decessit. Illud etiā notabile ultimus ex neroniāis cōsularibus

obiit quo cōsule Nero periit: Quod me recordatē fragilitatis humanæ miseratio subit: Quid enim tā circuncisum tā breue quam hominis uita longissima? An non uidetur tibi Nero modo fuisse: cum iterim ex iis qui sub illo gessere cōsulatum: iam nemo superest: quanquam quid hæc miror? nuper Lucius Piso pater Pisonis illius qui a Valerio festo p summum facinus i Africa occisus est dicere solebat neminē se uidere in senatu quem consul ipse sententiam rogauisset: Tam angustis terminis tātæ multitudinis uiuacitas ipsa cōcluditur: ut mihi non uenia solum dignæ: uerum etiam laude uideantur illæ regiæ lachrymæ: Nam ferunt Xerxem cū immensum exercitum oculis obisset: illachrymasse: qd̄ tot milibus tam breuis immineret occasus: sed tātō magis hoc quicquid est temporis futulis & caduci: si non datur factis: Nā horꝝ materia in aliena manu: certe studiis proferamus: & quatenus nobis denegat̄ diu uiuere: relinquamus aliquid quo nos uixisse testemur. Scio te stimulis nō egere: me tamē tui caritas euocat: ut currētē quoq; instigē sicut tu soles me cum inuicem se mutuis exhortationibus amici ad amorem: immortalitatis exacuunt. Vale.

C. Plinius Suetonio tranquillo suo salutem.

Acis pro cætera reuerentia quam mihi præstas: qd̄ tam solicite petis ut tribunatum quē a neratio marcello clarissimo uiro impetraui tibi i Cæseniū Siluanū propinquū tuum transferam: Mihi autem sicut ē iucundissimum ipsum te tribunum: ita non minus gratum alium per te uidere: neq; enim esse congruens arbitror quē augere honoribus cupias huic pietatis titulis i uidere: qui sūt omībus honoribus pulchriores: uideo etiam cū sit egregium & mereri beneficia & dare: utramq; te laudem simul assecuturum: si qd̄ ipse meruisti alii tribuas: præterea itelligo mihi quoq; gloriæ fore: Si ex hoc tuo facto non fuerit ignotum amicos meos non graue tantum tribunatum posse: uerum

etiam dare: quare ego honestissimæ uoluntati tuæ pareo:
Neque enim adhuc nomen in numeros relatum est: Ideoq;
liberum ē nobis siluanum ī locum tuum subdere cui cupio
tam gratum esse munus tuum:quam tibi meum est. Vale.

C. Plinius Cornelio Minitiano suo Sal.

Ossum iam perscribere tibi quantum in re. p. puin
ciæ bethycæ causa laboris exhauserim: nā fuit multi
plex: actaq; est sæpius cū magna uarietate: Vnde ua
rietas: unde plures actiōes: Cæcilius Classicus hō foedus: &
aperte malus proconsulatū in ea nō minus uiolēter quā sor
dide gesserat. Eodē anno quo ī Africa Marius Priscus. Erat
aut Priscus ex Bethycā: ex Africa Classicus: ide dictū Bethy
corū: ut plerūq; dolor etiā uenustos facit: Non illepidum fe
rebatur: dedi malum & accepi: sed Mariū una ciuitas pu
blice multique priuat reūm peregerunt. in Classicum tota
prouintia incubuit. ille accusationem uel fortuita uel uolū
taria morte præuertit. Nam fuit mors eius ifamis: ambigua
tamen: Vt enim credibile uidebatur uoluisse exire de uita
cum defendi non posset: Ita mirum pudorem damnationis
morte fugisse quem non pudisset damnanda cōmittere:
Nihilominus bethyca etiam in defuncti accusatiōe p̄stabat.
prouisum hoc legibus: intermissum tamen & post longam
intercapedinem tunc reductum: addiderūt bethyci: quot si
mul sotios ministrosque classici detulere nominatimque in
eos inquisitionem postulauere: aderam bethycis: mecumq;
Lucius Albinus, uir in dicendo copiosus ornatus: quem ego
cum olim mutuo diligerem ex hac officii societate: amare
ardentius cœpi: habet quidē gloriam in studiis præsertim
quiddam nobis tamen nullum certa
men nulla contentio cum uterque pari iugo non pro se sed
pro causa niteretur: Cuius & magnitudo & utilitas uisa est
postulare ne tantum oneris singulis actionibus subiremus.
Verebatur ne nos dies; ne uox ne latera deficerent: si tot

crimina :tot reos uno uelut fasce complecteremur: Deinde
ne iudicium intentio multis nominibus multisq; causis nõ
lassaretur modo:uerum etiam confunderet. Mox ne gratia
singulorum collata atque permixta pro singulis quoque ui
res omnium acciperet:postremo ne potentissimi uilissimo
quoque quasi piaculari dato alienis poenis elaberent: Etenim
tum maxime fauor & ambitio dominatur: cum sub aliqua
specie seueritatis delitelcere potest. Erat in consilio tertoria
num illud exemplum: qui robustissimum & firmissimũ mi
item iussit equi caudam: reliqua nosti: Nam nos quoq; tam
numerofum agmẽ reorum ita demum uidebamus posse su
perari: si per singulos carperet: placuit i primis ipsum Classi
cum ostendere nocentem: hic aptissimus ad socios eius &
ministros transitus erat: quia socii ministrique probari nisi
illo nocente nõ poterat. Ex qbus duos statim Classico iuxi
mus Bebium probum & Fabium hispanum: utrunque gra
tia hispanum etiam facundia ualidum: Et circa classicum q
dem breuis & expeditus labor: sua manu reliquerat scriptũ
quid ex quaque re: Quid ex quaque causa accepisset: Mife
rat etiam epistolas romam ad amiculum quãdam iactantes
& gloriosas his quidem uerbis. liber ad te uenio: iam sexter
tium quadragies redegi parte uendita bethycorum. circa hi
spanum & probum multum sudoris: Horum antequam cri
mina ingrederer. necessarium credidi elaborare ut cõstaret
ministeriũ crimen esse: quod nisi fecissem ministros frustra
probassem: Neque enim ita defendebantur ut negarent sed
ut necessitati ueniam precarentur: esse enim se prouinciales
& ad omne proconsulum imperium metu cogi: solet dicere
Claudius restitutus qui mihi respondit uir exercitatus & ui
gilans: & quãlibet subtilis paratus: Nunq̃ sibi tãtũ caliginis:
tantum perturbationis effusum: quãtum prærepta & extor
ta defensionis suæ cerneret i quibus omnem fiduciam repo
nebat: Cõsiliũ nostri exitus fuit bona Classici quæ habuisset

ante prouinciam placuit senatui a reliquis seperari: Illa filiae
ac spoliatis relinqui: additum est: ut pecuniae quas creditori
bus soluerat reuocarētur: hispanus & probus ī quinquēniū
relegati: Adeo graue uisum est quod initio dubitabat: An
omnino crimen esset: Post paucos dies Claudiū fulcū Classi
ci geneꝝ: & Tiloniū priscū qui tribunus cohortis sub Clas
fico fuerat: accusauimus dispari euentu: prisco in biennium
italia iterdictū: absolutus est fuscus. Actione tertia commo
dissimū putauimus plures cōgregare. ne si longius esse ex
tracta cognitio satietate & tedio quodā iustitia cognoscētū
seueritasq; lāguelceret: alioquin supererāt minores rei data
opera hūc in locū reseruati: excepta tamen Classici uxore: q̄
sicut implicita suspicionibus: ita nō satis conuinci probatio
nibus uisa est: nam Classici filia quæ & ipla inter reos erat:
ne suspicionibus quidē hærebat. Itaq; cum ad nomen eius ī
extrema actione uenissem: neq; enim ut initio sit etiā ī fine
ferendum erat: ne per hoc totius accusationis auctoritas mi
nueretur: honestissimū credidi nō premere īmerentē: idque
ipsum dixi & libere & uarie. Nam modo legatos īterrogabā
docuissent ne me aliquid quod reprobari posse cōfiderent:
modo cōsiliū a senatu petebā: putaret ne debere me. Si quā
haberem in dicendo facultatem: in iugulum innocentis q̄si
telum aliquod intendere: postremo totum locū hoc sine cō
clusi: Dicet aliquis iudicas ergo? Ego uero non iudico: Me
mini tamen me aduocatum ex iudicibus datum: hic nume
rosissimæ causæ terminus fuit: quibusdā absolutis: pluribus
damnatis atq; etiam relegatis: aliis in tempus: aliis inperpe
tuum: Eodem senatus consulto: industria fides constantia
nostra plenissimo testimonio cōprobata ē: dignū solūq; par
pretio tanti laboris. Cōcipere animo potes q̄ sumus fatigati.
Quibus totiens agendum: totiens altercandū: tam multi te
stes interrogādi subleuandi refutandi: lam illa quam ardua
quā molesta: Tot reorum amicis secreto rogātibus negare:

cū affirmetis inter uos futura donec placeat emittere: Quā superest rogo ut pari simplicitate si qua existimabitis addēda: cōmutāda: omittenda: iudicetis. Mihi difficile ē hucusq; intendere animū in dolore: difficile: sed tamen ut sculptorē ut pictorem q; filii uestri imaginem faceret admoneretis qd exprimere: quid enī endare deberet: ita me quoque formate regite qui nō fragilem & caducam sed immortalē ut uos putatis effigiem conor efficere: q; hoc diuturnior erit: quo uerior: melior: absolutior fuerit. Vale.

C. Plinius Iulio genitori suo salutem.

St omino artemidori nostri tam benigna natura: ut officia amicorum in maius extollat. inde etiam meū meritū ut uera: ita supra meritū prædicatione circūferet. Equidē cū essent philosophi ab uibe sumoti sui apud illū in suburbano: & quo notabilius hoc est. piculosius eēt: sui prætor: pecuniā etiam qua tunc illi ampliore opus erat: ut æs alienum exolueret cōtractum ex pulcherrimis causis musantibus magnis quibusdam & locupletibus amicis mutuatus ipse gratuitam dedi. Atq; itaq; hoc feci cum septem amicis meis aut occisis aut relegatis: occisis senectione: rustico: Heluidio. Relegatis Maurico: Gratilla: Aria. Fania. Tot circa me iactis fulminibus quasi ambustus mihi quoq; impendere idem exitium certis quibusdā notis augurarer. Nō ideo tamē eximiā gloriā meruisse me ut ille prædicat credo: sed tantū effugisse flagitium. Nam & C. Musonium socerū eius quantū licitum est per ætatem cū admiratione dilexi. & Artemidogē ipsum iā tū cū in Syria tribunus militarē: a cōfamiliaritate cōplexus sum: idq; primū nō nullius idolis dedi specimen: quod uirū aut sapientem aut proximum simillimumque sapienti intelligere sum uisus. Nam ex omnibus qui nunc se philosophos uocant uix unū aut alterū iuenies tanta sinceritate: tāta ueritate: Mitto q; patientia corpis hymes iuxta & ætates ferat: ut nullis laboribus: cedat ut: nihil

in cibo: in potu: uoluptatibus tribuat: ut oculos animumque
contineat. Sunt hæc magna sed in alio: in hoc uero minima
si cæteris uirtutibus comparentur: quibus meruit ut a. C. Mu-
sonio ex omnibus omnium ordinum affectatoribus gener assu-
meretur. Quæ mihi recordanti est quidem iucundum: quod
me cum apud alios tum apud te tantis laudibus cumulat: ue-
reor tamen ne modum excedat: quem benignitas eius (illuc
enim reuertor unde cœpi) non solet tenere: Nam in hoc uno
interdum uir alioquin prudentissimus honesto quidem: sed ta-
men errore uersat: quod pluris amicos suos: quam sunt arbitrat. Vale

C. Plinius Catilio Seuero suo salutem.

Eniam ad cœnam: sed iam nunc paciscor sit expedita:
sit parca: socraticis tantum sermionibus abundet: in his
quoque teneat modum: erunt officia ante Lucana in quæ
scidere impune ne Catoni quidem licuit: Quæ tamen. C. Cæ-
sar ita reprehendit ut laudet: Describit enim eos quibus ob-
uius fuerit: Cum caput ebrii retexissent erubuisse: deinde
adiicit: putares non ab illis Catonem: sed illos a Catone de-
prehensos. potuit ne plus auctoritatis tribui Catoni: quam si
ebrius quoque tam uenerabilis erat: Nostræ tamen cœnæ ut ap-
paratus & impendii: sic temporis modus constet: neque enim
ii sumus quos uituperare ne inimici quidem possint nisi ut
simul laudent. Vale.

C. Plinius Voconio Romano suo salutem.

Librum: quo nuper optimo principi consul gratias egis-
si nisi exigenti tibi: missurus & si non exegisses: in hoc con-
sideres uelim ut pulchritudinem materiæ: Ita difficul-
tatem: in cæteris enim lectoris nouitas ipsa intentum habet. In hac
nota uulgata dicta sunt omnia: quo fit ut quasi otiosus secutusque
lector tantum elocutioni uacet: in qua satisfacere difficilius est:
Cum sola æstimatur. Atque utinam ordo saltim & transitus &
figuræ simul spectarentur: Nam inuenire præclare: enunciare
magnifice. Interdum etiam barbari solent: dispoere apte: figurare

a duerfantibus palam obsistere. Referam unum aliqd ex his
quæ dixi: cum mihi quidã ex iudicibus ipsis pro reo gratio-
sissimo reclamarent: non minus inq̄ hic inocens erit: Si ego
omnia dixerò: coniectabis ex hoc quãtas contētiões quãtas
etiam offensas subierimus dũtaxat ad breue tempus. Nam si
des in præsentia eos q̄bus resistit offendit: deinde ab illis ip̄is
suscipitur laudaturq̄: non potui te magis i rem præsentem
perducere: dies nō fui tanti: Quid enim mihi cū tam longa
epistola? Nolite ergo identidē quærere quid Romæ gerat:
& tamen memento etiam non esse epistolã longã: quæ tot
dies: tot cognitiones: tot deniq̄ reos causasq̄ complexa sit:
Quæ omnia uideor mihi non minus breuiter quã diligēter
persecutus. Temere dixi diligēter: succurrit qđ præterierã:
& quidem sero: sed quãq̄ præpostere reddetur facit hoc Ho-
merus multiq̄ illius exemplo. Est alioquin perdecorũ: a me
tamen non ideo fiat: E testibus quidam siue iratus q̄ euoca-
tus esset inuitus: siue subornatus ab aliquo reorum ut accu-
sationem exarmaret: Norbanũ Lacinianũ legatum & inqui-
sitorem reũ postulauit tanquã in causa castæ: uxor hæc Clas-
sici: præuaricaret: Est lege cautũ: ut reus ante peragatur: tũc
de præuaricatore quærat: uidelicet quia optie ex accusatio-
ne ipsa accusatoris fides æstimat. Norbano tamē nō ordo le-
gis: nō legati nomē: nō inquisitionis officiũ præsidio fuit. Tã-
ta cōflagrauit iuidia homo alioquin flagitiosus & Domitia-
ni tēporibus usus: ut multi: electusq̄ tunc a prouincia ad in-
quirendum nō tanquam bonus & fidelis: Sed tanquã Classi-
ci inimicus. Erat ab illo relegatus: dari sibi diē ad diluenda
crimina postulauit. Neutrum impetrauit: coactus est statim
respondere: respondit: malum paruumque ingenium homi-
nis facit Vt dubitem confidenter an constanter. Certe pa-
ratissime: obiecta sunt multa que magis quam præuarica-
tio nocuerunt: Quin etiam duo consulares Pompeius Ruf-
sus & Libo frugi læserunt eum testimonio tanquam apud

judicem sub Domitiano salui liberalis accusatoribus affu-
set: damnatus & in insulam relegatus est: itaque cum castam accu-
sarem: nihil magis pressi: quam quod accusator eius praeviationis
crimine corruisset: pressi tamen frustra: Accidit enim res con-
traria & nova ut accusatore praeviationis damnato rea sol-
ueretur: quaeris quid nos dum haec aguntur: indicauimus
senatui ex Norbano didicisse nos publicam causam: rursusque
debere ex integro discere si ille praeviator probaret: Atque
ita dum ille peragitur reus: sedimus: Postea Norbanus omni-
bus diebus cognitionis interfuit: eandemque usque ad extre-
mum uel constantiam uel audaciam pertulit: interrogo ipse
me an aliquid omiserim: rursus & rursus pene omisi: Summo
die saluius liberalis reliquos legatos grauiter increpuit tanquam
non omnes quos mandasset prouicia reos peregerissent: Atque
ut est uehemens & disertus in discrimen adduxit: protexi ui-
ros optimos eosdemque gratissimos: mihi certe debere se praed-
dicant quod illum turbinem euaserint. hic erit epistolae finis:
litteram non addam etiam si aliquid adhuc praeterisse me sen-
sero. Vale.

C. Plinius Spurinæ & Cociae suae salutem.
Composuisse me quaedam de filio uestro non dixi uobis:
cum proxime apud uos fuit: primum quia non ideo scrip-
seram ut dicerem: sed ut meo amori meo dolori satisfac-
cerem: deinde quia te Spurina cum audisses recitasse me: ut mihi
ipse dixisti: quid recitassem. simul audisse credebam: praeterea
ueritus sum ne uos festis diebus confunderem: si in memoriam
grauissimi luctus reduxissem: Nunc quoque paulisper haesitavi
id solum quod recitavi mitterem exigentibus uobis: an adicerem quod in
aliud uolumen cogito reseruare: Neque enim affectibus meis uno
libello charissimam & mihi sanctissimam memoriam prosequi satis est
cuius famae latius consulere: si dispensata & digesta fuerit: Vege-
haesitati mihi omnia quae iam composui uobis exhiberem: An adhuc
aliquid differrem: simplicius & amicus uisum est: omnia praecipue

Varie: nisi eruditis negatum est: Nec uero affectanda sunt
semper elata & excelsa: Nam ut in pictura lumen: non alia res
magis quam umbra commendat. Ita orationem tam summittere
quam attolere decet: Sed quod ego haec doctissimo uiro? Quin
potius illa adnota: quae putaueris corrigenda: Ita enim magis
crede cetera tibi placere si quaedam displicuisse cognouero.

C. Plinius Acilio suo Salutem.

Em atrocem nec tantum epistola dignam Largius Macedo uir praetorius a seruis suis passus est: superbus alioquin dominus & saeuus: & qui seruisse patrem suum parum imo minimum meminisset: lauabatur in uilla Formiana: repente eum serui circumstant: alius fauces inuadit: alius os uerberat: alius pectus & uentrem: Atque etiam foedum dictum uerba contundit: & cum exanimem purarent: abiiciunt in feruens pauium: ut experirentur an uiueret: ille siue quia non sentiebat: siue quia se non sentire simulabat immobilis & extensus fide peractae mortis impleuit: Tum demum quasi aestu solutus efferat: Excipiunt serui fidiore: Concubinae cum ululatu & clamore concurrunt: Ita & uocibus excitatus & recreatus frigore loci sublatis oculis agitatoque corpore: Viuere se: & iam tutum erat: confitetur: Diffugiunt serui quoque magna pars comprehensa est: ceteri requiruntur: ipse paucis diebus aegre refocillatus non sine ultionis solatio decessit: ita uiuus uindicatus ut occisi solent. Vides quot periculis: quot contumeliis: quot ludibriis sumus obnoxii: nec est quod quam possit esse securus quia sit remissus & mitis. Non enim iudicio domini sed scelere perimuntur: uerum haec haec haec: quid praeterea noui. Quid: nihil alioquin subiungerem: Nam & charta adhuc superest & dies feriatus patris plura contexi: Adde quod opportune De eodem Macedone succurrit: cum in publico Romae lauaret: notabilis atque etiam ut exitus docuit ominosa res accidit. Eques romanus a seruo eius ut transitum daret: manu leuiter admonitus conuertit se: nec seruum a quo erat tractus

sed ipsum Macedonem tā grauius palma percussit: ut pene concideret. Ita balneum illi: quasi per gradus quosdam primum contumeliæ locus deinde exitii fuit. Vale.

C. Plinius Proculo suo Salutem.

Etis ut libellos tuos in secessu legam: examinem an editione sint digni: adhibes preces: allegas exemplū.

Rogas enī ut aliquid succisui temporis studiis meis subtrahā: impertiam tuis: adiicis. M. Tullium mira benignitate poetarum īgenta fouisse: Sed ego nec rogandus sū: nec hortādus: nam & poeticen ipsam religiosissime ueneror: & te ualidissime diligo. Faciam ergo quod desyderas tā diligēter quam libenter: Videor autem iam nūc posse reſcribere: esse opus pulchrum: nec supprimendum quantū existimare licuit ex his quæ me præſente recitaſti: si modo mihi nō imposita recitatio tua: legis enim suauissime & peritissime: cōfido tamen me non sic auribus duci: ut omnes aculei iudicii mei illarum delinimentis restringantur: hebetētur fortasse & paululum retundantur: euelli quidem: extorqueriq; non possunt: igitur non temere iam nunc de uniuersitate pronūcio: de partibus experiar legendo. Vale.

C. Plinius Nepoti suo Salutem.

Nnotasse uideor facta dictaq; uirorū foeminarūq;: alia clariora eē: alia maiora: cōfirmata ē opinio mea hesterno faniæ sermone: neptis hæc arriæ illius quæ marito & solatiū mortis & exēplum fuit: Multa referebat auix suæ: nō minora hoc: Sed obscuriora quæ tibi existimo tā mirabilia legēti fore quā mihi audienti fuere. ægrotabat Cæcina Pætus maritus eius: ægrotabat & filius utriq; mortifere ut uidebat: filius decessit eximia pulchritudine: pari uerecūdia: & parentibus nō minus ob alia charus quā quod filius erat. huic illa ita funus parauit: ita duxit exequias: ut ignoraret maritus: quin immo & quotiens cubiculum eius intraret: uiuere filium: atq; etiā cōmodiorē esse simulabat.

Ac persæpe interroganti quid ageret puer: respōdebat: bene
quieuit: libenter cibum sumpsit: deinde cum diu cohibitæ
lachrymæ uincerent prorumperentq; egrediebatur: tum se
dolori dabat: satiata siccis oculis: cōposito uultu redibat tāq̃
orbitatem foris reliquisset. præclarum qdē illud eiusdem:
ferrum stringere: perfodere pectus: extrahere pugionem:
porrigere marito: addere uocem immortalem ac pene diui
nam: pæte non dolet: sed tamen ista facienti dicēti: gloria: &
æternitas ante oculos erant: quo maius ē sine præmio æter
nitatis sine præmio gloriæ abdere lachrymas: operire luctū:
amissoque filio matrem adhuc agere: Scribonianus arma in
Illyrico contra Claudium mouerat: fuerat Pætus in p̃tibus:
occiso Scriboniano Romam trahebatur. Erat ascēsurus na
uem. Aria milites orabat: ut simul imponeretur: Nempe
enim inquit daturi estis cōsulari uiro seruulos aliquos: quo
rum e manu cibum capiat: uestiatur: a quibus calcietur.
Omnia sola præstabo: non impetrauit: conduxit piscatoriã
nauiculam ingeniq; nauiginm minimo secuta est. Eadem
apud Claudium uxori Scriboniani cum illa profiteretur in
diciū. Ego inquit te audiam Cuius in gremio Scribonianus
occisus est: & uiuis? Ex quo manifestum est ei consilium
pulcherrimæ mortis non subitum fuisse. Quin etiam cum
chrasea gener eius deprecaretur: ne mori pergeret: interque
alia dixisset: tu uis ergo filiam tuam: si mihi pereundum fu
erit mori mecum: respondit: si tamdiu tantaque concordia
uixerit tecum: quam ego cum pæto: uolo: auxerat hoc res
ponso curam suorum: Attentius custodiebat: sensit: & nihil
agitis inquit: potestis enī efficere ut male moriar: ne moriar
non potestis. Dum hæc dicit exiluit cathedram: aduersoq;
parieti caput ingenti impetu impexit: & corruit. focillata di
xeram inquit uobis inuēturam me quamlibet durã ad mor
tem uiam: si uos facilem negassetis: Vident ne hæc tibi ma
iorem illo: pæte non dolet: ad quod per hæc puentū ē. Cum

interim illud quidem igens fama: hæc nulla circumferret? Unde colligis quod initio dixi alia esse clariora: alia maiora. Vale.

C. Plinius Seueriano suo Salutem.

Ecce ne omnia quod iam pridem epistolæ tuæ cessant: an non recte: an occupatus es tu? An tu non occupatus: Sed occasio scribendi uel rara uel nulla: Exime hunc mihi scrupulum: cui par esse non possum: Exime autem uel data opera Tabellario misso: ego uaticum ego etiam premium dabo: nunciet modo quod opto: ipse ualeo: si ualere est suspensum & anxium uiuere: Expectantem in horas: timetque pro capite amicissimo quicquid accidere homini potest. Vale.

C. Plinius Curio Seuero suo Salu.

Efficio consulatus iniunxisti mihi: ut rei publice nomine principi gratias agerem: quod ego in senatu cum ad rationem & loci & temporis ex more fecissem: bono ciui conuenientissimum credidi eadem illa spatiosius & uberius uolumine amplecti: primum: ut imperatori nostro uirtutes suæ ueris laudibus commendarentur: Deinde ut futuri principes non quasi a magistro sed tamen sub exemplo præmonerentur qua potissimum uia possent ad eandem gloriam niti. Nam præcipere qualis esse debeat princeps: pulchrum quidem: sed onerosum ac prope superbum est: laudare uero optimum principem ac per hoc posteris uelut in specula lumen quod sequatur ostendere: idem utilitatis habet. arrogantia nihil: Cæpi autem non mediocrem uoluptatem: quod hunc librum cum amicis recitare uoluisset non per codicillos: non per libellos: Sed si commodum: & si ualde uacaret admoniti nunquam porro aut ualde uacat Romæ. aut commodum est audire recitantem: foedissimis insuper tempestatibus per biduum conuenerunt. Cumque modestia mea finem recitationi facere uoluisset: Ut adicerem tertium diem exegerunt: Mihi hunc honorem habitum putem an studiis? studiis malo quod prope extincta retouentur. At cui materiam hanc sedulitatem præstiterunt:

Nempe quā ī senatu quoq; ubi perpeti necesse erat grauari
tamen uel puncto temporis solebamus eadem nunc & q re
citare & qui audire triduo uelint inueniuntur: non quia elo
quentius quam prius: Sed quia Liberius ideoque libentius:
scribitur: Accedet ergo hoc quoq; laudibus p̄cipis nostri:
quod res antea tam inuisa quam falsa: nunc ut uera ita ama
bilis facta est: Sed ego cum studium audientiū: tum iudiciū
mire probaui: animaduerti enim seuerissima quæque uel
maxime satisfacere: nemini quidem me nō multis recitasse.
quod omnibus scripsi: nihilominus tamen tāquam sit eadē
omnium futura sententia: hac seueritate aurium lætor: ac si
cut olim theatra male canere musicos docuerunt: ita nunc ī
spem adducor posse fieri: ut eadē theatra bene canere musi
cos doceant: Omnes enim qui placendi causa scribunt q̄lia
placere uiderint scribent: Ac mihi quidem confido in hoc
genere materiæ latioris stili constare rationem: cū ea potius
quæ præstius & astrictius quā illa quæ hilarius & q̄si exul
tantius scripsi: possint uideri accersita & iuducta. Nō ideo ta
men segnius precor ut quandoque ueniat dies: utinamque
iam uenerit quo austeris illis seuerisque dulcia hæc blādaq;
uel iusta possessione decedant: habes acta mea tridui: q̄bus
cognitis uolui tantum te uoluptatis absentē & studiorū no
mine & meo capere: quātū præsens p̄cipere potuisses. Vale.

C. Plinius Claudio Ruffo suo salutem.

Sumo te in consilium rei familiaris ut soleo: prædia
agris meis uicina atq; etiam inferta uenalia sunt: in
his me multa sollicitat: aliqua nec minora deterrēt:
Sollicitant primū ipsa pulchritudo iungendi: deinde qd' nō
minus utile quam uoluptuosum posse utraq; eadem opera:
eodē uiatico inuisere: sub eodem procuratore ac pene iisdē
actoribus habere unam uillam colere & ornare: alteram tā
tum tueri: inest huic computationi sumptus supellectilis:
sumptus atriensium: topiariorū fabrorum: atque uenatoriū

instrumenti: quæ plurimum refert unum in locum cõferas
an in diuersa dispergas. Contra uereor ne sit incautum rem
tam magnã iisdem tempestatibus iisdem casibus subdere:
Tutius uidetur incerta fortunæ possessionum uarietatibus
experiri. habet etiam multum iucunditatis soli cæliq; mu-
tatio: ipsaque illa peregrinatio intersita: lam quod delibera-
tiõis nostræ caput est: agri sunt fertiles: pingues: aquosi: Cõ-
stat campis: uineis: siluis: quæ materiam & ex ea reditum si-
cut modicum ita statum præstant. Sed hæc foelicitas terræ i-
becillis cultoribus fatigatur: Nam possessor prior sæpius
uēdidit pignora: & dum reliquam colonorum minuit ad tē-
pus: uires impofterum exhaustit. Quarum defectiõne rursus
reliqua creuerunt: Sunt ergo instruendi eo plures: quod
frugi mancipiis. nam nec ipse usquã uinctos habeo: nec ibi
quisquã superest ut scias quãti uideantur posse emi. Sester-
tio tricies: non quia non aliquãdo quinquagies fuerint: ueze
& hæc penuria colonorum & communi temporis iniquitate
ut redditus agrorum sic etiam pretium retro abiit: Quæris
an hoc ipsum tricies facile colligere possimus: Sum quidem
prope totus in prædiis: aliquid tamen scœnore nec molestũ
erit mutuari: accipiã a focru cuius arca nõ secus a mea utor:
Proinde hoc te nõ moueat: Si cætera nõ refragantur: Quæ
uelim quam diligentissime examines: Nam cum i omnibus
rebus tum in disponendis facultatibus plurimũ tibi & usus
& prouidentia superest. Vale.

C. Plinius Messio maximo suo salutem.

Eministi ne te sæpe legisse quãtas cõtentiones exci-
tari lex tabellaria: quãtũq; ipsi latori uel gloriae uel re-
prehensionis attulerit: At nũc i senatu sine ulla defen-
sione hoc idẽ ut optimũ placuit. omnes comitiõq; die tabel-
las postulauerũt. Excesseram sane manifestis illis aptisq;
suffragiis licentiã cõcionũ: non tempus loquendi: nõ tacendi
modestia: nõ deĩq; sededi dignitas custodiebat: Magni iudicij

dissoniq; clamores: p̄currebant omnes cum suis candidis: multa agmina ī medio: multiq; circuli & īdecora cōfusio: A deo descīueramus a cōsuetudine parētū: apud quos oīa disposita moderata trāq̄lla maiestātē loci pudorēq; retinebāt: sup̄sunt senes ex q̄bus audire soleo hūc ordinē comitiōꝝ: citato noīe cādīdati silētiū summū: dicebat ipse p̄ se: uitā suā explicabat: testes & laudatores dabat: uel eū sub quo militauerat: uel eum sub quo quæstor fuerat: uel utq; si poterat: Addebat quosdā ex suffragatoribus: illi grauitē & parce loquebāt: plus hoc q̄ preces p̄derat: nōnunq̄ candidatus aut natales cōpetitoris: aut annos: aut etiā mores arguebat: Audiebat senatus grauitate censoria: ita sapius digni q̄ gratiosi præualebant: quæ nunc īmodico fauore corrupta ad tacita suffragia quasi ad remediū decurrerūt: quod interim plane remediū fuit: erat enī nouū: & subitū: Sed uereor ne procedēte tēpore ex ipso remedio uitia nascantur: Est enī periculū ne tacitis suffragiis impudentia irrepat: Nā quoto cuique eadē honestatis cura secreto quæ palā: Multi famā: cōsciētiā pauci uerēt: Sed nimis cito de futuris: īterī beneficio tabelariū habebimus magistratus: q̄ maxime fieri debuerūt: Nā ut in recuperatoriis iudiciis: Sic nos ī his comitiis q̄si repente appræhenſi ſinceri iudices fuimus. Hæc tibi scripsi primū: ut aliqd noui scriberē: deinde ut nōnunq̄ de re. p. loquerer: cuius materiæ nobis quāto rarior quam ueteribus occasio tanto minus omittenda est: Et hercule quousque illa uulgaria quid agis: Eho: ecquid commode uales: habeant nostræ quoq; litteræ aliqd nō humile nec sordidū nec priuatis rebus inclusum: sunt qdē cūcta sub unius arbitrio: q̄ p̄ utilitate cōmuni solus omniū curas laboresq; suscepit: qdā tamen salubri tēpamēto ad nos quoq; uelut riuī ex illo benignissimo fōte decurrūt: quos & haurire ipsi & absentibus amicis quasi ministrare epistolis possumus. Vale.

C. Plinius Cornelio Prisco suo Salutem.

Vdio Valeriū martialē decessisse: Et moleste fero:
Erat hō īgeniosus: acutus: acer: & q plurimū ī scribē
do & salis haberet & fellis: nec cādoris minus: ꝑsecu
tus erā uiatico secedentē: dederā hoc amicitiae: dederā etiā
uersiculis quos de me cōposuit: fuit moris antiq̄ eos q̄ uel
singulorū laudes uel urbiū scripserāt: aut honoribus aut ꝑe
cunia ornare: nostris uero tēporibus: ut alia speciosa & egre
gia: ita hoc ī prīs exoleuit. Nā postq̄ dīsimus facere laudāda
laudari quoq̄ īeptū putamus: Quæris q̄ sint uersiculi: q̄bus
gratiā rettuleri: Remitterē te ad ipsum uolumē: nisi quosdā
tenerē: Tu si placuerint hi: cæteros ī libro regres: alloquitur
musam: mādat: ut domū meā exqliis quærat: adeat reueren
ter: sed ne tēpore nō tuo disertā pulses ebria ianuā uideto:
totos dat tetricæ dies mineruæ: dū cētū studet auribus uiro
rū: hoc qđ secula post eriq̄ possint arpinis quoq̄ comparare
chartis: feras tutior ibis ad lucernas: hæc hora ē tua cū furit
Lyeus: dū regnat rosa: dū madent capilli: tūc me uel rigidi
legāt catones: merito ne eum: q̄ hæc de me scripsit & tūc di
misi amicissime. Et nunc ut amicissimum defunctum eē do
leo: Dedit enim mihi quantum maxime potuit: daturus am
plius si potuisset: tamen si quid homini potest dari maius q̄
gloria & laus & æternitas: at non erunt æterna: quæ scripsit:
nō erunt fortasse: ille tamē scripsit tanq̄ essent futura. Vale.

C. Plinii Se. Nouocomentis Liber Quartus Incipit.

C. Plinius Fabato Socero suo Salutem.

Vpis post lōgū tēpus neptē tuā meq̄ una ui
dere: gratū est utriq̄ nostrū qđ cupis: mutuo
mehercule: nā īuicē nos īcredibili quodā desi
drio uestri tenemur: qđ nō ultra differemus:
Atq̄ adeo iā sarcinulas alligauimus. festinaru
ri: q̄tū rō itineris ꝑmiserit: Erit. n. una sed bre

uis mora: deflectemus ī thurcos: nō ut agros rēq; familiarē
oculis subiiciamus: id enī postponi pōt: Sed ut fungamur ne
cessario officio: oppidū est p̄diis nostris uicinū nomen tifer
niū tyberinū: qđ me pene adhuc pueꝝ patronū cooptauit
tāto maiore studio quanto minore iudicio aduentus meos
celebrat: p̄fectionibus angitur: honoribus gaudet: ī hoc ego
ut referre gratiā: (nā uinci in amore turpissimum est.) Tem-
plū pecunia me extruxi: cuius dedicationē cū sit paratū: dif-
ferre lōgius irreligiosum ē: erimus ibi ergo dedicatiōis die:
quem epulo celebrare constitui: Subsistemus fortasse & se-
quenti die sed tanto magis uia ipsam corripiemus: contigat
modo te filiāq; tuam fortes inuenire: nam hilares certū est
si nos icolumes receperitis. Vale.

C. Plinius. S. Clementi suo Salutem:

Egulus filium amisit: hoc uno malo idignius: quod
nescio an malū putet: Erat puer acris ingenii sed am-
bigui: qui tamē posset recta sectari: si patrē nō refer-
ret: hūc Regulus emācipauit: ut hæres matris existeret: Mā-
cipatum ita uulgo ex moribus hominis loquebantur. foeda
& insolita parētibus indulgentiæ simulatiōe captabat: incre-
dibile: sed Regulum cogita: Amissum tamen luget insane:
habebat puer manulos multos & iunctos: & solutos: hēbat
canes maiores minoresq;: habebat lusciniās: psittacos: metu-
las: omnes Regulus circa rogam trucidauit: nec dolor erat
ille: Sed ostentatio doloris: conuenitur ad eum mira celebri-
tate: Cuncti detestantur: oderunt: & quasi probent: quasi di-
ligant: cursant: frequentant: Utque breuiter quod sentio
enuntiem: in Regulo demerendo Regulum imitantur: Te-
net se trans tyberim ī hortis ī quibus latissimū solum: pōrti-
cibus immensis: ripam statuis suis occupauit: ut est in sum-
ma auaritia sumptuosus: in summa infamia gloriosus: uexat
ergo ciuitatem ī saluberrimo tēpore: & quod uexat solatiū
putat dicit se uelle ducere uxorem: hoc quoque sicut alia

peruerse: audies breui nuptias lugentis senis: quorum alter
immaturum: alterum serum est: Vnde hoc augurer quæris?
non quia affirmet ipse quo mendacius nihil est: Sed quia cer-
tū est Regulū esse facturū quicquid fieri nō oportet. Vale.

C. Plinius. S. Adriano suo Salutem.

Vod semel atq; iterum consul fuisti similis antiq; :
quod proconsul Asiæ. qualis ante te q̄lis post te uix
unus aut alter. Nō finit enī me uerecūdia tua dicere:
nemo: qđ sanctitate quod auctoritate quoq; princeps ciuita-
tis: Est quidem uenerabile & pulchrum: ego tamen te uel
magis in remissioribus miror. Nam seueritatem istam pari
iucunditate condire: summæq; grauitati tantum comitatis
adiungere nō minus difficile quam magnum est: id tu cum
incredibili quadam suauitate sermonum: tum uel præcipue
stilo assequeris: nā & loquenti tibi illa homerici senis mella
profluere: & quæ scribis complere apes floribus & inectere
uidentur: ita certe sum affectus ipse cum græca epigramata
tua: cum iambos maxime legerē: quantum ibi humanitatis:
uenustatis: quam dulcia illa? quam amantia? quam arguta:
quam recta? Callimachum me uel Herodem uel si quid his
melius tenere credebam: Quorum tamen neuter utrunque
aut absoluit. aut attingit: hominem ne Romanum tā græce
loqui? Non mediis fidiis ipas athenas tam atticis dixerim.
Quid multa: iuideo græcis qđ illoꝝ lingua scribere malui-
sti: neq; enī cōiectura eget qđ sermōe patrio exprimere pos-
sis: cū i hoc isititio & i ducto tā p̄clara opera p̄feceris. Vale.

C. Plinius. S. Sossio suo Salutem.

Aluifiū nepotē ualidissime diligo: uig; idustiū rectū
disertū: Quod apđ me uel potissimū ē: Idē. C. Caluifiū
cōtubernalē meū amicū tuū arcta p̄pinqtate cōplectit: Est
n. filius sororis: hūc rogo semestri tribunatu splēdidiorē &
sibi & auūculo suo facias: obligabis me: obligabis Caluifiū
nostrū: obligabis ipm nō minus idoneū debitorem quā nos
putas: Multa beneficia in multos cōtulisti: ausim cōtendere

nullū te melius:æq; bene unū:aut alterę collocasse. Vale.

C. Plinius Sparso suo Salutem.

Eschynem aiunt petētibus rhodiis legisse orationē suam. deinde Demosthenis summis utranq; clamoribus. Quod tātorum uirorum contigisse scriptis nō miror: cū orationē meā p̄xime doctissimi homines hoc studio: hoc assensu: hoc etiā labore p̄ bīduum audierint. quāuis intentionem eorum nulla hinc & inde collatio: nullū quasi certamen accederet. Nam rhodii cum ipsis orationum uirtutibus tum etiam cōparationis aculeis excitabant: nostra oratio sine æmulationis gratia probabatur: an merito scies cū legeris librū: cuius amplitudo nō finit me lōgiore epistola præloq. oportet enim nos in hac certe ī qua possumus eē breues: quo sit excusatus Quod librum ipsum non tamen ultra causæ amplitudinem extendimus. Vale.

C. Plinius Nasoni suo Salutem.

Husci grandine excussi: ī regione transpadana sūma abundantia sed parum utilitatis nunciatur. Solū mihi

Laurētīnū meū ī reditu: nihil quidē ibi possideo p̄ter tectū & hortū statimq; harenas. Solū tamē mihi in reditu: ibi enim plurimū rescribo: nec agrum quē nō habeo: sed ip̄um me studiis excolo: ac iā possum tibi ut aliis ī locis horreū plenū: sic ibi scriniū ostēdere. Igitur tu quoq; si certa & fructuosa p̄dia cōcupiscis aliqd in hoc littore para. Vale.

C. Plinius Lepido suo Salutem.

Aepe tibi dico inesse uim Regulo: mirum ē quā efficiat in quod incubuit: placuit ei lugere filium: luget ut nemo: eius statuas placuit & imagines q̄ plurimas facere: hoc oibus officinis agit: illū coloribus: illū cera: illū ære: illum argento: auro: ebore: marmore effingit. Ipse uero & nuper adhibito ingenti auditorio libę de uita eius recitauit: de uita pueri tecitauit. Tamen eundem librum in exemplaria mille trāscriptū per totam Italiam prouintiasq;

dimisit. Scripsit publice ut a decurionibus eligeretur uocatus
Iissimus aliquis ex ipsis qui legeret eum populo: factum est:
hanc ille uim seu quo alio nomine uocanda est intentio. Quicquid
uelis optinendi si adoptiora uertisset: quantum boni effici
cere potuisset quam minor uis bonis quam malis inest: ac sicut

ita recta ingenia debilitat uerecundia: per
uersa confirmat audacia. Exemplo est Regulus: imbecillum
latus: os confusum: hæsitans lingua: tardissima inuentio est:
memoria nulla: nihil denique præter ingenium insanum: & ta
men eo impudentia ipsorum illo furore puenit ut plurimis ora
tor habeatur. Itaque Hærennius sentio mirifice illud Catonis
de oratore in hunc e contrario uertit: orator est Vir malus di
cendi imperitus. Non me hercule Cato ipse tam bene uerum
oratore quam hic Regulum expressit: Habes ne quo tali
epistolæ parem gratiam referas: omnes si scripseris nunc aliquis
in municipio uestro ex sodalibus: num etiam ipse tu hunc
luctuosum Reguli librum ut circulator in foro legeris si li
cet ut ait Demosthenes

est enim tam impetus ut risum magis possit exprimere quam
gemitum: credas non de puero scriptum sed a puero. Vale.

C. Plinius Arriano suo Salutem.

Ratularis mihi quod acceperim auguratum: iure gra
tularis: primum quod grauiissimi principis iudicium
in minoribus etiam rebus consequi pulchrum est: deinde
quod sacerdotium ipsum cum priscum & religiosum: tum hoc
quoque sacrum plane & inlignè est: quod non admittitur uiuenti.
Nam alia quamquam dignitate prope modum paria ut tribuuntur:
sic auferuntur: in hoc fortunæ hætenus licet: ut dari possit.
Mihi uero etiam illud gratulatione dignum uideatur: quod successi
Iulio frontino principi uiro: qui me nominationis die per hos
continuos annos inter sacerdotes nominabat tamquam in locum suum coar
taret: quod nunc euentus ita comprobauit ut non fortuitum uideretur.

Te quidem (ut scribis) hoc maxime delectat auguratus meus. Quod, M. Tullius augur fuit: Lætari enim quod honoribus eius insistat: quæ æmulari in studiis cupio, sed utinam ut sacerdotium idem & consulatum multo etiam iuuenior quam ille sum consecutus: Ita senex saltem ingenium eius aliqua ex parte assequi possim. Sed nimirum quæ sunt in manu hominum & mihi & multis contigerunt: Illud uero ut adipisci arduum sic etiam sperare nimium est: quod dari nisi a diis non potest. Vale.

C. Plinius Vrsus tuo Salutem.

Aufam per hos dies dixit Iulius Bassus homo laboriosus: & aduersus suis clarus, accusatus est sub Vespasiano a priuatis duobus: ad senatum remissus diu perperdit: tandem absolutus iudicatusque est. Titum timuit ut domitiani amicus a Domitiano relegatus est: reuocatus a Nerua sortitusque bithyniam redit reus: accusatus non minus acriter quam fideliter defensus uarias sententias habuit: plures tamen mitiores: egit contra eum Pöponius Rufus uir pius & uehemens: ruffo successit Theophanes unus ex legatis fax accusationis & origo: respondi ego: nam mihi Bassus iunxerat: ut totius defensionis fundamenta iacerent: dicerent de ornamentis suis: quæ illi & ex generis claritate & ex piculis ipsis magna erant: dicerent de conspiratione delatorum: quam in quaestu habebant: dicerent causas quibus factiosissimum quemque ut illum ipsum Theophanem offendisset: eundem me uoluerat occurrere crimini: quo maxime premebatur: in aliis enim quamuis auditu grauioribus non absolute modo: uerum etiam laudem merebatur: hoc illum onerabat: quod homo simplex & incautus quædam a prouincialibus: ut amicus acceperat: Nam fuerat in prouincia eadem quaestor: hæc accusatores furta & rapinas: Ipse munera uocabat. Sed lex munera quoque accipi uetat: hic ego quod agerem: quod iter defensionis ingredere: negarem: uerebar: ne plane furtum uideretur quod confiteri timerem. præterea res manifesta inficiari auctoris erat crimen non diluentis: præsertim cum reus ipse nihil integrum

aduocatis reliquisset: Multis enim atq; etiã principi dixerat
sola se munuscula duntaxat natali suo aut accepisse saturna
libus: & plerisq; misisse. Veniã ergo peterem: lugularẽ reum
quem ita deliquisse cõcederẽ: ut seruari nisi uenia nõ posset:
tanquam recte factum tuerer. Non illi profuissem: sed ipse
impudens extitissem: i hac difficultate placuit quiddam me
dium tenere: Videor tenuisse: actionem meam ut plia solet
nox diremit: egerã horis tribus & dimidia: supererat Sesqui
hora: Nam cum ex lege accusator sex horas: nouem reus ac
cepisset: ita diuiserat tempora reus: inter me & eum qui di
cturus post erat: ut ego quinq; horis: ille reliquis uteretur:
mihì successus actionis silentium finemq; suadebat. Temera
riũ est eni secũdis nõ esse contentũ: Ad hoc uerebar: ne me
mox corporis uires iterato labore deficerent: quã difficilius
ẽ repetere quã iũgere. Erat etiã piculũ ne reliq; actio mea &
frigus ut deposita: & tediũ ut relũpta pateret. ut enim faces
ignẽ assidua cõcussioẽ custodiũt: dimissum egerriẽ reparat:
Sic & dicentis calor & audientis itentio cõtinuatione serua
tur: Interapedine & quasi remissioẽ languescit: Sed Bassus
multis precibus. pene & lachrymis obsecrabat implerẽ meũ
tempus: parui: utilitatemq; eius prætuli meã. bene cessit: in
ueni ita erectos animos senatus: ita recentes: ut patior actioẽ
incitati magis quam satiati uiderent. Successit mihi Lucius
albinus tã apte: ut oratioẽ nostrã uarietatẽ duarũ cõtextũ
unius habuisse credant. Respõdit Hærennius pollio istãter
& grauiter: Deinde Theophanes rursus: fecit eni hoc quoq;
ut cætera ipudentissime: qd' post duos & cõsulares & diser
tos tẽpus sibi & quidẽ laxius uedicauit: Dixit in noctẽ atq;
etiã illatis lucernis: postero die egerũt p Basso Nomulus &
frõto mirifice: quartũ diẽ p batioẽs occupauerũt. Celsiuit Be
bius macer cõsul dsignatus lege repetũdaz Bassum teneri:
Cepio hispo salua dignitate iudices dandos: Vterque recte

Qui fieri potest inquis? cum tam diuersa censuerint: quia scilicet & macro legem intuenti consentaneum fuit dānare eum: qui contra legem munera acceperat: & Cepio cum putaret licere senatui sicut licet & mitigare leges & itēdere: nō sine ratione ueniam dedit: facto uectito quidē nō tamē inu sitato: pualuit sententia Cepionis: Quinimo confurgenti ei ad censendū acclamatū est quod solet residentibus: Ex quo potes existimare quāto cōsensu sit exceptū cū diceret: quod tam fauorabile fuit cum dicturus uideretur: Sunt tamen ut in senatu: ita ī ciuitate ī duas partes hominū iudicia diuisa: Nam quibus sententia Cepionis placuit: sententiā macri ut rigidam durāq; repræhendūt. Quibus macri: illam alteram dissolutam atq; etiam incongruentem uocant: Negāt enī cōgruēs esse retinere ī senatu cui iudices dederis. Fuit & tertia sentētia: Valerius paulinus assensus Cepioni hoc āplius censuit referēdū d̄ Theophane cū legationē renūciasset: Arguebatur enim multa ī accusatione fecisse: quæ illa ipsa lege q̄ Bassum accusauerat tenerentur: Sed hanc sententiā cōsules quanq̄ maxime parti senatus mire prōbatur: non sunt psecuti: Paulinus tamen & iustitiæ famam & constātiæ tulit: Misso senatu Bassus magna hominū frequentia: magno clamore: magno gaudio exceptus est: fecerat eum fauorabilem renouata discriminum uetus fama notumque periculis nomen: & ī procero corpore mœsta & squalida senectus: habebis hanc interim epistolam ut a expectabis orationem plenam onustamque: expectabis diu: neque enim leuiter & cursim ut de re tanta retractanda est. Vale.

C. Plinius, S. Sabino suo salutem.

Cribis mihi Sabinā q̄ nos reliq̄t hæredes modestum seruum suū nusq̄ liberum esse iussisse: eidē tamē sic ascripisse: legatum modesto quem liberū esse iussi. Quæris quid sentiam: cōtuli cū prudētibus: cū peritis iuris: cōuenit

Inter omnes nec libertatem deberi: quia non sit data: nec legatum: quia seruo suo dederit: Sed mihi manifestus error uidetur: ideoque puto nobis quasi scripserit Sabina faciendum quod ipsa scripserit se credidit: Confido accessurum te sententiae meae: Cum religiosissime soleas custodire defunctorum uoluntatem, quam bonus haeredibus intellexisse pro iure est. Neque enim minus apud nos honestas: quam apud alios necessitas ualet: moretur ergo in libertate finientibus nobis: fruatur legato: quasi omnia diligentissime cauerit: cauit enim quae haeredes bene elegit. Vale.

C. Plinius. S. Cornelio Minutiano suo Sal.

Vdisti ne Valerium Licinianum in Sicilia profiteri? Nondum te puto audisse: Est enim recens nuncius praetorius: hic modo iter eloquentissimos causarum actores habebat. Nunc eo decidit: ut exul de senatore: rhetor de oratore fieret: Itaque ipse in praefatione dixit dolenter & grauius. Quos tibi fortuna ludos facis? Facis enim ex praefatoribus senatores: ex senatoribus praefatores. Cui sententiae tantum bilis: tantum amaritudinis inest: ut mihi uideatur ideo professus ut hoc diceret: idem cum graeco pallio amictus intrasset. Careret enim togae iure: quibus aqua & igni interdictum est: postquam se composuit: circumspexitque habitum suum: latine inquit Declamaturus sum dicens tristia & miseranda. Dignum tamen illum qui haec ipsa studia incesti scelere macularit: confessus est quidem incestum sed incertum utrum quia uerum erat an quia grauiora metuebat si negasset. Fremebat enim Domitianus: aestuabaque ingenti inuidia destitutus: nam cum Corneliam Maximillam uestalem defodere uiuam concupisset ut qui illustrari saeculum suum eiusmodi exemplis arbitraretur Pontificis maximi iure seu potius immanitate tyranni licentia domini reliquos pontifices non in regia sed in albanam uillam conuocauit. nec minore scelere quam quod ulcisci uidebatur: absentem inauditamque damnauit incesti: cum ipse

fratris filiam incesto non polluisset solum uerum etiā occi-
disset: Nam uidua abortu periit: missi statim pontifices qui
defodiendam necadāq; curarēt: Illa nūc ad uestā nūc ad cæte-
ros deos manus tendēs multa sed hoc frequētissime clami-
tabat: Me Cæsar incestā putat: q̄ sacra faciente uicit: triūpha-
uit: blādiens hæc an irridens ex fiducia sua an ex cōtemptu
principis dixerit dubium ē: dixit donec ad suppliciū nescio
an innocens certe tanq̄ nocēs ducta est. Quin etiā cū ī illud
subterraneum cubiculum demitteretur: hæsissetq; descēde-
ti stola: uertit se ac recollegit: cū ei carnifex manū daret ad-
uersata ē & resiliit foedumq; cōtactū quasi plane a casto cor-
pore puroq; nouissima sãctitate reiecit: oībusq; numeris pu-
doris: præterea celer
eques romanus cui Cornelia obiiciebatur cū ī comitio uir-
gis cædere ī hac uoce p̄stiterat: qd feci. Nihil feci. Ardebat
ergo Domitianus & crudelitatis & iniquitatis infamia arri-
pit Licinianum quod in agris suis occultasset Corneliæ li-
bertam. Ille ab his qbus erat curæ præmonetur: si comitiū
& uirgas pati nollet ad confessionem cōfugeret quasi ad ue-
niam: fecit: locutus est pro absente Hærennius senetio tale
quidam quale est illud: Ait
enī ex aduocato nūcius factus sum: Licinianus recessit: gra-
tum hoc Domitiano: adeo qdē ut gaudio p̄diret diceretq;
absoluit nos Licinianus: adiecit etiā nō esse uerecūdiæ eius
instandū: ipsi uero permisit si qua posset ex rebus suis raper-
ante quam bona publicarentur. exiliumq; molle uelut præ-
mium dedit. Ex quo tamen postea clæmentia Diuī Neruæ
translatus est in siciliam ubi nunc profitetur: seque defor-
tuna præfationibus uindicat: uides quam obsequēter p̄reā
tibi: qui nō solum res urbanas uerum etiam peregrinas tā
sedulo scribo: ut altius repetam: & sane putabam te q̄a tunc
abfuiisti. nihil aliud de Liciniano audisse: quam relegatū ob
incestum: Summam enim rerum nunciat fama nō ordinē:

mereor ut uicissim quid in oppido tuo quid in finitimis agatur: (solent enim notabilia quaedam incidere): perscribas: denique quicquid uoles dummodo non minus longa epistola nuncies: ego non paginas tantum sed etiam uersus syllabasque numerabo.

C. Plinius Arriano suo Salutem.

Mas Aegnatium Marcellinum atque etiam mihi saepe commendas: amabis magis commendabisque: si cognoueris eius recens factum. Cum in punitiam quaestor exisset scribaque qui sorte obtigerat ante legitimum tempus salarii amississet quod acceperat scribae daturus intellexit & statuit subsidere apud se non oportere. Itaque reuersus Caesarem: deinde Caesare auctore senatum consuluit: quid fieri de salario uellet & parua quaestio sed tamen quaestio haereditas scribae sibi: perfecti aerario populoque uindicabatur: acta causa est. dixit haereditum aduocatus: deinde populi: uterque percomode. Caelius Strabo aerario censuit inferendum: Bebius macer haereditibus dandum: obtinuit Strabo: tu lauda Marcellinum ut ego statim feci: quis enim abunde sufficiat illi quod est a principe & a senatu probatus: gaudebit tamen testimonio tuo: omnes enim qui gloria famaque ducuntur mirum in modum assensio & laus a minoribus etiam profecta delectat: Te uero Marcellinus ita uerecundus: ut iudicio tuo plurimum tribuat: accedit his: quod si cognorit factum suum isto usque penetrasse: necesse est laudis suae spatio & cursu & peregrinatione laetetur. Etenim nescio quo pacto uel magis homines iuuat gloria lata quam magna. Vale.

C. Plinius Tacito suo Salutem.

Aluum te in urbem uenisse gaudeo: uenisti autem si quando alias nunc mihi maxime desideratus: ipse adhuc pauculis diebus in Tusculano commorabor: ut opusculum quod est in manibus absoluam. Vereor enim ne si hanc intentionem iam in finem laxauero: aegre resumam: interim ne quod festinationi meae pereat: quod sum praesens petiturus hac quasi praecursoria epistola rogo, sed prius accipe causas rogandi:

deinde ipsum quod peto: proxime cum in patria mea fui ue-
nit ad me salutadū municipis mei filius p̄textatus: ego huic
studes inquam: respondit etiam: ubi? Mediolani: cur nō hic?
& pater eius: (erat enim una: atq; etiam ipse adduxerat puc-
rum) quia nullos hic p̄ceptores habemus. quare nullos? nā
uehementer itererat uestra qui patres estis & opportune cū
plures patres audiebāt liberos uestros hic potissimū disce-
re. Vbi enim aut iucundius morarentur quam ī patria aut
pudicius continerentur quam sub oculis parētum aut mi-
nore sumptu quam domi. quantum est ergo collata pecu-
nia conducere p̄ceptores: quod nunc in habitationes in-
uiatica ī ea quæ peregre emunt impenditis adicere merce-
dibus: atq; adeo ego qui nundū liberos habeo paratus sum
p̄ rep. nostra quali p̄ filia uel parente tertiā partē eius quod
conferre uobis placebit dare. Totum etiam pollicerer: nisi
timerem ne hoc munus meum quandoq; ambitu corrupet
ut accidere multis ī locis uideo ī quibus p̄ceptores publi-
ce cōducuntur: huic uitio occurri uno remedio potest si pa-
rētibus solis ius cōducendi relinquatur. iisdem religio recte
iudicandi necessitate collationis addatur. Nam q̄ fortasse d̄
alieno negligentes certe de suo diligentes erunt. dabuntq;
operam ne a me pecuniam non nisi dignus accipiat: si accep-
turus. & ab his erit: proinde conspirete consentite: maiorēq;
animum ex meo sumite qui cupio esse quam plurimū quod
debeam conferre: nihil honestius p̄stare liberis uestris ni-
hil gratius patriæ potestis: educentur hic qui hic nascuntur:
statimq; ab infantia natale solum amare frequentare cōsue-
scant. atque utinam tam claros p̄ceptores inducatis ut in
finitimis oppidis hinc studia petantur. utque nunc liberi no-
stri aliena in loca: ita mox alieni hūc in locū confluant. Hæc
putaui altius & quasi a fonte repetenda: quo magis scires q̄
gratum mihi foret: si susciperes quod iniūgo: iniūgo aut: &
p̄ rei magnitudine rogo: ut ex copia studiorum quæ ad te

ex admiratione ingenii tui conuenit circūspicias præceptores quos sollicitare possimus sub ea tamē cōditiōe: ne cui fidē meā obstringam: omnia enim libera parētibus seruo. Illi iudicent: illi eligant: ego mihi curam tantum & impendiū uindico. Proinde si quis fuerit repertus qui ingenio suo fidat eat illuc ea lege ut hinc nihil aliud certum quam fidutiam suam fuerat. Vale.

C. Plinius Paterno suo Salutem.

V fortasse orationem ut soles & flagitas & expectas: At ego quasi ex aliqua peregrina delicataque merce lusus meos tibi prodo: Accipies cū hac epistola hendecasyllabos nostros: quibus nos in uehiculo ī balneo inter coenā oblectamus otiiū tēporis: his iocamur ludimus: amamus: dolemus: querimur: irascimur: describimus aliqd mō: altius modo pressius: atq; ipsa uarietate tentamus efficere: ut aliis alia quædam fortasse omnibus placeant: Ex quibus tamen si nonnulla tibi paulo petulantiora uidebūtur: erit eruditionis tuæ cogitare summos illos & grauissimos uiros quæ talia scripserunt non modo a lasciua rerum: sed ne uerbis quæ de nudis abstinuissent: quæ nos refugimus nō quia seueriores: unde enim: sed quia timidiores sumus: scimus aliqñ huius opusculi illam esse uerissimā legē: quam Catullus expressit. Nam castum esse decet pium poetā ipsum: uersiculos nihil necesse est: qui tunc deniq; habent salem & leporem: si sunt molliculi & parum pudici. Ego quanti faciam iudiciū tuū uel ex hoc potes æstimare: quod malui omnia a te pentitari: quæ electa laudari. & sane quæ sunt cōmodissima desinūt uideri cum paria esse coeperunt. Præterea sapiens subtilisq; lector debet non diuersis conferre diuersa: sed singula expendere: nec deterius aliud putare quod est ī suo genere perfectum. Sed quid ego plura? Nam longiore præfatione uel excusare uel commendare ineptias ineptissimum est. Vnum illud prædicendum uidetur cogitare me has nugas ita inscribere

hendecasyllabi: qui titulus sola metri lege cōscribitur. Proinde siue epigrāmata siue edulia siue æglogas siue (ut multi) poemata seu qđ aliud uocare malueris: Licebit uoces. Ego tātū hēdecasyllabos p̄sto: a simplicitate tua peto qđ de libello meo dicturus es aliis mihi dicas: necq; ē difficile qđ postulo. Nam si hoc opusculum nostrum aut potissimum eēt aut solum posset durum uideri dicere. Quære quid agas Molle & humanum est habes quod agas. Vale.

C. Plinius Fundano suo Salutem.

I quid omnino: hoc certe iudicio facio quod Asiniū Ruffum singulariter amo: Est homo eximius & bonoꝝ amātissimus: Cur enī nō me quoq; iter bonos numerē? Idē Corneliū Tacitū scis quem uirum: arcta familiaritate cōplexus ē: proinde si utrunq; nostrū p̄bas: de Ruffo quoq; necesse est idē sentias: quū sit ad cōnectendas amicitias uel tenacissimū uinculū morū similitudo. Sūt ei liberi plures: Nam in hoc quoq; functus est optimi ciuis officio quod fæcūditate uxoris large frui uoluit eo fæculo: quo plerisq; etiā singulos filios orbatis præmia graues faciunt: quibus ille despectis aui quoq; nomen assumpsit: est enī auus & qđē ex Saturio firmo: quē diliges ut ego: si ut ego p̄pius inspexeris. Hæc eo p̄tinent ut scias q̄ copiosam q̄ numerosā domū uno beneficio sis obligaturus: ad quod petēdū uoto primū deīde bono quodā omine adducimur. Optamus enī tibi ominamurq; ī proximum annum Consulatum: Ita nos uirtutis tuæ: ita iudicia Principis augurari uolunt. Cōcurrit autem ut sit eodem anno quæstor maximus ex liberis Ruffi Asinius Bassus iuuenis: nescio an dicam quod me pater & sentire & dicere cupit, adolescentis uerecundia uetat ipso patre melior. difficile est ut mihi de absente credas: quāquā credere soles omnia. tantum in illo idustriæ: probitatis: eruditionis: ingenii: studiū: memoriæ denique esse: quantum expertus inuenies. Vellem tam ferax fæculum bonis artibus

haberemus: ut aliquos Basso præferre deberes: Tum ego te primus hortarer moneremque circumferres oculos ac diu pensitares quem potissimum eligeres. Hunc uero sed nihil uolo de amico meo arrogantius dicere: hoc solum dico dignum esse iuuenem quem more maiorum in filii locum assumes. Debent autem sapientes uiri ut tu: tales a rep. liberos accipere: quales a natura solemus optare. Decorus erit tibi Consuli quæstor patre prætorio: propinquis consularibus quibus iudicio ipsorum quanquam adolescentulus adhuc iam tamen inuicem ornamento est. Proinde indulge precibus meis. obsequere consilio: & ante omnia si festinare uideor ignosce: primum quia uotis suis amor plerumque præcurrit: Deinde quod in ea ciuitate in qua omnia quasi ab occupantibus aguntur quæ legitimam tempus expectant non matura sed sera sunt: In summa quod rerum quas assequi cupias præsumptio ipsa iucunda est. reueatur iam te Bassus ut consulem. Tu dilige illum ut quæstorem: Nos denique utriusque uestrum amatissimi duplici lætitia perfruemur: etenim cum sic te: sic Bassum diligamus: ut & illum cuiuscunque & tuum quemcunque quæstorem in petendis honoribus omni opere omni labore omni gratia simus adiuturi: perquam iucundum nobis erit si in eundem iuuenem studium nostrum & amicitia nostra & cōsulatus tui ratio contulerit: si denique precibus meis tu potissimum adiutor accesseris: cuius senatus & suffragio libentissime indulgeat & testimonio plurimum credat. Vale.

C. Plinius Valerio Paulino salutem.

Aude meo: gaude tuo: gaude etiam publico nomine. Adhuc honor studiis durat. proxime cum dicturus apud centumuiros essem: adeundi mihi locus nisi a tribunali nisi per ipsos iudices non fuit: tanta stipatiōe Cætera tenebantur: Ad hoc quidam ornatus adolescens scissis tunicis ut in frequētia solet fieri: sola uelatus toga perstitit

& quidem horis septem: Nam tamdiu dixi: magno cum labore maiore cum fructu. Studeamus ergo nec desidiæ nostræ prætendamus alienam: sunt qui audiant: sunt qui legant: nos modo dignum auribus: dignum chartis elaboremus. Vale.

C. Plinius Gallo suo salutem.

Admones & rogas ut suscipiā absentis Corelliæ causā cōtra. C. Cæciliū cōsulē designatū. Quod Admones gratias ago: quod rogas queror: admoneri enī dēbeo: ut sciā. rogari nō: ut faciam quod mihi non facere turpissimum est: an ego tueri Corelli filiam dubitem? Est mihi quidem cum isto contra quem me aduocas non plane familiaritas sed tamen amicitia. Accedit huc dignitas hominis: atque hic ipse cui destinatus est honor: Cuius nobis hoc maior agenda reuerentia est: quod iam illo functi sumus. Naturale est enim: ut ea quæ quis adeptus est ipsa quā amplissima existimari uelit: Sed mihi cogitāti ad futurum Corelli filia: omnia ista frigida & inania uidentur. Obuersatur oculis ille uir: quo neminem ætas nostra grauiorem: sanctiorē: subtiliorem denique tulit. quem ego cū ex admiratione diligere coepissem quod euenire contra solet magis admiratus sum postquam penitus inspexi. Inspexi enim penitus: nihil a me ille secretum: non ioculare: non serium: non triste: nō lætū: Adolescentulus eram etiam mihi ab illo honor atq; etiam audebo dicere etiam reuerētia ut ab æquali habebatur. Ille meus in petendis honoribus suffragator & testis: ille in inchoandis deductor & comes. ille in gerēdis cōsiliator & rector: ille deniq; in omnibus officiis nostris quanquam & imbecillus & senior quasi iuuenis & ualidus cōspiciebatur. Quātum ille famæ meæ domi: in publico: quantum etiam apud principem adstruxit. Nam cū forte de bonis iuuenibus apud Neruam Imperatorem sermo incidisset: & plerique me laudibus ferrent: Paulisper se intra silentium tenuit: quod illi

plurimum auctoritatis: addebat: deinde grauitate quam no-
ras: necesse est inquit partius laudem Secundum: quia nihil
nisi ex consilio meo facit: Qua uoce tribuit mihi quantum
petere uoto in modicum erat: nihil me facere non sapientif-
sime: cum omnia ex consilio sapientissimi uiri facerem.
Quin etiam moriens filiae suae ut ipsa solet praedicare mul-
tos quidem amicos tibi in longiore uita parauit: Praecipuos
tamen Secundum & Cornutum. Quod dum recordor in-
telligo mihi laborandum: ne qua parte uidear hanc de me
fiduciam prouidentissimi uiri destituisse. Quare ego uero
Coreliae adero promptissime: nec subire offensas recusabo.
quanquam non solum ueniam me: uerum etiam laudem
apud istum ipsum a quo ut ais noua lis fortasse ut foeminae
intenditur: arbitror consecuturum: si hac eadem in actione
latius scilicet & uberius quam epistolarum angustiae sinunt
contigerit mihi uel in excusationem uel etiam in commen-
dationem meam dicere. Vale.

C. Plinius Antonio suo salutem.

Vemadmodum magis approbare tibi possum quan-
topere miror Epigrammata tua graeca quam quod
quaedam aemulari latine & exprimere tentauit. In de-
terius quidem accidit hoc: primum imbecillitate ingenii mei:
deinde inopia ac potius ut Lucretius ait egestate patrii ser-
monis. Quod si haec & quae sunt latina & mea hære tibi ali-
quid uenustatis uidebuntur: quantum putas inesse eis gratiae:
quae mihi & a te & graece proferuntur. Vale.

C. Plinius Hispullae suae salutem.

Vm sis pietatis exemplum: fratremque optimum & amantissimum tui pari caritate dilexeris: filiamque eius ut tuam diligas: nec tantum amicae eius uerum etiam patris amissi effectum repraesentantes: non dubito maximo tibi gaudio fore: cum cognoueris dignam patre: dignam te: di-

gnam auro euadere. Summum est acumen: sūma frugalitas; amat me quod castitatis indicium est. Accedit his studium litterarum: quod ex mei caritate concepit. Meos libellos habet: lectitat: ediscit etiam. **Q**ua illa sollicitudine: cum uideor acturus: quanto cum'egi gaudio afficitur? Disponit qui nuncient sibi quem ad sensum: quos clamores excitarem: quem euentum iudicii tulerim. Eadem si quando recitem in proximum discreta uelo sedet laudesque nostras auidissimis auribus excipit: uersus quidem meos cantat & forma atque cithara non artifice aliquo docente: sed amore quod magister est optimus. His & causis in spem certissimam adducor perpetuam nobis maioremque indies futuram esse concordiam. Non enim ætatē meā aut corpus quæ paulatim occidunt ac senescunt: sed gloriam diligit: Nec aliud decet tuis manibus educatam: tuis præceptis institutam: quæ nihil in contubernio tuo uiderit nisi sanctum honestumque: Quæ denique amare me ex tua prædicatione consueuerit. Nam cum matrem meam parentis loco uenerere: me a pueritia statim formare laudare talemque qualis nunc uxori meæ uideor ominari solebas. Certatim ergo tibi gratias agimus. Ego quod illam mihi illa quod me sibi dederis quasi inuicem elegeris. Vale.

C. Plinius Nonio maximo suo salutem.

Vid senserim de singulis libris tuis notum tibi ut quemque perlegeram feci. Accipe nūc quid de uniuersis generaliter iudicem. Est opus pulchrum: ualidum: acre: sublime: uarium: elegans: purum: figuratum: spatiosum etiam & cum magna tua laude diffusum. In quo tu ingenii simul dolorisque uelis latissime uectus es: & hoc utrūque inuicem adiumento fuit. Nam dolori sublimitatem & magnificentiam ingenii: ingenio uim & amaritudinem dolor addidit. Vale.

C. Plinius Velio Cereali suo salutem.

Ristem & acerbū casum Heluidiæ Soror: utraq; a
partu utraq; filiā enixa decessit. afficior dolore: (nec
tamē supramodū doleo): Ita mihi luctuosum uidef:
qd̄ puellas honestissimas ī flore primo fæcunditas abstulit.
Angor infantium sorte quæ sunt parētibus statī & dū nascūf
orbaræ. Angor optimorū maritorū: angor etiā meo noīe. Nā
patrē illarū defunctū quoq; pseuerantissime diligo: ut actio
ne mea librisq; testatū est. Cui nūc unus ex tribus liberis su
perest: domūq; pluribus adminiculis paulo ante fundatam
desolatus fulcit ac sustinet: Magno tamē fomento dolor me
us acqescet: si hunc saltē fortē & icolumen parēq; illi patri:
illi auo fortuna seruauerit: Cuius ego p̄ salute pro moribus
hoc sum magis anxius: quod unicus factus est. nosti in amo
re mollitiā ai mei: nosti metus: Quo minus te mirari oport
tebit quod plurimū timeā de quo plurimū spero. Vale.

C. Plinius Sempronio Ruffo suo salutem.

Nterfui principis optimi cognitioni in consiliū ad
sumptus: gymnicus agō apud Viēntes ex cuius
dā testamento celebrabaf. Hunc Trebonius Ruffi
nus uir egregius nobisq; amicus in duumuiratu suo tollen
dum abolendumq; curauit. Negabatur ex auctoritate publi
ca fecisse. Egit ipse causam nō minus fœliciter quā diserte.
Cōmendabat actionem quod tanquam homo romanus &
bonus ciuis in negotio suo & mature & grauiter loquebaf.
Cum sententiæ prorogarentur. Dixit Iunius Mauricus quo
uiro nihil firmitus nihil uerius: non esse restituendū Viēn
sibus agona: adiecit: uellem etiam tolli posset Romæ. con
stāter inquis & fortiter. Quid nī? Sed hoc fortiter Maurico
nouum non est. Idem apud Neruam Imperatorē nō minus
fortiter. Cœnabat Nerua cum paucis. Vegento recūbebat
proximus atque etiam in sinu. Dixi omnia: Cum hominem
nominaui icidit sermo de Catullo Messallino q̄ luminibus
orbatus īgenio sæuo mala cæcitatatis addiderat: nō uerebaf:

non erubescere: non miserabatur, quo saepius a Domitiano non secus ac tela quae & ipsa caeca & improuida ferunt in optimum quemque contorquebat. De huius neqtia sanguinariisque sententiis in commune omnes super coenam loquebantur. Tu ipse Imperator. Quid putamus passurum fuisse si uiueret. Mauricus nobiscum cenaret: longius abii. Libens tamen placuit agona tolli: quod mores Vienensium infecerat: ut noster hic omnium. Nam Vienensium uitia intra ipsos residunt: nostra late uagantur. Vtque in corporibus sic in imperio grauissimus est morbus qui a capite diffunditur. Vale.

C. Plinius Pomponio Basso suo salutem.

Agnam cepi uoluptatem: cum ex communibus amicis cognoui te ut sapientia tua dignum est & disponere otium & ferre: habitare amoenissime: & nunc terra nunc mari corpus agitare: multum disputare multum audire: multum lectitare. Cumque plurimum scias: quotidie tamen aliquid addiscere. Ita senescere oportet uixque magistratus amplissimos gesserit: exercitus rexit: totumque se reip. quamdiu decebat optulerit. Nam & prima uitae tempora & media patriae: extrema nobis impartire debemus ut ipse leges monet quae maiorem aetate otio reddunt. Quando mihi licebit: quando praetate honestum erit imitari istud pulcherrimae quietis exemplum: quando secessus mei non desiderii nomen sed tranquillitatis accipiet. Vale.

C. Plinius Fabio Valenti suo salutem.

Roxime cum apud Centumuiros in quadruplici iudicio dixissem: subit recordatio egisse me iuuenem: aequae in quadruplici. praecessit animus ut solet longius: coepi reputare quos in hoc iudicio quos in illo sortios laboris habuissem. Solus eram qui in utroque dixissem: tamen conuersiones aut fragilitas mortalitatis aut mobilitas fortunae facit. Quidam ex iis qui tunc egerant decesserunt: exulant alii: huic aetas & ualitudo silentium suavit: hic sponte beatissimo otio fruuntur, alius exercitum regit: illum civilibus officiis principis

amicitia exemit: Circa nos ipsos q̄ multa mutata sunt: studiis periclitati sumus. Rursusque processimus: profuerunt nobis amicitiae bonorū & obfuerunt: iterumque profunt. Si computes annos: exiguum tempus, si uices rerum: æuū putes: Quod potest esse documento nihil desperare: nulli rei fidere: cum uideamus tot uarietates tam uolubili orbe circunagi. Mihi autem familiare est omnes cogitationes meas tecum cōmunicare: iisdemque te uel præceptis uel exemplis monere: quibus ipse me moneo: quæ ratio huius epistolæ fuit. Vale.

C. Plinius Mesio maximo suo Salutem.

Criperam tibi uerēdum esse: ne ex tacitis suffragiis uitium aliquod existeret: factum est proximis comitiis in quibusdā tabellis multa iocularia atq; etiā fœda dictu: in una uero p̄ candidatoꝝ nominibus suffragatorum nomina inuenta sunt. Excāduit senatus magnoque clamore & qui scripsisset iratum principem est cōprecatus, ille tamen fefellit & latuit fortasse etiam inter indignantis fuit. Quid hunc putamus domi facere qui in tanta re tam serio tempore tam scurriliter ludat? Qui deniq; omnino in senatu dicax & urbanus & bellus est: Tantum licentiæ prauis ingeniis adiicit illa fidutia: Quis enim sciet? poposcit tabellas: stilum accepit: dimisit caput: neminem ueretur: sed contemnit. Inde ista ludibria scena & pulpito digna quo te uertas: quæ remedia conquiras? ubique uitia remediis fortiora

Cui multum quotidie uigiliarum: multum laboris adiicit hæc nostra iners sed tamen effrænata petulantia. Vale.

C. Plinius Nepoti suo Salutem.

Etis ut libellos meos quos studiosissime comparasti recognoscendos emendandosq; curem, faciam, quid enī suscipere libentius debeo te presertim exigente? Nā cū uir grauissimus: doctissimus: disertissimus sup hæc

occupatissimus maximæ prouintiæ præfutura tantip-
tes scripta nostra cirrunferre tecum: Quantopere mihi pro-
uidendum est ne te hæc pars sarcinarum tanquam superua-
cua offendat. Adnitar ergo primum ut comites istos quacō-
modissimos habeas: deinde ut reuersus inuenias quos uelis
istis addere. Neque enim mediocriter me ad noua opera tu-
lector hortaris. Vale.

C. Plinius Falconi suo Salutem.

Ertius dies est quot audiui recitantem Sentium Au-
gurium cum summa mea uoluptate immo etiã ad-
miratione, poetica appellat: multa tenuiter: mul-
ta sublimiter: multa uenuste: multa tenere: multa dulciter:
multa cum bile. Aliquot annis puto nihil generis eiusdem
absolutius scriptum: nisi forte me fallit aut amor eius aut
quod me ipsum laudibus uexit: Nam lemma sibi sumpsit
quod ego interdum uersibus ludo. Atque adeo iudicii mei
te iudicem faciam: si mihi ex hoc ipso lemmate secūdu uer-
sus occurrerit: nam cæteros teneo & iam explicui. Cato car-
mina uersibus minutis his olim quibus & meus Catullus &
Caluus ueteresque. Sed quid ad me: unus Plinius est Mihi
prior: Is mauult uersiculos foro relicto & q̄rit quod amet
putatque amari. ille Plinius ille. Quid Catones. I nunc qui-
quis sapias amare noli. Vides quam acuta omnia quam apta
quam expressa. Ad hunc gustum totum librum repromit-
to: quem tibi ut primum publicauerit exhibebo. Interim
ama iuuenem & temporibus nostris gratulare pro ingenio
tali: quod ille moribus adornat: uiuit cum Spurina: uiuit cū
Antonino: quorum alteri affinis: utrique contubernalis est.
Possis ex hoc facere coniecturam quam sit emendatus ado-
lescens qui a grauissimis senibus sic amatur. Est enim illud
uerissimum. Vale.

C. Plinius Iulio Seuero suo Salutem.

Aerennius seuerus uir doctissimus magni aestimat in bibliotheca sua ponere imagines municipum tuorum Cornelii nepotis. & Titi atii: petitque si sunt istic ut esse credibile est exscribendas pingendasque de legem. Quam curam tibi potissimum iniungo: primum quia desideris meis amicissime obsequeris: Deinde quia tibi studiorum summa reuerentia: summus amor studiosorum: postremo quod patriam tuam omnisque qui nomen eius auxerunt ut patriam ipsam ueneraris & diligis. Peto ut pictorem quod diligentissimum assumes. Nam cum est arduum similitudinem effingere ex uero: tum longe difficillima est imitationis imitatio. Quare rogo ut artificem quem elegeris ne in melius quidem sinas aberrare. Vale.

C. Plinius Romano suo Salutem.

Ia tu cum proximo res agentur quoquo modo ad id dicandum ueni: Nihil est quod in dextram aurem fiducia mei dormias: non impune cessatur: Ecce Licinius nepos praetor acer & fortis uir multam etiam dixit Senatori: Egit ille in senatu causam suam: egit autem sic ut deprecaretur: remissa est multa: sed timuit: sed rogauit: Sed opus uenia fuit. dices non omnes praetores tam seueri. falleris. Nam uel instituere uel reducere eiusmodi exemplum non nisi seueri: institutum reductumue exercere etiam lenissimi possunt. Vale.

C. Plinius Surrae suo Salutem.

Tuli tibi ex patria mea pro munusculo quaestionem altissima ista eruditione dignissima: Fons oritur in monte: per saxa decurrit: excipitur coenatiuncula manu facta. Ibi paululum retentus in larium lacum decidit: huius mira natura. Ter in die statis auctibus. ac diminutionibus crescit decrescitque. Cernit id palam & cum summa uoluptate deprehenditur. Iuxta recumbis & uesceris. Atque etiam ex ipso

fonte: nam est frigidus: potas. interim ille certis dimensisque
momentis uel subtrahitur uel assurgit. Annulum seu quid
aliud ponis in sicco alluitur sensim ac nouissime operit de
tegitur rursum paulatimque deseritur: Si diutius obserues utrum-
que iteque atque tertio uideas. Spiritus ne aliquis occultior os
foris & fauces modo laxat modo includit prout in latas occur-
rit aut decessit expulsus? Quod in ampullis caeterisque generis
eiusdem uidemus accidere: quibus non hians nec statim patens
exitus: Nam illa quoque quanquam prona & uergentia per
quasdam obluentis animae moras crebris quasi singultibus
sistunt: quod effundunt. An quae oceano natura fontis quoque?
quaeque ille ratione aut impellitur aut resorbetur hac modicus
hic humor uicibus alternis supprimitur & egeritur. An ut
flumina quae in mare deferuntur aduersantibus uentis ob-
uioque aestu retorquentur: ita est aliquid quod huius fontis
excursum per momenta repercutiat. An latentibus uenis
certa mensura? quae dum colligit quod exhauserat minor est
rius & pigrior: is cum colligit agrior maiorque profertur.
An nescio quod libramentum abditum & caecum quod cum exina-
nitiu est suscitatur & elicit fontem: cum repletur moratur & strangu-
lat. Scrutare tu causas. potes enim quae ratum miraculum efficiunt:
mihi abunde est si satis expressi quod efficitur. Vale.

Liber. C. Plinii Epistolarum Quintus Incipit.

C. Plinius Seuero suo Salutem.

Egatum mihi obuēit modicum sed amplissimo
gratius. Cur amplissimo gratius? Pomponia Gal-
la exhaeredito filio Assudio Curiano haeredem
reliquerat me: dederat cohæredes Sertorium se-
uerum praetorium uirum aliosque splendidos equites ro-
manos. Curianus orabat ut sibi donarem portionem meam:
seque praedicio iuarem. Eandem tacita conuentione saluam

mihī pollicebatur. Respondebā nō cōuenire moribus meis
aliud palam: aliud agere secreto, præterea non esse satis ho-
nestū donare & locupleti & orbo: In summa non profuturū
ei si donassem: profuturum si cessissem, esse autem me para-
tum cedere si iniquū exhæredatū mihi liqueret. Ad hoc ille,
rogo cognoscas. Cuntatus paulum: faciam inquā. Neq; enī
uideo cur me minorem putem quā tibi uideor. Sed iā nunc
memento non defuturam mihi constantiam: si ita fides du-
xerit secundum matrem tuam pronuntiandi. Ut uoles ait,
Voles enim quod æquissimum. Adhibui ī consilium duos:
quos tūc ciuitas nostra spectatissimos habuit Corelium &
Frōtinū. his circūdatus in cubiculo meo sedi. Dixit Curia-
nus quæ p se putabat. Respondi paucis ego. Nec enī aderat
alius qui defunctæ pudorem tueretur. Deinde secessi & cō-
siliū sententia: Videtur inquam Curiane mater tua multas
habuisse causas irascendi tibi. Post hoc ille: cum cæteris sub-
scripsit centumuirale iudicium mecum nō subscripsit: Ap-
petebat iudicii dies. Cohæredes mei componere & trāfigere
cupiebat non diffidentia causæ sed metu temporum. Vere-
bātur qđ uidebāt multis accidisse: ne ex centūuirali iudicio
capitis rei exirent. Et erant quidam in illis quibus obtici &
gratille amicitia & rustici possent. Rogant ut cū Curiano lo-
quar. Conuenimus in ædem concordia. Ibi ego si mater in-
quam te ex parte quarta scripsisset hæredem: non queri pos-
ses. Quid si hæredem quidem instituisset exasse, sed legatis
ita exhaustisset ut nō amplius apđ te quā quarta remaneret.
Igitur sufficere tibi debet si exhæredatus a matre quartam
partem ab hæredibus eius accipias: quā tamen ego augebo.
scis te nō subscripsisse mecum & biennium transisse: oīaq;
ufucepisse. Sed ut te cohæredes mei tractabiliorē experian-
tur: utq; tibi nihil abstulerit reuerētia mei, offero p mea par-
te tātundē. Tuli fructū nō cōsciētia modo uerū etiā famæ.
Ille ergo curianus legatū mihi reliq; & factū meū nisi forte

blandior mihi antiquorum notabili more signavit. Hæc tibi scripsi: quia de omnibus quæ me delectant: uel angunt: non aliter tecum quam mecum loqui soleo. Deinde quod durū existimabā te amantissimum mei fraudare uoluptate: quā ipse capiebā. Nec enim sum tā sapiēs quod nihil mea iter sit an iis quæ honeste fecisse me credo testificatio quædā & quæsi præmium accedat. Vale.

C. Plinius Flacco suo salutem dicit.

Cæpi pulcherrimos turdos: cum quibus parem calculū ponere nec urbis copiis ex Laurentino: nec maris tam turbidis tēpestatibus possum. recipies ergo epistolas steriles & simpliciter ingratas: ac ne illā quæ solertiā Diomedis in permutādo munere imitantis. Sed: quæ facilitas tua: hoc magis dabis ueniā quod se nō mereri fatētur. Vale.

C. Plinius Aristoni suo salutem.

Uim plurima officia tua mihi grata & iucūda sunt: tū uel maxime quod me celādū nō putasti fuisse apud te de uersutis meis multū copiosūq; sermonē: eūq; diuersitate iudiciorū longius processisse. extitisse etiā quosdam qui scripta quidem ipsa nō improbatēt: me tamen amice simpliciterq; rephenderent: quod hoc scriberē recitarēq;. Quibus ego ut augeam meam culpā ita respōdeo. facio nōnūq; uerliculos seueros parū. facio & comœdias. audio & specto mimos. & Lyricos lego & Satyricos itelligo aliquando præterea rideo. iocor. ludo. utq; omnia innoxia remissionis genera breuiter amplectar: homo sum. Nec uero moleste fero hāc esse de moribus meis existimationem. Ut qui nesciunt talia doctissimos grauiissimos sanctissimos homines scriptitasse me scribere mirent. Ab illis autem quibus notum est quos quantosq; auctores sequar facile impetrari posse cōfido: ut errare me sed cum illis sinant: quorum nō seria modo uerū iulus etiam exprimere laudibile est. An ego uerear: neminē uiuentium ne quam in speciem adulationis icidā nomiabo.

Sed ego verear ne me non satis deceat quod decuit. M. Tulium: C. Caluum: Asinium Pollionem. M. Messallam. Qu. Hortensium. M. Brutum: L. Syllam. Qu. Catulum. Qu. Scæuolam Ser. Sulpicium Varronem Torquatū immo torquatos C. Memmium Lentulum. Getulicum: Annæū Senecam & proxime Virginium Ruffum: & si non sufficiunt exēpla priuata. Diuum Iulium Diuum Augustum Diuum Neruā T. Cæsarem, Neronem enim transeo: quamuis sciam non corrumpi ī deterius quæ etiā a malis aliquādo sed honesta manere quæ sæpius bonis fiunt: inter quos uel ꝑcipue numerandus est P. Virgilius: Cornelius nepos: & prius Ennius Actiusq;: Non quidem hi senatores: sed sanctitas morū non distat ordinibus: Recito tamen quod illi an fecerint nescio etiam: sed illi iudicio suo poterant esse contenti: mihi modestior constantia est: quam ut satis absolutum putem quod a me probetur. Itaq; has recitandi causas sequor. Primum qꝫ ipse qui recitat aliquando acrius scriptis suis auditorꝝ reuerentiam intendit. Deinde qꝫ de quibus dubitat quasi ex cōsiliū sentētia statuit. Multa etiam a multis admonetur & si nō admoneat quid quisq; sentiat ꝑspicit ex uultu oculis: nutu: manu: murmure: silentio. quæ satis apertis notis iudicium ab humanitate discernunt. Atq; adeo si cui forte eorum qꝫ interfuerunt curæ fuerit eadē illa legere: intelliget me quædam aut cōmutasse aut præterisse fortasse etiam ex suo iudicio quamuis ipse nihil dixerit mihi. Atq; ita hoc disputo quasi populum in auditorium nō in cubiculū amicos aduocarim: Quos plures habere multis gloriosū: repræhensiōi nemini fuit. Vale.

C. Plinius Valeriano suo salutem.

Es parua sed initium non paruum. Vir prætorius solers a senatu petit ut sibi instituere in agris suis nundinas ꝑmitteretur. Cōtradixerunt Vicentinorꝝ legati. affuit Tuscillus nominatus, dilata causa est alio senatu.

Vicentini sine aduocato intrauerunt. dixerunt se deceptos lapsi ne uerbo: An quia ita sentiebant. Interrogati a nepote prætoris quæ docuissent responderunt: quod prius interrogati: an tunc gratis affuissent responderunt Sex milibus nummum: an rursus aliquid dedissent. dixerunt mille denarios. Nepos postulauit ut nominatus induceretur. hæctenus illo die. Sed quantum auguror longius res procedet. Nam pleraque tacita tantum & omnino commota latissime serpunt. Erexī aures tuas quædiu nunc oportet quam blande roges ut reliquæ cognoscas: si tamen non ante ob hæc ipsa ueneris Romanæ spectatorque malueris esse quam lector. Vale.

C. Plinius Maximo suo Salutem.

Vnciatur mihi C. Fanium decessisse: qui nuncius graui me dolore confudit. primum quia amaui hominem elegantem & disertum: deinde quod iudicio eius uti solebam. Erat enim natura acutus. Vsu exercitatus. uarietate promptissimus. Angit me super ista casus ipsius. decessit ueteri testamento. misit quos maxime diligebat: persecutus est quibus offensior erat. Sed hoc ut cunque tolerabile: grauius illud quod pulcherrimum opus imperfectum reliquit quæ enim agendis causis distringeretur: scribebat tamen exitus occisorum aut relegatorum a Nerone: & iam tres libros absoluerat. subtiles. & diligentis & Latinos. atque inter sermonem historiamque medios. Ac tanto magis reliquos perficere cupiebat: quanto frequentius hi lectitabantur. Mihi autem uideatur acerba semper & immatura mors eorum qui immortale aliquid parant: Nam qui uoluptatibus dediti quasi in diem uiuunt uiuendi causas quotidie finiunt. Qui uero posteros cogitant & memoriâ sui operibus extendunt: his nulla mors non repentina est: ut quæ semper inchoatum aliquid abruptat. C. quidem Fanius quod accidit multo ante præsensit. Visus est sibi per nocturnam quietem iacere in lectulo suo compositus in habitu studentis: habere ante se scrinium ita